

ZÁVAZNÝ METODICKÝ POSTUP K AKTUALIZACI EVIDENCE PŮDY A EKOLOGICKY VÝZNAMNÝCH PRVKŮ

podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

Název dokumentu	Závazný metodický postup k aktualizaci evidence půdy a ekologicky významných prvků podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů
Číslo jednací	48748/2015-MZE-13323
Počet stran	997
Verze	1.6
Stupeň důvěrnosti	veřejné
Platnost od	1. 1. 2015

	Jméno a Příjmení	Datum	Podpis
Schválil	Ing. Martin Havlíček		
Odsouhlasil	Ing. Lenka Typoltová		
Zpracoval	Mgr. et Mgr. Tereza Gimunová a spol.		

Obsah

1	Správa dokumentu.....	6
1.1	Umístění a ochrana dokumentu.....	6
1.2	Verze dokumentu	6
1.3	Zrušovací ustanovení.....	7
2	Použité zkratky.....	8
3	Úvod.....	10
4	Související právní předpisy.....	11
4.1	Zákony	11
4.2	Podzákoné právní předpisy	11
4.3	Předpisy EU.....	12
5	Evidence využití půdy podle uživatelských vztahů	144
5.1	Popis prvků evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků a jejich vzájemného vztahu 14.....	14
5.1.1	Definice půdního bloku	155
5.1.2	Definice dílu půdního bloku	19
5.1.3	Definice ekologicky významného prvku	26
5.2	Vedení a zveřejňování evidence využití půdy	27
5.3	Aktualizace evidence půdy	29
5.3.1	Ohlášení uživatele	30
5.3.2	Posouzení ohlášení.....	310
5.3.3	Specifické případy průběhu procesu aktualizace evidence půdy.....	311
5.3.4	Provedení/neprovedení aktualizace evidence půdy	33
5.3.5	Opravný prostředek.....	344
5.3.6	Vynětí uživatele z evidence	354
5.3.7	Aktualizace PB	35
5.4	Aktualizace evidence EVP	355
5.5	Mimořádná aktualizace evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků	366
6	Druhy zemědělské kultury	38
6.1	Orná půda.....	39
6.1.1	Standardní orná půda.....	39
6.1.2	Travní porost	40
6.1.3	Úhor.....	41
6.2	Trvalý travní porost	42
6.2.1	Změna T na některý z jiných druhů zemědělské kultury	44
6.2.2	Obnova trvalého travního porostu.....	466

6.3	Trvalé kultury.....	477
6.3.1	Vinice	47
6.3.2	Chmelnice	499
6.3.3	Ovocný sad	50
6.3.4	Školka.....	511
6.3.5	Rychle rostoucí dřeviny	51
6.3.6	Jiná trvalá kultura	533
6.4	Ostatní kultury.....	544
6.4.1	Zalesněná půda.....	544
6.4.2	Rybník	555
6.4.3	Mimoprodukční plocha	555
6.4.4	Jiná kultura	566
6.5	Specifická pravidla pro rozlišování některých druhů zemědělských kultur.....	577
6.5.1	Samostatná řada ovocných stromů.....	577
6.5.2	Skupina ovocných stromů do 10 ks	577
6.5.3	Posuzování v případě krajinnotvorného sadu	577
7	Pravidla pro posuzování plochy nevyužívané pro zemědělské účely	588
7.1	Plochy nezemědělské půdy, které plní mimoprodukční funkci v zemědělství.....	588
7.2	Plochy nezemědělské půdy, které neplní mimoprodukční funkci v zemědělství – trvalé prvky	589
7.3	Plochy dočasně nevyužívané pro zemědělské využití	588
7.4	Specifické plochy	69
7.4.1	Poldry.....	69
7.4.2	Pěstírny žampionů	69
7.4.3	Motokrosová dráha a sportovní střelnice	69
7.4.4	Fotovoltaické elektrárny.....	69
7.4.5	Plochy s vánočními stromky	60
7.4.6	Letiště	60
7.4.7	Stanové tábory a kempy.....	60
7.4.8	Zahrady	611
7.4.9	Plochy, na kterých pěstované rostliny nejsou spojeny s půdou DPB (kontejnerovny apod.)	611
7.4.10	Skruže a triangulační/nivelační body	61
7.4.11	Sjezdovky	61
8	Druhy ekologicky významných prvků	622
8.1	Krajinnotvorný sad	622
8.2	Krajinné prvky.....	633

8.2.1	Mez	644
8.2.2	Terasa	655
8.2.3	Travnatá údolnice	655
8.2.4	Skupina dřevin	666
8.2.5	Stromořadí	677
8.2.6	Soliterní dřevina	677
8.2.7	Příkop	688
8.2.8	Mokřad	688
8.3	EVP plocha s rychle rostoucími dřevinami	6969
8.4	EVP zalesněná půda	69
9	Plochy využívané v ekologickém zájmu	711
9.1	Evidence ploch využívaných v ekologickém zájmu v LPIS	722
9.2	Úhor s porostem využívaný v ekologickém zájmu	733
9.3	Krajinné prvky využívané v ekologickém zájmu	755
9.3.1	KP, který je součástí DPB s kulturou orná půda	766
9.3.2	KP, který je přilehlý k DPB s kulturou orná půda	766
9.4	Plocha s rychle rostoucími dřevinami využívaná v ekologickém zájmu	788
9.5	Zalesněná plocha využívaná v ekologickém zájmu	80
10	Řešení rozporů	811
10.1	Řešení sporu mezi dvěma uživateli	811
10.2	Posouzení právních důvodů užívání	811
10.3	Specifické situace při řešení sporů mezi uživateli	844
10.4	Časový sled při řešení složitých sporů mezi uživateli	855
11	Aplikace zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, po 1. 1. 2014	877
11.1	Právní režim smluv od 1. 1. 2014	877
11.2	Nový občanský zákoník a pacht	888
11.2.1	Základní ustanovení NOZ	888
11.2.2	Poživací právo	888
11.2.3	Systematika ustanovení o pachtu dle NOZ	89
11.2.4	Vznik zemědělského pachtu	90
11.2.5	Zápis pachtu do katastru nemovitostí	90
11.2.6	Podpacht (podnájem)/změna způsobu užívání	90
11.2.7	Pachtovné	911
11.2.8	Skončení pachtu	911
11.2.9	Konkludentní obnovení pachtu	911
11.2.10	Pokračování pachtu sjednaného na dobu delší než 3 let	922
11.2.11	Změna vlastnictví u propachtované věci	922

11.2.12	Spoluvlastnictví.....	933
11.2.13	Ochrana pachtýře (dědiců) - jen pro zemědělský pacht	933
11.2.14	Ukončení pachtu bez výpovědní doby	944
11.2.15	Posouzení pokračování nájemního vztahu po rozhodnutí o pozemkových úpravách	944
12	Námitkové řízení	955
13	Opravné prostředky	966
13.1	Odvolací řízení.....	966
13.2	Přezkumné řízení.....	977
13.3	Obnova řízení a nové rozhodnutí	977
13.4	Rozklad	988
13.5	Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu	99

1 Správa dokumentu

1.1 Umístění a ochrana dokumentu

Aktuální schválená verze tohoto dokumentu je veřejně dostupná na webových stránkách Ministerstva zemědělství, v sekci Portál farmáře (<http://eagri.cz/public/web/mze/farmar/LPIS/metodicke-pokyny/>).

Aktualizace dokumentu je v kompetenci CPR MZe.

1.2 Verze dokumentu

Tabulka 1 - Verze dokumentu

Autor	Datum	Verze	Popis změny
Dudychová Bohdana Gimunová Tereza Papoušek Pavel Typoltová Lenka	24. 11. 2014	1.0	Vytvoření dokumentu
Gimunová Tereza	1. 2. 2016	1.1	Doplnění EVP mokřad (kapitola 8, nová podkapitola 8.2.8) Odstranění EVP úhor (kapitola 8) Doplnění EFA mokřad (úprava kapitoly 9) Úprava EFA úhor (kapitola 9.2)
Gimunová Tereza	11. 4. 2016	1.2	Úprava definic zemědělských kultur, EVP terasa, identifikovatelnosti
Gimunová Tereza	1. 6. 2017	1.3	Úprava definic zemědělských kultur (v souvislosti s novelou NV 307/2014), doplnění nezemědělských ploch Vytvoření nové podkapitoly 6.5 Specifická pravidla pro rozlišování některých druhů zemědělských kultur (rozlišování T, J, S) Porušení povinnosti zachovat T v ECP – polygony ZMT
Gimunová Tereza Grulichová Leona	1. 12. 2017	1.4	Novela zákona č. 252/1997 Sb. o zemědělství (evidence hospodářství, mimořádná aktualizace) Zpřesnění definice U a G
Gimunová Tereza	4. 1. 2018	1.5	Novela NV 50/2015 Sb. Přijetí Nařízení EU 2017/2393

Autor	Datum	Verze	Popis změny
Typoltová Lenka	2020	1.6	Novela zákona č. 252/1997 Sb., Novela NV 48/2017 Sb.,

1.3 Zrušovací ustanovení

Metodické pokyny pro aktualizaci evidence půdy podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů (závazné nebo doporučené postupy pro pracovníky provádějící aktualizaci evidence půdy (LPIS)) č. j. 30443/2010-12110 se tímto dokumentem zrušují.

Metodika pro evidenci krajinných prvků pro pracovníky agentur pro zemědělství a venkov č. j. 30962/2009-13120 se tímto dokumentem zrušuje.

2 Použité zkratky

Tabulka 2 - Použité zkratky

Zkratka	Význam
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
OZR MZE	Odbor zemědělských registrů Ministerstva zemědělství
DPB	Díl půdního bloku
ECP	Environmentálně citlivá plocha
EP	Evidence půdy
EFA	Plocha využívaná v ekologickém zájmu podle čl. 46 nařízení EU č. 1307/2013, v platném znění, (Ecological Focus Area)
EU	Evropská unie (European Union)
EUP	Evidence umístění provozoven
EVP	Ekologicky významný prvek
EZ	Ekologické zemědělství
DZES (GAEC)	Dobrý zemědělský a environmentální stav (Good agricultural and environmental condition)
GMO	Geneticky modifikované odrůdy
OPŽL	Oddělení příjmů žádostí a LPIS (SZIF)
KN	Katastr nemovitostí
KP	Krajinný prvek
LPIS	Systém pro identifikaci zemědělských pozemků (Land Parcel Identification System)
MZe	Ministerstvo zemědělství
NK	Nařízení Komise
NOZ	Nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů)
NP	Národní park
NV	Nařízení vlády
OPV	Osázená plocha vinice
OZ	Občanský zákoník (zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů)

Zkratka	Význam
PB	Půdní blok
PB/DPB	Půdní blok/díl půdního bloku (podle zák. č. 252/1997 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2014)
PDU	Právní důvod užívání
RPV	Restrukturalizace a přeměna vinic
RRD	Rychle rostoucí dřeviny
RÚIAN	Registr územní identifikace, adres a nemovitostí
SAPS	Jednotná platba na plochu (Single Area Payment Scheme)
SPÚ	Státní pozemkový úřad
SŘS	Soudní řád správní
SW	Software
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond (Fond)
SZR	Společný zemědělský registr
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ZMT	Změněný trvalý travní porost

3 Úvod

Novela zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství účinná od 1. 1. 2015 přinesla velké množství zásadních změn souvisejících s aktualizací evidence využití půdy podle uživatelských vztahů. Z tohoto důvodu původní Metodické pokyny pro aktualizaci evidence půdy podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů (závazné nebo doporučené postupy pro pracovníky provádějící aktualizaci evidence půdy (LPIS)) a Metodika pro evidenci krajinných prvků pro pracovníky agentur pro zemědělství a venkov byly nahrazeny novým metodickým dokumentem pod označením verze 1.5. Na základě novely zákona č. 252/1997 Sb. K 1. 1. 2020 byly provedeny další úpravy, pod označením verze 1.6.

Jednou ze zásadních změn je i převod výkonu aktualizace evidence půdy a s tím souvisejících činností z MZe na SZIF. Z tohoto důvodu je tento dokument považován za „vrcholovou“ metodiku-výklad zákona o zemědělství a souvisejících ustanovení z jiných právních předpisů, které se týkají evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků. Tento dokument nemá za cíl úplně a podrobně popsat postup evidence půdy a EVP, ale být základem pro podrobné metodické postupy zpracované Státním zemědělským intervenčním fondem-odborem LPIS a externích registrů IACS pro pracovníky provádějící aktualizaci evidence půdy a EVP (LPIS) v rámci SZIF-OPŽL.

Změny vyplývající z nové společné zemědělské politiky se projevily jak v novele zákona o zemědělství, tak i v nutnosti vytvořit nový metodický postup. Nově jsou tedy metodické pokyny k aktualizaci evidence půdy i evidence ekologicky významných prvků začleněny v jednom dokumentu z důvodu jejich větší vzájemné provázanosti.

Evidence objektů není předmětem tohoto dokumentu, k problematice je samostatný Metodický pokyn pro aktualizaci evidence hospodářství podle objektů určených k chovu evidovaných zvířat v systému LPIS-modulu EUP (evidence umístění provozoven), podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

4 Související právní předpisy

4.1 Zákony

- zákon č. **252/1997 Sb.**, o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“ nebo „zákon o zemědělství“)
- zákon č. **256/2000 Sb.**, o Státním zemědělském intervenčním fondu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o SZIF“),
- zákon č. **89/2012 Sb.**, občanský zákoník (tzv. nový občanský zákoník), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „NOZ“),
- zákon č. **40/1964 Sb.**, občanský zákoník (dále jen „OZ“),
- zákon č. **200/1990 Sb.**, o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“),
- zákon č. **229/1991 Sb.**, o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o půdě“),
- zákon č. **139/2002 Sb.**, o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon 139/2002 Sb.“ nebo „zákon o pozemkových úpravách“),
- zákon č. **255/2012 Sb.**, o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o kontrole (kontrolní řád)“),
- zákon č. **503/2012 Sb.**, o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Státním pozemkovém úřadu“),
- zákon č. **500/2004 Sb.**, správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“),
- zákon č. **256/2013 Sb.**, o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „katastrální zákon“),
- zákon č. **242/2000 Sb.**, o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ekologickém zemědělství“)
- zákon č. **78/2004 Sb.**, o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, ve znění pozdějších předpisů.

4.2 Podzákonné právní předpisy

- nařízení vlády č. **79/2007 Sb.**, o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „NV č. 79/2007 Sb.“),
- nařízení vlády č. **239/2007 Sb.**, o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „NV č. 239/2007 Sb.“),
- nařízení vlády č. **142/2014 Sb.**, o stanovení bližších podmínek při provádění opatření společné organizace trhů se zemědělskými produkty v oblasti vinohradnictví a vinařství, ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. **307/2014 Sb.**, o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů („dále jen NV LPIS“), ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. **308/2014 Sb.**, o změně některých nařízení vlády v souvislosti s přijetím nařízení vlády o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých zemědělských podpor a nařízení vlády o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů,

- nařízení vlády č. **50/2015 Sb.**, o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády (dále jen „NV k přímým platbám“), ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. **75/2015 Sb.**, o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů (dále jen NV k AEKO),
- nařízení vlády č. **76/2015 Sb.**, o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen NV k EZ),
- nařízení vlády č. **72/2015 Sb.**, o stanovení podmínek poskytování plateb pro oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními, ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. **73/2015 Sb.**, o stanovení podmínek poskytování plateb v oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě, ve znění pozdějších předpisů.
- nařízení vlády č. **185/2015 Sb.**, o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření zalesňování zemědělské půdy a o změně některých souvisejících nařízení vlády.
- nařízení vlády č. **48/2017 Sb.**, o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor

4.3 Předpisy EU

- nařízení Rady (ES) č. **1257/1999** ze dne 17. května 1999 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOF) a o změně a zrušení některých nařízení (dále jen „NR (ES) č. 1257/1999“),
- nařízení Rady (EHS) č. **2078/92** (dále jen „NR (EHS) č. 2078/92“),
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. **1305/2013** ze dne 17. prosince 2013, o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. **1306/2013** ze dne 17. prosince 2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. **1307/2013** ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) ze dne 73/2009,
- nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. **639/2014** ze dne 11. března 2014, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. **1307/2013**, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky,
- nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. **640/2014** ze dne 11. března 2014, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. **1306/2013**, pokud jde o integrovaný administrativní a kontrolní systém a o podmínky pro zamítnutí nebo odnětí plateb a správní sankce uplatňované na přímé platby, podporu na rozvoj venkova a podmíněnost,
- nařízení Komise (ES) č. **555/2008** ze dne 27. června 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 479/2008 o společné organizaci trhu s vínem, pokud jde o programy podpory, obchod se třetími zeměmi, produkční potenciál a kontroly v odvětví vína,
- nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. **907/2014** ze dne 11. března 2014, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. **1306/2013**, pokud jde o platební agentury a další subjekty, finanční řízení, schválení účetní závěrky, jistoty a použití eura,

- prováděcí nařízení Komise (EU) č. **809/2014** ze dne 17. července 2014, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. **1306/2013**, pokud jde o integrovaný administrativní a kontrolní systém, opatření pro rozvoj venkova a podmíněnost.
- nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) **2017/2393** ze dne 13. prosince 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV), (EU) č. 1306/2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky, (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky, (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, a (EU) č. 652/2014, kterým se stanoví pravidla pro řízení výdajů v oblasti potravinového řetězce, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin a rozmnožovacího materiálu rostlin
- nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. **2017/1155** ze dne 15. února 2017, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 639/2014, pokud jde o kontrolní opatření týkající se pěstování konopí, některá ustanovení týkající se ekologických plateb, platby pro mladé zemědělce vykonávající kontrolu nad právnickou osobou, výpočet částky na jednotku v rámci dobrovolné podpory vázané na produkci, části platebních nároků a některé požadavky na oznamování týkající se režimu jednotné platby na plochu a dobrovolné podpory vázané na produkci, a kterým se mění příloha X nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 (dále jen „nařízení Komise 2017/1155“)
- nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/33 ze dne 17. října 2018, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o žádosti o ochranu označení původu, zeměpisných označení a tradičních výrazů v odvětví vína, řízení o námitce, omezení použití, změny specifikace výrobku, zrušení ochrany a označování a obchodní úpravu C/2018/6622

5 Evidence využití půdy podle uživatelských vztahů

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství definuje Evidenci využití půdy podle uživatelských vztahů v § 3a odst. 2:

(2) Evidence využití půdy je informačním systémem veřejné správy, jehož správcem je ministerstvo. Aktualizaci evidence využití půdy provádí Fond. Evidence využití půdy obsahuje

- a) evidenci půdy,*
- b) evidenci ekologicky významných prvků a*
- c) evidenci hospodářství podle objektů určených k chovu evidovaných zvířat (dále jen „evidence objektů“).*

Základní činnosti MZe jako správce

- a) Vykonává správu a provoz systému LPIS.
- b) Zajišťuje správu a provoz hardwaru a softwaru LPIS.
- c) Zajišťuje kontrolu kvality týkající se správy a provozu systému LPIS.
- d) Zajišťuje správu, provoz a rozvoj komunikační infrastruktury LPIS na straně MZe.
- e) Provádí nezávislou kontrolu kvality dat v LPIS.
- f) Definuje minimální požadavky na technické prostředky pro provoz a používání LPIS.

Fond provádí aktualizaci evidence využití půdy

- a) Zajišťuje a vykonává aktualizaci evidence využití půdy a pěstování GMO v rozsahu daném zákonem o zemědělství. Činí tak formou aktualizace databáze LPIS prostřednictvím pracovníků Fondu.
- b) Zajišťuje a řídí zaměstnance pro výkon aktualizace evidence využití půdy a pěstování GMO.
- c) Zajištění vybavení pracovníků Fondu pro výkon agendy aktualizace evidence využití půdy a pěstování GMO.
- d) Zajišťuje vzdělávání pracovníků Fondu vykonávajících aktualizaci evidence využití půdy a pěstování GMO v oblasti organizační a metodické.
- e) Vykonává kontrolu kvality související s aktualizací evidence využití půdy a pěstování GMO, realizuje monitoring práce pracovníků Fondu a kontrolu kvality jejich práce.

Evidence objektů je popsána v dokumentu Metodický pokyn pro aktualizaci evidence hospodářství podle objektů určených k chovu evidovaných zvířat v systému LPIS-modulu EUP (evidence umístění provozoven), podle zákona o zemědělství (č. j. 2354/2015-MZe-13323).

5.1 Popis prvků evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků a jejich vzájemného vztahu

Základní jednotkou evidence půdy je půdní blok (PB). Součástí půdního bloku může být díl půdního bloku (DPB) nebo samostatná plocha v rámci půdního bloku, která nepředstavuje díl půdního bloku (dále označovaná jako zbytková plocha).

Základní jednotkou evidence ekologicky významných prvků je ekologicky významný prvek (krajinný prvek, krajnotvorný sad, EVP rychle rostoucí dřeviny, EVP zalesněná půda).

Obě evidence jsou od 1. 1. 2015 vedeny v informačním systému LPIS Ministerstva zemědělství, v modulu Evidence půdy.

5.1.1 Definice půdního bloku

Zákon o zemědělství definuje PB v § 3a odst. 9 a 10:

(9) Základní jednotkou evidence půdy, je půdní blok o minimální výměře 0,01 ha, který představuje
a) souvislou plochu zemědělsky obhospodařované půdy zřetelně v terénu oddělené zejména lesním porostem, zpevněnou cestou, pozemní komunikací, vodním útvarem povrchových vod nebo trvale zemědělsky neobhospodařovanou půdou, která může obsahovat ekologicky významný prvek obklopený zemědělsky obhospodařovanou půdou,

b) souvislou vodní plochu využívanou pro účely chovu ryb, vodních živočichů a pěstování rostlin ve vodním útvaru povrchových vod, pro účely provozování rybníkářství podle jiného právního předpisu, nebo

c) souvislou plochu zalesněné půdy, která byla v evidenci půdy vedena jako zemědělsky obhospodařovaná půda se zemědělskou kulturou stanovenou nařízením vlády podle § 3i.

(10) Za půdní blok se považuje také ekologicky významný prvek, který není součástí půdního bloku podle odstavce 9 písm. a) a současně bezprostředně přiléhá k zemědělsky obhospodařované půdě evidované jako půdní blok podle odstavce 9.

Pravidlo minimální výměry 0,01 ha neumožňuje evidovat PB s nižší výměrou než je 100 m², s výjimkou PB definovaných v odst. 10. Dodržení minimální výměry je kontrolováno i SW při pokusu o schválení zákresu návrhu PB auditem 0.

Rozdělení PB na 3 kategorie podle využití plochy a fikce PB v odst. 10 je důvodem evidence údaje o druhu půdního bloku:

- zemědělsky obhospodařovaná půda – PB (Z),
- vodní plocha - PB (B),
- zalesněná půda - PB (L),
- ekologicky významný prvek (možné evidovat i menší než 100 m²) – PB (E)

5.1.1.1 Evidované údaje u PB

Evidované údaje u půdního bloku jsou definovány v § 3a odst. 11 zákona o zemědělství:

(11) U půdního bloku se v evidenci půdy eviduje

- a) identifikační číslo půdního bloku,*
- b) výměra půdního bloku a druh zemědělské kultury stanovené podle § 3i,*
- c) výměra způsobilé plochy, stanoví-li tak přímo použitelný předpis Evropské unie, a*
- d) samostatná plocha v rámci půdního bloku, která nepředstavuje díl půdního bloku podle odstavce 12, včetně její výměry.*

Identifikace půdního bloku:

Př.: 3618-0 + čtverec

Kmenové číslo půdního bloku: Např. 3618 – první dvě číslice zleva vychází ze současného systému souřadnicové sítě 1 km čtverců v 10 km čtverci, další dvě číslice označují pořadí půdního bloku v 1 km čtverci.

Číslice za pomlčkou: Po vzniku nového půdního bloku je číslice za pomlčkou standardně 0, pokud se tento půdní blok rozdělí např. silnicí, pak nové půdní bloky jsou označeny následujícím číslem (nepoužitým) - vzestupná řada (0 až 999). Čísla jsou přidělována automaticky SW LPIS vzestupně a nesmí se opakovat.

Čtverec: Označení čtverce půdního bloku je přejímáno na základě příslušnosti centroidu půdního bloku do mapového čtverce 10 x 10 km (např. Buchovice 540-1170 - > označení čtverce půdního bloku je 540-1170).

Při prvotním vzniku PB k 1. lednu 2015 bylo převzato označení podle většiny DPB uvnitř konkrétního PB.

NKODFB

Př. národního kódu pro PB 560-1150_2501-0. Národní kód je tvořen označením čtverce, za kterým následuje podtržítka a zkrácený kód včetně znaků za pomlčkou.

Další vlastnosti půdního bloku:

- PB bude mít na základě majority výměry definovanou svoji místní příslušnost a tuto příslušnost převezmou i všechny díly půdního bloku nacházející se uvnitř tohoto půdního bloku. Tím bude zajištěna stabilizace místní příslušnosti na hranicích okresů v čase. Přiřazená místní příslušnost se nemění.
- V případě rozdělení půdního bloku na nové menší půdní bloky (např. z důvodu rozdělení novou komunikací) nové půdní bloky přebírají kmenové číslo původního půdního bloku a za pomlčkou se přiřadí na nových PB vyšší číslo v řadě. *Poznámka: Na jednom novém PB (hlavním potomkovi) zůstane původní označení PB (analogicky jako u původních PB/DPB).*
- V případě slučování dvou půdních bloků s rozdílným kmenovým číslem dochází k přečíslování DPB v připojovaném PB. Toto sloučení je v LPIS vázáno na schválení nadřízeným metodickým pracovištěm SZIF. Pozn. Při sloučení patrně dojde i k přečíslování DPB a následně zemědělských parcel v evidencích uživatelů. To naruší kontinuitu záznamů osevních postupů, hnojení, použití přípravků na ochranu rostlin, agrotechnických operací a další souvisejících odvozených údajů. Sloučení PB s rozdílným kmenovým číslem je proto krajní opatření.
- Půdní bloky se zakreslují z moci úřední bez jakéhokoli oficiálního řízení.
- Aktualizace PB může být vyvolána i procesem aktualizace DPB.
- Výměra je evidována v hektarech, zaokrouhlená na dvě desetinná místa.
- Nově se bude evidovat kultura (superkultura).

5.1.1.2 Zbytkové plochy půdního bloku -

Zbytková plocha PB je samostatná část PB, která není součástí žádného DPB. V rámci jednoho PB může být zbytkových ploch i více. Polygony zbytkových ploch jsou generovány automaticky a musí ležet uvnitř plochy PB a zároveň se nesmí překrývat s žádným účinným DPB.

Důvodem evidence byla do konce roku 2019 možnost deklarace veškeré zemědělsky obhospodařované půdy žadatelem v jednotné žádosti, od 1. ledna 2020 by zbytková plocha měla představovat zem. obhospodařovanou plochu PB bez známého uživatele.

Identifikace zbytkové plochy

Př. Z3618/1 + čtverec

Složení:

Prefix Z – vyjadřuje, že se jedná o zbytkovou plochu PB

Číslo půdního bloku - kmenové (bez pomlčky a čísla za pomlčkou)

Lomítko a pořadové číslo 1 až 999

NKODFB

Př. národního kódu pro zbytkovou plochu Z560-1150_2501/1. Po předponě Z následuje označení čtverce, podržítka a zkrácený kód včetně znaků za lomítkem.

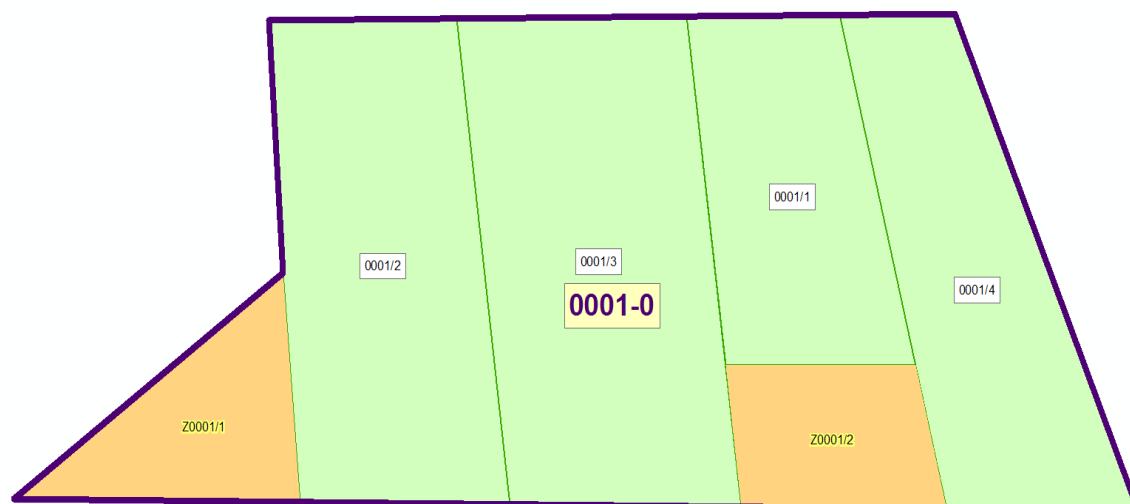
Důležité vlastnosti zbytkové plochy půdního bloku

Zbytková plocha půdního bloku je samostatná plocha (samostatné plochy) v rámci půdního bloku, která není součástí žádného dílu půdního bloku (podle novely zákona o zemědělství). Je evidována s výměrou a druhem zemědělské kultury, ale neeviduje se u ní uživatel. Z pohledu číslování zbytkové plochy půdního bloku půjde o nestabilní prvek v čase, nicméně bude mít svou historizaci. Pro přidělování pořadového čísla za podlomením platí standardní principy dědění (pokračování vzestupné číselné řady).

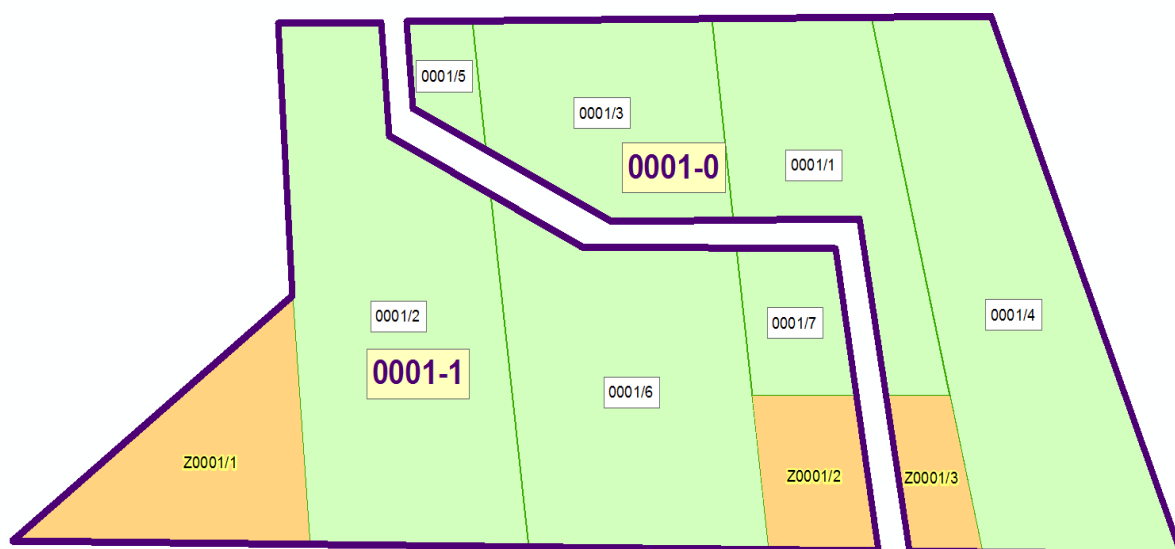
Velikost polygonu zbytkové plochy PB musí činit nejméně 100 m², jinak nebude možno ji evidovat s číselným označením a deklarovat v jednotné žádosti. Tyto polygony se v SW LPIS označují jako **standardní zbytkové plochy**.

Polygony zbytkových ploch menší než 100 m² jsou v SW LPIS označeny jako **marginální zbytkové plochy**, nejsou evidovány s výše popsaným identifikátorem. Může se jednat např. o následující případy:

- Malých parcel KN (menší než 100 m²), které mají uživatele neevidovaného v LPIS. V tomto případě zůstávají zbytkovou plochou.
- Nepřesnost mezi polygonem DPB a PB v LPIS, kdy hranice polygonů by měly být totožné (topologická čistota dat LPIS). V tomto případě je v žádoucí, aby pracovník LPIS provedl úpravu hranice polygonů, aby byla identická.

Obr. 1 Půdní blok (fialově hranice a číslo) s díly (zeleně) a zbytkovými plochami (oranžově a číslo černě)

Obr. 2 Půdní bloky po rozdělení (např. silnicí). Jeden PB - hlavní potomek má zachované číslo PB, u druhého PB následuje za pomlčkou nové, nejbližší volné číslo.

5.1.1.3 Půdní blok tvořený 100 % plochy EVP

Citace z novely zákona 252/1997 Sb., o zemědělství § 3a:

(10) Za půdní blok se považuje také ekologicky významný prvek, který není součástí půdního bloku podle odstavce 9 písm. a) a současně bezprostředně přiléhá k zemědělsky obhospodařované půdě evidované jako půdní blok podle odstavce 9.

Zákon o zemědělství v § 3a odst. 10 zakládá fikci půdního bloku, který nezahrnuje žádnou zemědělsky obhospodařovanou půdu, ale pouze ekologicky významný prvek (některý z druhů krajinných prvků).

Identifikace PB tvořeného 100 % plochou EVP

Aby nedošlo k předčasnému vyčerpání volných čísel pro PB, bude číslo PB, tvořeného pouze EVP, odvozeno z kmenového čísla sousedního PB (PB podle § 3a odst. 3). Tedy ve tvaru: kmenové číslo sousedního PB + pomlčka a další podlomení v řadě (podobně jako v případě dělení PB na dva nové menší PB).

2358-0: označení PB, který je tvořen zemědělsky obhospodařovanou půdou

2358-1: označení PB, 100 % tvořeného EVP, které přiléhají k PB 2358-0

2358-2: označení PB, 100 % tvořeného EVP, které přiléhají k PB 2358-0

V LPIS není možné evidovat EVP - krajinný prvek mimo PB. Z důvodu kontrol dobrého zemědělského a ekologického stavu (DZES) by měly být v LPIS evidované všechny KP, včetně KP menších než 100 m². Součástí PB, jehož výměra je menší než 100 m², nemůže být evidován DPB. Pro DPB bez výjimky platí minimální výměra 100 m². V LPIS tato plocha, která není součástí žádného DPB, bude vedena jako zbytková plocha (marginální). Vzhledem ke své výměře menší než 100 m², není deklarovatelná žadatelem v žádosti.

5.1.1.4 Hranice půdního bloku

V případě PB druhu zemědělsky obhospodařovaná půda zákon definuje, že plocha PB je zřetelně v terénu oddělená zejména lesním porostem, zpevněnou cestou, pozemní komunikací, vodním útvarem povrchových vod nebo trvale zemědělsky neobhospodařovanou půdou, která může obsahovat ekologicky významný prvek.

Zpevněné komunikace (asfaltové, panelové, šterkové, šotolinové apod.) a cesty, které jsou na místě historicky (jsou viditelné na starších ortofotomapách), doplněné liniovou dřevinou vegetací, příkopem apod.) tvoří hranici PB, nejsou tedy součástí plochy a výměry PB. Rovněž součástí PB nejsou ani nezpevněné cesty, které jsou součástí veřejné dopravní sítě (např. cyklostezky), nezpevněné přístupové cesty k jiným objektům (např. k zahrádkářským/chatovým osadám apod.).

Sezóně vyježděné (dočasné) koleje, stejně tak cesty (vyježděné koleje), které prorůstají plodinou, respektive travinou, nerozdělují půdní blok a jsou součástí plochy a výměry PB. Dočasné stezky a pěšiny rovněž neoddělují PB, stejně jako vydupané stezky od zvířat.

Vodní toky, vodní plochy tvoří hranici PB pokud je šířka v úrovni břehové hrany větší než 2 m. Dočasně vysychající vodoteče na pastvinách neoddělují PB i v případech, kdy jejich šířka v úrovni břehové hrany je větší než 2 m.

5.1.1.5 PB kategorie rybník a zalesněná půda

Dle definice zákona o zemědělství, plochy s kulturou rybník (B) a zalesněná půda (L) tvoří samostatné PB.

PB může zahrnovat 2 a více DPB s kulturou zalesněná půda. Nelze však vytvářet PB, které zahrnují např. DPB s kulturou zalesněná půda a sad.

Sousedící zalesněné plochy lze sloučit do 1 PB, samostatné zalesněné DPB jsou samostatnými PB. Pro hranice těchto PB platí pravidla jako pro evidenci DPB s kulturou rybník a zalesněná půda.

5.1.2 Definice dílu půdního bloku

Zákon o zemědělství definuje díl půdního bloku (DPB) v § 3a odst. 12 a odst. 13.

(12) Díl půdního bloku, který je součástí půdního bloku, představuje souvislou plochu půdy o minimální výměře 0,01 ha, jejíž hranici lze viditelně identifikovat v terénu vůči okolní ploše, a

a) na ní vykonává vlastním jménem a na vlastní odpovědnost zemědělskou činnost fyzická nebo právnická osoba, (dále jen „uživatel“) a

b) je na ní evidován jeden druh zemědělské kultury stanovené podle § 3i, popřípadě se na ní nachází ekologicky významný prvek podle § 3aa odst. 4.

Minimální výměra DPB: 0,01 ha $\approx$ 100 m². Nelze tedy jako DPB zaevidovat menší plochy souvislé zemědělské půdy. Maximální velikost omezena není.

Na DPB může být pouze jeden druh zemědělské kultury (viz kapitola 6 Druhy zemědělské kultury).

V případě ploch s různými druhy zemědělské kultury, přičemž jednotlivé odlišitelné plochy jsou menší než 100 m² (typicky záhadenky), lze plochu zaevidovat jako DPB s kulturou jinou nebo jinou trvalou kulturou (např. DPB tvořený plochou osázenou vinnou révou menší než 100 m² a současně plochou s ovocnými stromy rovněž menší než 100 m²). Definice zemědělských kultur jsou uvedeny dále v kapitole 6 Druhy zemědělské kultury.

Identifikace DPB

Př. 3618/1 + čtverec

Složení:

Číslo půdního bloku - kmenové (bez pomlčky a čísla za pomlčkou)

Lomítko a pořadové číslo 1 až 9999

NKODFB

NKODFB je jedinečný kód DPB používaný např. v exportech datawellu. Je odvozen ze čtverce a zkráceného kódu (ZKODFB) podle následujících pravidel.

ČTVEREC: 720-0980

ZKODFB: 4307/6

NKODFB: 724098307/6

Pravidla pro vytvoření NKODFB ze čtverce a ZKODFB DPB:

Znak NKODFB (pořadí znaku)	Znak ze čtverce/ZKODFB (pořadí znaku)
1,2	= 1-2 ze čtverce
3	= 1. z ZKODFB
4, 5,	= 5 - 6 ze čtverce
6	= 2. z ZKODFB
7 a další	= 2 a další z ZKODFB (včetně lomítka a všech číslic za lomítkem)

5.1.2.1 Viditelná identifikovatelnost hranice DPB v terénu

Široce rozšířeným neduhem v LPIS, se kterým se potýkají i ostatní evropské státy, je tzv. virtuální zemědělství. O co se jedná? Pozemek v LPIS (DPB) je evidován na uživatele, který má sice na pozemek právní důvod užívání, ale sám žádnou zemědělskou činnost nevykonává (ve skutečnosti jde spíše o obchodníka) a jeho DPB obhospodařují okolní uživatelé. S novelou zákona o zemědělství je proto zavedena „viditelnost hranice DPB“. Ta musí být viditelná (na leteckém snímku nebo na místě v terénu), a to proto, aby nebylo pochyb o užívání jednotlivého DPB a uživateli, kterému jsou vypláceny dotace. V žádném případě tato změna neznamena, že od roku 2020 musí být veškeré DPB vytyčené. Hranice DPB uživatel může vyznačit různými způsoby, viz níže.

Výjimku z viditelného identifikování hranic tvoří hranice mezi DPB jednoho uživatele, který má vedle sebe DPB se stejnou kulturou. V takovém případě, kdy nelze hranice viditelně identifikovat, musí být uživatel schopen určit je alespoň pomocí souřadnic GNSS. Toto pravidlo platí také pro hranici mezi DPB uživatele a zbytkovou plochou, kterou deklaroval v jednotné žádosti. Toto též platí v případě obhospodařování formou služby.

1. Pokud je návrh DPB viditelně identifikovatelný na aktuální ortofotomapě, má se za viditelně identifikovatelný i v terénu vůči okolní ploše.
2. Návrh DPB není viditelně identifikovatelný na aktuální ortofotomapě, pak musí být na základě níže popsaných pravidel viditelně identifikovatelný v terénu vůči okolní ploše.

Pravidla viditelné identifikovatelnosti:

- a. Hranice DPB je zároveň i hranice PB:
 - přirozené hranice PB podle zákona o zemědělství § 3a odst. 9.
- b. Příklady viditelné identifikovatelné hranice mezi dvěma DPB uvnitř PB:
 - vzájemně sousedící DPB jsou oseté jinou plodinou
 - osev (výsadba) na vzájemně sousedících DPB byl proveden různým směrem,
 - sklizeň proběhla zjevně v odlišných termínech,
 - DPB jsou odděleny oplocením,
 - DPB jsou sečeny v jiných termínech (odlišná výška travního porostu),
 - označení prvního a posledního sloupku řady keřů révy vinné, stromu v sadu či řady konstrukce chmelnice
 - hranice DPB jsou vyznačeny rozorem, mezníky, kůly apod.,
 - případně jiné situace, kdy je zjevné, že sousedící DPB nejsou obhospodařovány jako celek.

Přístup k dílu půdního bloku

V otázce vstupu na pozemek/přístupu k pozemku se vychází z ustanovení § 1021 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

Zákon č. 89/2012 Sb., Část třetí, Absolutní majetková práva, Hlava II. Věcná práva, Díl 3 : Vlastnictví, Oddíl 1: Povaha vlastnického práva a jeho rozsah, Omezení vlastnického práva:

§ 1021

Vlastník umožní sousedovi vstup na svůj pozemek v době, rozsahu a způsobem, které jsou nezbytné k údržbě sousedního pozemku nebo k hospodaření na něm, nelze-li tohoto účelu dosáhnout jinak; soused však nahradí vlastníku pozemku škodu tím způsobenou.

Na základě výše citovaného ustanovení tedy není nutná přístupová komunikace k pozemku. Podmínkou evidence dílu půdního bloku není jeho přístupnost po pozemní komunikaci.

5.1.2.2 Uživatel DPB

U každého DPB musí být ze zákona evidován uživatel. Uživatel je fyzická nebo právnická osoba, která vykonává vlastním jménem a na vlastní odpovědnost zemědělskou činnost na konkrétním DPB.

Aby fyzická nebo právnická osoba mohla být uživatelem DPB, musí být nejprve zaregistrována v Registru subjektů LPIS.

Zajišťování zemědělské činnosti službami

Pokud uživatel zajišťuje veškerý výkon zemědělské činnosti službami na základě smlouvy o službách, jedná se stále o výkon zemědělské činnosti „vlastním jménem a na vlastní odpovědnost“ a může být v LPIS evidován jako uživatel. Jedná se i o případy, kdy subjekt nevlastní ani si nepronajímá zemědělské stroje, ale zajišťuje si vše pouze službami, a to i v rozsahu všech DPB evidovaných v LPIS. Zajišťování zemědělské činnosti službou však uživatele nezbavuje povinnosti mít v terénu identifikovatelné hranice DPB.

Vyžadování právního důvodu užívání

V souladu s § 3g odst. 3 zákona o zemědělství v zásadě SZIF – OPŽL nemá povinnost vyžadovat PDU (např. ve formě pachtovní smlouvy) při ohlášení nového návrhu DPB a může provést aktualizaci bez provedení kontroly PDU.

(3) Fond provede aktualizaci evidence půdy na základě ohlášení změny podle odstavce 1, jestliže

a) údaje v ohlášení změny neshledá nepravdivými, popřípadě neúplnými, nebo

b) ohlášení změny je doloženo písemnou dohodou podle odstavce 2 nebo uživatel, který učinil ohlášení změny, předložil doklad prokazující právní důvod užívání zemědělské půdy, která se stala předmětem rozporu podle odstavce 2. Fond vydá osobě, která ohlásila změnu, jakož i dalším osobám, pokud se jich změna týká, oznámení o aktualizaci evidence půdy. Prvním úkonem ve věci je vydání oznámení o aktualizaci evidence půdy.

Zákon o zemědělství dále stanovuje případy, kdy je vyžadováno ověření PDU:

- V případě rozporu: kolize návrhu s dosavadním DPB jiného uživatele
 - uživatel na základě dohody
 - uživatel na základě posouzení předložených PDU („vítěz sporu“)
- V případě pochybnosti:
 - v případě nového návrhu DPB, který se nachází v ploše aktuálně neevidované v LPIS
- V případě DPB s kulturou mimoprodukční plocha: v případě ploch s EVP - KP je nutné ověřit PDU, aby mohly být uživatelem deklarovány jako plochy využívané v ekologickém zájmu (podmínkou je existence DPB s kulturou mimoprodukční plocha).
- V případě plochy - části návrhu DPB, na které leží EVP nezemědělského typu (krajinný prvek) s výměrou větší než 500 m².
- V dalších případech výše neuvedených, v nichž okolnosti nasvědčují tomu, že subjekt není oprávněným uživatelem plochy.

Zákon o zemědělství v § 3p odst. 5 definuje, kdy je nutné ověřovat PDU v souvislosti s EVP:

(5) V případě uvedeném v odstavci 4 uživatel pozemku, na kterém se část nebo celý ekologicky významný prvek nachází, prokáže užívání pozemku dokladem prokazujícím právní důvod užívání, jestliže se jedná o zemědělsky neobhospodařovaný pozemek, který

a) není obklopen po celé své hranici zemědělsky obhospodařovanou půdou, nebo

b) je obklopen po celé své hranici zemědělsky obhospodařovanou půdou a jeho výměra je vyšší než 0,05 ha.

5.1.2.3 Ekologicky významný prvek v ploše DPB

Zákon o zemědělství v § 3a odst. 12 písm. b) umožňuje, aby součástí plochy DPB byl i ekologicky významný prvek.

...., popřípadě se na ní nachází ekologicky významný prvek podle § 3aa odst. 4.

Ekologicky významný prvek se oproti předchozí právní úpravě krajinných prvků eviduje bez uživatele. EVP jednoduše je na DPB anebo není (potom leží zcela nebo zčásti ve zbytkové ploše).

EVP na DPB s kulturou M

Pokud EVP – některý z druhů KP není ze všech stran (ze 100 % obvodu) obklopen DPB s některým z druhů zemědělských kultur (kromě M, B, L) či zbytkovou plochou PB (Z), nemůže být součástí plochy PB druhu zemědělsky obhospodařovaná půda.

Tyto plochy přilehlých EVP tvoří samostatný PB (dle § 3a odst. 10 zákona o zemědělství) druhu ekologicky významný prvek. Pokud pro potřeby deklarace v žádosti o dotace je potřeba v LPIS evidovat uživatele, tak po ověření PDU bude plocha evidována jako DPB s kulturou mimoprodukční plocha (M).

Výše uvedený PB tvořený EVP může obsahovat více DPB více uživatelů (podle prokázaných PDU) i zbytkové plochy. Objekt EVP pro účely evidence v LPIS je jen jeden. Minimální výměra DPB je 100 m².

EVP na DPB, který je součástí PB druhu zemědělsky obhospodařovaná půda

Pokud EVP – některý z druhů KP je ze všech stran (100 % obvodu) obklopen DPB s některým z druhů zemědělských kultur jiných než M, B, L, je součástí plochy PB (Z). Uvedené platí, i když prvek leží na rozhraní dvou DPB.

V případě, že budou části plochy EVP zahrnuty do plochy více DPB, zůstává EVP v evidenci EVP stále pouze jedním objektem.

- průnik EVP a DPB $\leq 500 \text{ m}^2$: plocha pod EVP nebo jeho částí je automaticky součástí plochy DPB, uživatel je odvozen od uživatele DPB.
- průnik EVP a DPB $> 500 \text{ m}^2$: plocha pod EVP nebo jeho částí je součástí plochy DPB uživatele, kterému na tuto plochu svědčí PDU.
- EVP přiléhající k více DPB různých uživatelů: V případě těchto EVP se před zahrnutím jejich plochy do jednotlivých DPB zkoumá PDU.
- EVP zemědělsky obhospodařovaný (plocha s rychle rostoucími dřevinami, zalesněná půda) se PDU nezkoumá.

5.1.2.4 Další důvody dělení DPB

Zákon o zemědělství v § 3a v odst. 13 definuje další důvody vzniku DPB

(13) Jako díl půdního bloku podle odstavce 12 je evidována také souvislá plocha půdy,

a) která je obhospodařována v rámci ekologického zemědělství, nebo v etapě přechodného období v rámci ekologického zemědělství podle zákona o ekologickém zemědělství, nebo

b) je na ní uplatňováno opatření, jehož podmínky stanovené jiným právním předpisem vyžadují, aby bylo prováděno na samostatném dílu půdního bloku, nebo

c) které odpovídá v rámci registru vinic vedeného podle zákona o vinohradnictví a vinařství, registru chmelnic vedeného podle zákona o ochraně chmele, nebo v rámci evidence ovocných sadů, registrační číslo vinice, chmelnice, nebo ovocného sadu.

Opatření, která vyžadují, aby byla prováděna na samostatném DPB, jsou stanovena např. NV 75/2015 Sb., nebo NV k přímým platbám a dalšími „dotačními“ nařízeními vlády.

Příklad č. 1: V souladu s NV 75/2015 Sb. je důvodem rozdělení DPB na více DPB i vymezení více titulů podopatření ošetřování travních porostů (př.: na jednom DPB nemůže být vymezeny současně titul horská a suchomilná louka hnojená a horská a titul suchomilná louka nehnojená). V případě, že titul není vymezený orgánem ochrany přírody a krajiny záměrně na celém DPB, tak je nutné rozdělit původní DPB na nové DPB podle vymezených polygonů vrstvy enviro (např. první DPB bez vymezeného

titulu, druhý DPB s vymezeným titulem podmaččené a rašelinné louky a třetí DPB bez vymezeného titulu).

Příklad č. 2: Důvodem dělení DPB na více DPB nejsou dílčí plochy v rámci DPB jednoho uživatele s kulturou standardní orná půda, na kterých jsou pěstované rozdílné plodiny. Pro vedení osevních postupů a evidenci postřiků a hnojení je možné využít aplikace spravované Ministerstvem zemědělství v rámci Portálu farmáře (iLPIS, EPH).

5.1.2.5 Evidované údaje u dílu půdního bloku

Zákon o zemědělství definuje základní údaje, které se povinně evidují u DPB. Další údaje, které je nutné evidovat zejména pro administraci různých dotačních opatření, jsou stanoveny NV LPIS nebo vyplývají ze souvisejících právních předpisů.

Evidované údaje u dílu půdního bloku na základě zákona o zemědělství

Zákon o zemědělství v § 3a odst. 14 definuje základní údaje, které jsou v LPIS evidovány u každého DPB.

- (14) U dílu půdního bloku se eviduje*
- a) příslušnost k půdnímu bloku,*
 - b) identifikační číslo dílu půdního bloku,*
 - c) výměra dílu půdního bloku,*
 - d) výměra způsobilé plochy, stanoví-li tak přímo použitelný předpis Evropské unie,*
 - e) výměra jednotlivých druhů ekologicky významných prvků, které jsou součástí tohoto dílu půdního bloku,*
 - f) označení uživatele, včetně uvedení identifikačního čísla, jde-li o právnickou osobu a fyzickou osobu s přiděleným identifikačním číslem, nebo data narození, popřípadě rodného čísla, jde-li o fyzickou osobu, které identifikační číslo přiděleno nebylo,*
 - g) druh zemědělské kultury podle kritérií uvedených v § 3i,*
 - h) obhospodařování v rámci ekologického zemědělství, nebo v etapě přechodného období v rámci ekologického zemědělství podle zákona o ekologickém zemědělství a*
 - i) další údaje stanovené nařízením vlády, popřípadě přímo použitelným předpisem Evropské unie.*

Evidované údaje u dílu půdního bloku na základě nařízení vlády k LPIS

Na základě zákonného zmocnění jsou v NV LPIS v § 1 definovány další údaje, které jsou v LPIS evidovány u DPB.

§ 1

Další údaje evidované u dílu půdního bloku evidence půdy

U dílu půdního bloku se v evidenci půdy evidují další údaje o

- a) zařazení do ochranného pásma vodního zdroje podle vodního zákona,*
- b) zařazení do zvláště chráněného území podle zákona o ochraně přírody a krajiny,*
- c) existenci odvodňovacího systému,*
- d) zařazení do katastrálního území podle zákona o katastru nemovitostí,*

- e) *zařazení do horské oblasti, oblasti s jinými znevýhodněními a oblasti Natura 2000 podle nařízení vlády k provádění opatření Programu rozvoje venkova České republiky,*
- f) *zařazení do zranitelné oblasti nebo jiných omezení podle nařízení vlády o stanovení zranitelných oblastí a o akčním programu,*
- g) *zařazení do oblasti splňující příslušný cíl strukturální pomoci Evropské unie v souladu s přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícího obecná ustanovení o strukturálních fondech,*
- h) *výskytu ptačí oblasti nebo evropsky významné lokality podle zákona o ochraně přírody a krajiny,*
- i) *výskytu hnízdní lokality chrástala polního a bahňáků na trvalých travních porostech nebo čejky chocholaté na oné půdě podle nařízení vlády k provádění opatření Programu rozvoje venkova České republiky,*
- j) *výskytu podmáčené nebo rašelinné louky podle nařízení vlády k provádění opatření Programu rozvoje venkova České republiky,*
- k) *pěstování geneticky modifikované odrůdy podle zákona o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty,*
- l) *výsledcích agrochemického zkoušení zemědělských půd podle zákona o hnojivech,*
- m) *výskytu cenných stanovišť lučních společenstev podle zákona o ochraně přírody a krajiny a podle nařízení vlády k provádění opatření Programu rozvoje venkova České republiky,*
- n) *výši provozní hladiny u druhu zemědělské kultury rybník,*
- o) *zařazení do území určeného k řízeným rozlivům povodní podle vodního zákona,*
- p) *výměře osázené plochy vinice u druhu zemědělské kultury vinice podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího prováděcí pravidla společné organizace trhu s vínem,*
- q) *míře erozní ohroženosti zemědělské půdy,*
- r) *počtu životaschopných jedinců na 1 ha u druhu zemědělské kultury ovocný sad podle zákona o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském,*
- s) *výskytu stanovišť modrásky podle nařízení vlády k provádění opatření Programu rozvoje venkova České republiky,*
- t) *vhodnosti k zalesnění podle nařízení vlády k provádění opatření Programu rozvoje venkova České republiky,*
- u) *vhodnosti k zatravnění orné půdy nebo existenci drah soustředěného odtoku vody podle nařízení vlády k provádění opatření Programu rozvoje venkova České republiky,*
- v) *zařazení do environmentálně citlivých trvalých travních porostů, které jsou vyloučeny z možnosti přeměny na druh zemědělské kultury uvedený v § 3 odst. 1 písmena a), c) nebo d), nebo*
- w) *obnově trvalého travního porostu podle § 3j zákona.*

5.1.3 Definice ekologicky významného prvku

Zákon o zemědělství definuje ekologicky významný prvek v § 3aa odst. 4

(4) Základní jednotkou evidence ekologicky významných prvků je prvek, který představuje souvislou plochu i zemědělsky neobhospodařované půdy plnící mimoprodukční funkci zemědělství, popřípadě jiný útvar, který je součástí zemědělsky obhospodařované půdy nebo k ní bezprostředně přiléhá, a který je druhem ekologicky významných prvků podle § 3m.

Plocha EVP tedy může být samostatným PB (přílehlé EVP) anebo součástí PB druhu zemědělsky obhospodařovaná půda.

EVP se eviduje bez uživatele. Plocha pod EVP nese informaci o uživateli na základě DPB, na kterém leží.

Identifikace ekologicky významného prvku

Příklad: E3618/1

Složení:

Prefix E – vyjadřuje, že se jedná o ekologicky významný prvek

Číslo půdního bloku – kmenové (bez pomlčky a čísla za pomlčkou)

Lomítko a pořadové číslo 1 až 999

NKOD

Př. národního kódu pro EVP E560-1150_2501/1. Po předponě E následuje označení čtverce, podtržítka a zkrácený kód včetně znaků za lomítkem.

5.1.3.1 Evidované údaje u ekologicky významného prvku

Základní údaje o EVP jsou evidovány v LPIS na základě zákona o zemědělství, další údaje na základě NV LPIS.

Evidované údaje u EVP na základě zákona o zemědělství

Zákon o zemědělství v § 3aa odst. 5 definuje základní údaje, které se evidují u EVP.

(5) U ekologicky významných prvků se eviduje

- a) identifikační číslo ekologicky významného prvku,*
- b) druh ekologicky významného prvku podle kritérií uvedených v § 3m,*
- c) příslušnost k půdnímu bloku,*
- d) příslušnost k dílu půdního bloku, je-li známa,*
- e) výměra a*
- f) další údaje stanovené nařízením vlády, popřípadě přímo použitelným předpisem Evropské unie.*

Evidované údaje u EVP na základě NV LPIS

NV LPIS v § 2 využívá zákonné zmocnění a stanovuje možnost evidence vyhrazení plochy v ekologickém zájmu.

U ekologicky významného prvku se v evidenci ekologicky významných prvků evidují další údaje o možnosti vyhrazení plochy nebo jeho části v ekologickém zájmu.

5.2 Vedení a zveřejňování evidence využití půdy

Postup vedení a zveřejňování evidence využití půdy je detailně upraven § 3ab zákona.

§ 3ab – Vedení a zveřejňování evidence využití půdy

1) Evidence využití půdy je vedena v digitální formě, přičemž půdní bloky, popřípadě díly půdního bloku, objekty a ekologicky významné prvky jsou zobrazovány na podkladě ortofotografických map pořízených v souřadnicovém systému Jednotné trigonometrické sítě katastrální na základě leteckého měřického snímkování zemského povrchu (dále jen „ortofotomapa“).

2) Ministerstvo zveřejňuje v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový a nepřetržitý přístup následující základní údaje z veřejné části evidence využití půdy, kterými jsou

a) identifikační údaje o uživateli, a to osobní jméno, popřípadě jména, příjmení nebo název a adresa, nebo obchodní firma a sídlo,

b) zákresy hranic a výměra půdních bloků a dílů půdních bloků a výměra způsobilé plochy dílu půdního bloku

c) identifikační číslo půdního bloku, popřípadě dílu půdního bloku,

d) druh kultury,

e) obhospodařování v rámci ekologického zemědělství, nebo v etapě přechodného období v rámci ekologického zemědělství podle zákona o ekologickém zemědělství,

f) zákresy objektu a údaje o uživateli objektu, a to osobní jméno, popřípadě jména, příjmení nebo název a adresa, nebo obchodní firma a sídlo, popřípadě telefonní číslo nebo elektronická adresa, s výjimkou údajů o uživateli objektu podle § 3o odst. 7,

g) identifikační číslo objektu a příslušnost k hospodářství,

h) druh objektu a katastrální území a katastrální parcela, ve které se objekt nachází,

i) zákresy hranic ekologicky významného prvku,

j) identifikační číslo ekologicky významného prvku,

k) druh ekologicky významného prvku,

l) podaná ohlášení změny evidence půdy podle § 3g odst. 1

Evidence využití půdy a evidence ekologicky významných prvků je vedena v informačním systému LPIS v modulu Evidence půdy. Evidence půdy a ekologicky významných prvků byla vytvořena a je aktualizovaná na podkladě aktuálních digitálních ortofotomap dostupných v LPIS.

Základní požadavky na digitální ortofotomapy

Požadavek	Požadovaná kvalita, povolená tolerance	Poznámka
Prostorové rozlišení	$\leq 1\text{m}$	velikost pixelu 0,25 m (od roku 2009) velikost pixelu 0,20 m (od roku 2016)
Radiometrické rozlišení	$\Rightarrow 8\text{ bit}$	8 bit
Spektrální rozlišení	Barevné (RGB, NIR)	RGB
Obecná kvalita obrazu	Žádné vady, které by znemožňovaly vizuální interpretaci obrazu	Kontrola na přítomnost stínů, barevných švů, mraků, oparu, kouřma atd.
Pokrytí mrakem	$< 5\text{--}10\%$	Hodnotí se pro každý mapový list i pro ortofoto jako celek.
Overall clipping	$< 0.5\%$ na každém konci histogramu	
Vrchol histogramu	$\pm 15\%$ od střední hodnoty	Pro 8 bitový obraz je střední hodnota 128
Barevné vyrovnání	$< 2\%$ mezi minimální a maximální hodnotou barevné kombinace tří barev	
Šum	Poměr signál/šum > 5	Chyby v měření způsobené nežádoucími signály. Relativní množství šumu je udáno v poměru signál/šum
Kontrast	Variační koeficient DN hodnot obrazu v rozmezí 10 - 20 %	Reprezentuje směrodatnou odchylku DN hodnot jako procento dostupných odstínů šedi

Geometrická přesnost	RMSE _x ≤ 2,5 m; RMSE _y ≤ 2,5 (RMSE = Root Mean Square Error)	RMSE je vyhodnocena na základě nejméně 20 nezávislých kontrolních bodů na mapový list.
Mozaikování	Variace DN hodnot podobných typů povrchů nepřekračuje průměrně 10 % (nebo 4 % v každém ze 3 barevných kanálů)	.
Mozaikování	Geometrické nesoulady na švech mezi mapovými listy < 3 pixely	.
Komprese	Beztrátová (TIF, LZW-TIF) Vizuálně beztrátová (JPEG2000, ECW, MrSID)	.

Mezi další zdroje podkladových dat využitelných při procesu aktualizace patří zejména:

- data z kontrol na místě (KNM)
- historické ortofotomapy použité pro předchozí aktualizace
- katastrální mapy
- údaje z RÚIAN

V souladu s čl. 70 nařízení EU 1306/2013 musí být pro zemědělské pozemky v LPIS zajištěna přesnost, která odpovídá kartografickému měřítku 1:5000.

Na základě nařízení Komise 640/2014 čl. 5 odst. 3 je tolerance pro výměru zákresu referenčního pozemku 2 % s přihlédnutím ke tvaru a stavu pozemku (tolerance se netýká jasných změn – např. nová zastavěná plocha).

Oproti předchozí úpravě novela zákona o zemědělství definuje požadavky na „veřejný LPIS“ – aktivní zveřejňování vybraných údajů z evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků, včetně podaných ohlášení změny (nových návrhů uživatelů). Ze strany uživatelů i veřejnosti funguje větší kontrola průběhu konkrétního řízení i obecně procesu aktualizace.

5.3 Aktualizace evidence půdy

Na základě § 3a odst. 2 zákona o zemědělství provádí aktualizaci evidence využití půdy Fond, který pro výkon této činnosti stanovuje podrobná prováděcí pravidla (Metodická dokumentace Fondu a metodická pravidla Fondu).

Tato podkapitola má za cíl pouze vysvětlit základy postupu aktualizace podle § 3g zákona o zemědělství a provázanost se správním řádem. Uvedené je nezbytné pro přezkoumatelnost oznámení v rámci rozhodování MZe o námitce.

Při aktualizaci evidence půdy se postupuje podpůrně podle správního řádu, pokud ustanovení ZOZ přímo správní řád nevyloučí (např. §3g odst. 16 ZOZ).

Další změnou je, že od 1. 1. 2015 se postup aktualizace podle § 3g vztahuje i na aktualizaci osázené plochy vinice.

Od roku 2020 se budou zakreslovat do Evidence půdy hranice DPB podle jejich skutečného užívání. Zákresy DPB tak budou odpovídat skutečným hranicím užívání, což je podmínka kvality dat LPIS splnění podmínek stanovených Evropskou komisí.

Z tohoto důvodu se mění pravidla pro zakres, bude evidována všechna zemědělská půda, kterou zemědělec reálně obhospodařuje včetně nezpůsobilých ploch DPB, ke kterým nemůže doložit nájemní/pachtovní smlouvy či jiný důvod užívání. V LPIS bude u DPB evidován údaj o výměře způsobilé plochy (= celková výměra DPB – nezpůsobilá výměra). Stanovené podmínky DZES však uživatel musí plnit na všech plochách, které obhospodařuje – tedy i na těch částech DPB, které budou vyznačeny jako nezpůsobilé pro poskytnutí dotací z důvodu nedoložení nájemní/pachtovní smlouvy, apod.

Pokud uživatel doloží užívací práva, budou tyto plochy zařazeny zpět jako způsobilé pro vyplacení dotace. Změnu nabytí/pozbytí práv k užívání pak zemědělec bude povinen ohlašovat obdobně jako ostatní změny. Výčet situací, kdy je Fond povinen vyžádat si předložení nájemních/pachtovních smluv, se novelou nemění.

5.3.1 Ohlášení uživatele

§ 3g odst. 1 zákona o zemědělství definuje případy změn, které má uživatel povinnost ohlásit. Lhůta pro ohlášení uživatelem je od 1. 12. 2017 stanovena na 15 dní. Za nedodržení této lhůty může být uživatel sankcionován.

- (1) Uživatel je povinen Fondu na jím vydaném formuláři ohlásit skutečnost, že došlo*
- a) ke změně průběhu hranice dílu půdního bloku, nebo změně výměry způsobilé plochy dílu půdního bloku podle postupu odstavce 4 věty druhé,*
 - b) ke změně uživatele dílu půdního bloku,*
 - c) k ukončení užívání dílu půdního bloku,*
 - d) ke změně druhu zemědělské kultury na dílu půdního bloku podle kritérií stanovených v nařízení vlády podle § 3i,*
 - e) ke změně průběhu hranice osázené plochy vinice na dílu půdního bloku, s druhem zemědělské kultury vinice stanovené nařízením vlády podle § 3i, nebo*
 - f) ke vzniku nového dílu půdního bloku, který není v evidenci půdy evidován,*
- a to nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy tato skutečnost nastala; ohlášení změny zveřejní Fond způsobem umožňujícím dálkový přístup.*

Ohlášení je na základě odst. 13§ 3g zákona o zemědělství možno podat i elektronicky.

(13) Ohlášení změny je možno podat též v elektronické podobě prostřednictvím elektronické aplikace Fondu, ke které zřídí Fond přístup na požádání. Žádost o provedení změny podaná prostřednictvím elektronické aplikace Fondu přístupné způsobem umožňujícím dálkový přístup nevyžaduje podepsání.

(17) Fond provádí aktualizaci dílů půdních bloků podle pořadí, které se řídí, pokud zákon nestanoví jinak, okamžikem, ve kterém bylo ohlášení změny podle odstavce 1 doručeno Fondu, nebo okamžikem, kdy Fond zahájil postup podle odstavce 8.

5.3.2 Posouzení ohlášení

§ 3g odst. 2 zákona o zemědělství popisuje průběh a možné situace při posuzování ohlášení Fondem.

(2) Zjistí-li Fond, že ohlášení změny podle odstavce 1 je v rozporu s údaji vedenými v evidenci půdy nebo jiným ohlášením změny, vyzve uživatele, který učinil ohlášení změny, popřípadě uživatele dotčeného tímto ohlášením k předložení písemné dohody odstraňující vzájemný rozpor nebo k předložení dokladu prokazujícího právní důvod užívání zemědělské půdy, která se stala předmětem rozporu, a to ve lhůtě stanovené Fondem, která nesmí být kratší než 15 dnů ode dne doručení výzvy. Zjistí-li Fond, že ohlášení změny je nepravdivé nebo neúplné, vyzve uživatele k odstranění vad ohlášení změny, a to ve lhůtě stanovené Fondem, která nesmí být kratší než 15 dnů ode dne doručení výzvy. Při postupu podle tohoto odstavce se použije ustanovení § 141 odst. 4 správního řádu. Lhůty stanovené v řízení o aktualizaci evidence půdy končí marným uplynutím lhůty stanovené Fondem nebo provedením úkonu ve věci stanovené výzvou posledního z účastníků řízení, jichž se výzva týká.

- Předložení písemné dohody je souhlas původního uživatele a nového uživatele s tím, že souhlasí, že si DPB předají. Forma souhlasu je písemná nebo ústní – do protokolu (před správním orgánem). Pokud k této dohodě dojde, nepředkládají SZIF – OPŽL PDU ve formě písemné nájemní smlouvy. Pokud ovšem vlastník tuto dohodu napadne, musí v takové situaci uživatelé předložit PDU. Za oboustranný akt dohody se bere i písemný souhlas napadeného uživatele se změnami, které navrhl ohlašovatel.
- Příkladem nepravdivého ohlášení může být uvedení kultury, která ve skutečnosti na DPB není. Uživatel ji přesto nahlásí a zpětně se toto nepravdivé ohlášení zjistí. V tomto případě uživatel může být sankcionován podle § 5 odst. 1 písm. e) zákona o zemědělství.
- Neúplné ohlášení je takové ohlášení, které neobsahuje všechny náležitosti potřebné k podání ohlášení (např. chybí ohlašovaná kultura). I neúplné ohlášení je ohlášení, které pokud je po Výzvě Fondu ohlašovatelem doplněno, je následně Fondem zahájen proces aktualizace.
- Prodloužení lhůty je doporučováno, pokud ohlášení jiného uživatele by na dosavadního uživatele kladlo velké časové nároky na doložení PDU. Uživatel může požádat Fond o přiměřené prodloužení lhůty. Lhůta by naopak neměla být prodlužována tomu účastníkovi, který sám proces aktualizace svým ohlášením vyvolal.
- Předpokládá se, že ve sporném řízení bude hlavní aktivita co do navrhování důkazů vycházet od navrhovatele a odpůrce (ohlašovatel změny a dotčený uživatel). Pokud však jimi navržené důkazy nebudou dostačující, může správní orgán provést i jiné důkazy. Pokud účastníci neoznačí důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází správní orgán pouze z provedených důkazů. Za přípustná skutková zjištění může správní orgán vzít shodná tvrzení navrhovatele a odpůrce.

5.3.3 Specifické případy průběhu procesu aktualizace evidence půdy

§ 3g odst. 9 stanovuje podrobnosti při aktualizaci DPB zařazených v EZ nebo PO.

(9) Jestliže se aktualizace evidence půdy podle odstavce 1 týká dílu půdního bloku, u kterého před aktualizací evidence půdy bylo evidováno obhospodařování v rámci ekologického zemědělství, nebo v etapě přechodného období v rámci ekologického zemědělství podle zákona o ekologickém zemědělství nebo nový uživatel aktualizovaného dílu půdního bloku je registrován jako ekologický zemědělec podle zákona o ekologickém zemědělství, pak se režim obhospodařování v rámci ekologického zemědělství, nebo v etapě přechodného období v rámci ekologického zemědělství určí na základě podmínek stanovených zákonem o ekologickém zemědělství. Jestliže režim obhospodařování v rámci ekologického zemědělství, nebo v etapě přechodného období v rámci ekologického zemědělství

nebude možné na základě podmínek stanovených zákonem o ekologickém zemědělství určit, zůstane u takového dílu půdního bloku režim určen do doby, než jej stanoví příslušná kontrolní organizace pro ekologické zemědělství, a to k prvnímu dni, ke kterému režim nemohl být určen.

Režim EZ na DPB nemá vliv na provedení aktualizace DPB. SZIF - OPŽL dokončí aktualizaci DPB. Kontrolní organizace nastavuje režim EZ na DPB dodatečně.

Pro aktualizaci DPB, který je v režimu EZ nebo PO platí následující pravidla:

Stav registrace subjektu má vliv na dědění režimu EZ na DPB při změně uživatele:

- Subjekt registrovaný s platnou činností ekologického zemědělce (ekologického podnikatele podle zákona o ekologickém zemědělství)
 - s uzavřenou smlouvou s kontrolní organizací – DPB zůstává v režimu EZ
 - s uzavřenou smlouvou s kontrolní organizací do budoucna – LPIS počítá s možností, že subjekt má uzavřenu smlouvu s kontrolní organizací v čase budoucím a považuje takový subjekt za plnohodnotného ekologa, tj. nedojde při spuštění dědícího mechanismu, ke změně režimu EZ do nejistého režimu EZ.
 - bez uzavřené smlouvy s kontrolní organizací: při spuštění dědícího mechanismu, dojde ke změně EZ na nejistý režim EZ.
- Subjekt bez platné činnosti ekologického zemědělce tj., subjekt, který nemá registraci k činnosti ekologického zemědělce nebo s ukončenou registrací ekologického zemědělce – režim EZ se automaticky mění na konvenční zemědělství.

Nejistý režim EZ („nejistota v registraci“) je vyřešen systémově z registru ekologických podnikatelů, příp. jej musí vyřešit kontrolní organizace buď nastavením režimu EZ/PO na DPB, anebo změnou režimu na konvenční zemědělství.

Změna hranic DPB také může mít vliv na režim EZ („geometrická nejistota“). Principy dědění režimu EZ v případě geometrických změn jsou popsány v dokumentu Uživatelská příručka ekologické zemědělství V LPIS (dostupné na https://portal.mze.cz/ssl/app/lpisng/lpis/download/130124_PZ_eAGRI_Dodatek1_NoXX_LPIS_Upravy_modulu_EZ_UG_EZ.pdf).

DPB po dvou letech v etapě přechodného období se automaticky konvertuje do režimu EZ. Případně kontrolní organizace může manuálně délku PO zkrátit.

§ 3g odst. 10 stanovuje pravidla pro provádění aktualizace na DPB s kulturou V, C nebo S. Pro dokončení aktualizace, provedení změny, je vyžadován audit ÚKZÚZ – pracovníka příslušného oddělení odboru trvalých kultur ÚKZÚZ.

(10) Jestliže se ohlášení změny podle odstavce 1 dotýká dílu půdního bloku, u kterého před tímto ohlášením byla evidována, popřípadě po provedení změny má být evidována kultura vinice, chmelnice nebo ovocný sad stanovená nařízením vlády podle § 3i, změnu údajů ověří Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen „Ústav“) a výsledek sdělí Fondu do 15 dnů.

16) V řízení o aktualizaci evidence půdy se nepoužije ustanovení o vyrozumění účastníků řízení o provádění důkazu mimo ústní jednání a o vydání usnesení při provádění důkazu ohledáním věci na místě podle správního řádu.

V řízení o aktualizaci evidence půdy existuje důvodná obava, že pokud dojde k oznámení o provedení dokazování, nebude později možné provést důkaz vůbec nebo jen s velkými obtížemi, anebo že provedení důkazu, který má být zajištěn, může podstatně ovlivnit řešení otázky, která bude

předmětem rozhodování v následném řízení.

5.3.4 Provedení/neprovedení aktualizace evidence půdy

Zákon o zemědělství v § 3g odst. 3 a 4 popisuje situaci, kdy Fond vyhoví ohlášení a provede aktualizaci evidence půdy, a opačnou situaci, kdy ohlášení zamítne a aktualizaci evidence půdy neprovede.

(3) Fond provede aktualizaci evidence půdy na základě ohlášení změny podle odstavce 1, jestliže

a) údaje v ohlášení změny neshledá nepravdivými, popřípadě neúplnými, nebo

b) ohlášení změny je doloženo písemnou dohodou podle odstavce 2 nebo uživatel, který učinil ohlášení změny, předložil doklad prokazující právní důvod užívání zemědělské půdy, která se stala předmětem rozporu podle odstavce 2. Fond vydá osobě, která ohlásila změnu, jakož i dalším osobám, pokud se jich změna týká, oznámení o aktualizaci evidence půdy. Prvním úkonem ve věci je vydání oznámení o aktualizaci evidence půdy.

(4) Fond aktualizaci evidence půdy podle ohlášení změny podle odstavce 1 neprovede a tuto skutečnost s uvedením důvodu oznámí písemně uživateli, který učinil ohlášení změny podle odstavce 1, popřípadě osobě, které se aktualizace evidence půdy týká, jestliže

a) i po předložení dokladu podle odstavce 2 shledá údaje v ohlášení změny nepravdivými, nebo

b) uživatel, který učinil ohlášení změny, nedoložil písemnou dohodu podle odstavce 2 nebo doklad prokazující právní důvod užívání zemědělské půdy, která se stala předmětem rozporu podle odstavce 2.

Pokud podle postupu Fondu podle odstavce 3, nebo věty první tohoto odstavce, zjistí Fond, že uživatel u zemědělské půdy splnil podmínky podle § 3a odst. 12, vyznačí v evidenci půdy hranici dílu půdního bloku s tím, že o část dílu půdního bloku, ke které nebyl doložen právní důvod užívání zemědělské půdy, se sníží výměra způsobilé plochy.

Aby z podnětu ohlášení změny mohl být proces aktualizace evidence půdy dokončen vydáním oznámení o provedení aktualizace, v zásadě platí, že musí být odstraněny všechny rozpory (vyřešeny spory) a pochybnosti (nepravdivé a neúplné údaje), v opačném případě bude řízení dokončeno vydáním oznámením o neprovedení aktualizace evidence půdy.

Oznámení o provedení či neprovedení aktualizace evidence půdy, které SZIF - OPŽL bude vydávat, musí být řádně odůvodněné. V případě podání námítky nespokojeným uživatelem, musí být toto oznámení přezkoumatelné v procesu rozhodování o námitce.

Ohlášení změny uživatelem podle odst. 1 může vyvolat aktualizaci DPB jiného uživatele (dotčeného uživatele). Tato situace je popsána v odst. 5.

(5) Jestliže v důsledku ohlášení změny podle odstavce 1 mají být aktualizovány údaje týkající se dílu půdního bloku uživatele, který nepodal ohlášení změny, a na základě výzvy podle odstavce 2 nedoložil písemnou dohodu nebo neprokázal právní důvod užívání dílu půdního bloku, Fond mu písemně v rámci tohoto řízení oznámí provedení aktualizace evidence půdy nebo úplného vynětí části nebo celého dílu půdního bloku z evidence půdy do 15 dnů ode dne, kdy aktualizaci nebo vynětí z evidence půdy provede.

§ 3g odst. 11 upravuje právní účinky provedené aktualizace evidence půdy na základě ohlášení změny uživatelem.

(11) Právní účinky provedené aktualizace evidence půdy na základě ohlášení změny uživatelem podle odstavce 1 nastávají nejdříve dnem bezprostředně následujícím po dni, kdy Fond změnu v evidenci půdy provede, a nejpozději pátým dnem od doručení ohlášení podle odstavce 1, nebo nastávají později, jestliže to vyplývá ze zjištěných důkazů.

V zásadě platí, že účinky ohlášených změn nastávají k bezprostředně následujícímu dni po dni ohlášení. V případě ohlášení velkého množství změn zákon obsahuje ochrannou klauzuli, že právní účinky mohou nastat až pátým dnem od doručení ohlášení.

Uživatelům zákon dává možnost nahlásit plánované změny dopředu s přednastavením účinnosti OD. Např. uzavřená nájemní či pachtovní smlouva má odloženou účinnost, změny lze tedy v LPIS již „předchystat“.

§ 3g odst. 12 řeší vydání nového oznámení na základě žádosti uživatele.

(12) V případě, že při ohlášení změny podle odstavce 1 není postupováno podle odstavce 2 a právní účinky změny v evidenci půdy by jinak nastaly v rámci rozhodného období pro plnění povinností pro poskytnutí dotace podle jiného právního předpisu, může uživatel ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení oznámení o aktualizaci evidence půdy požádat Fond o vydání nového oznámení. Zmeškání lhůty nelze prominout. Tímto způsobem se bude na návrh uživatele postupovat v případě, kdy nedojde k provedení původně ohlášené změny nebo její části nebo k odložení právních účinků mimo rozhodné období pro plnění povinností pro poskytnutí dotace podle jiného právního předpisu. Novým oznámením nemůže být způsobena újma žádnému z uživatelů, ledaže s tím všichni, jichž se to týká, vyslovili souhlas.

Ustanovení odstavce 12 dopadá na situace, kdy není sporu mezi dotčenými uživateli o právních důvodech užívání. Jde o tzv. nekolizní aktualizaci evidence půdy se souhlasem obou dotčených uživatelů (např. převod z otce na syna apod.), kdy může dojít k pochybení uživatele při souhlasném převodu půdních bloků, které jsou zařazeny v evidenci půdy, na jméno dosavadního uživatele a jejich převod by pro něj zpravidla znamenal citelnou sankci v podobě vrácení dotace i za předcházející období. Jedná se o případy čistě administrativních pochybení, nikoliv faktické ztráty právních důvodů užívání, což se z hlediska následků u této kategorie převodů jeví jako nepřiměřené tvrdé.

5.3.5 Opravný prostředek

Námítky jsou dále popsány v kapitole Námitkové řízení.

O námitce rozhoduje ministerstvo (ředitel odboru informačních a komunikačních technologií).

(6) Proti oznámení podle odstavců 3 až 5 může uživatel podat Fondu nejpozději do 15 dnů ode dne jeho doručení písemnou námitku, která musí být odůvodněna. Podaná námitka nemá odkladný účinek. O podané námitce rozhoduje ministerstvo. Písemné vyhotovení rozhodnutí o námitkách se doručuje uživateli a je konečné.

5.3.6 Vynětí uživatele z evidence

Odst. 7 popisuje možnost úplného vynětí uživatele z evidence půdy. Úplné vynětí uživatele může být provedeno, pokud uživatel nemá žádný účinný DPB ani návrh DPB. Vynětí uživatele z evidence neznamená jeho úplné vymazání z evidence v SZR. Lze tedy dohledat historii jeho užívání DPB v čase.

(7) V evidenci půdy zařazený uživatel může podat Fondu žádost o úplné vynětí z evidence půdy. Fond takové žádosti vyhověl a vydá o tom uživateli potvrzení do 30 dnů ode dne jejího doručení.

V případě úmrtí uživatele, aniž by jeho DPB převzal jiný subjekt, tak SZIF – OPŽL postupuje podle odst. 8. SZIF – OPŽL požádá matriční úřad, v jehož obvodu uživatel zemřel, o vydání úmrtního listu. Úmrtní list přiloží k tiskopisu Vynětí z evidence a uživatele vyřadí z evidence.

Úmrtí uživatele, pokud měl přidělené rodné číslo, lze zjistit i z aplikace SZR. Po vyhledání subjektu se pod jeho jménem zobrazí v červeném rámečku následující informace:

Důvod zániku: úmrtí fyzické osoby, datum: 12. 2. 2015.

Datum je uvedeno pouze jako příklad.

Úmrtí uživatele, pokud měl přidělené rodné číslo, je možné zjistit i z registru subjektů v LPIS (po aktualizace na základní registry) – subjekt má ukončenou platnost rodného čísla ke dni úmrtí.

(8) Fond může na základě vlastního zjištění nebo na základě podnětu ministerstva nebo jiného orgánu veřejné správy zahájit postup vedoucí k aktualizaci evidence půdy, popřípadě k úplnému vynětí z evidence půdy; takový postup Fond zahájí vždy, podá-li k tomu podnět vlastník pozemku, na němž se nachází díl půdního bloku.

5.3.7 Aktualizace PB

Aktualizace PB je popsána v zákoně o zemědělství v § 3g v odst. 14 a 15.

(14) Jestliže v důsledku ohlášení změny podle odstavce 1 mají být aktualizovány údaje týkající se půdního bloku, Fond takovou změnu provede s právními účinky vyplývajícími z ohlášení změny, která tuto změnu vyvolala.

(15) Fond může na základě vlastního zjištění s využitím dostupných ortofotografických map, družicových nebo leteckých měřických snímků, měření v terénu upravit průběh hranice půdního bloku.

Aktualizace PB je provázána s aktualizací DPB. Nemůže být evidován DPB, který by ležel mimo plochu PB i jen některou svojí částí, proto aktualizace DPB vyvolává automaticky i aktualizaci PB. Opačně i změna hranice PB může iniciovat aktualizaci DPB.

PB se aktualizuje z moci úřední bez souhlasu uživatelů DPB, které leží uvnitř PB.

5.4 Aktualizace evidence EVP

Zákon o zemědělství upravuje evidenci a aktualizaci EVP v § 3p. Oproti předchozí úpravě KP je evidence a aktualizace EVP výrazně zjednodušena. Důvod je zejména ten, že EVP se evidují bez uživatele.

Evidence/aktualizace EVP probíhá z moci úřední nebo na základě podnětu. Ne na základě ohlášení, protože EVP nemá evidovatelného svého uživatele. Podnět může podat kdokoli.

(1) Fond zaeviduje ekologicky významný prvek nebo provede aktualizaci v evidenci ekologicky významných prvků včetně ukončení jeho evidence na základě vlastního nebo přijatého podnětu.

Výsledkem procesu je sdělení o zaevidování EVP pro osobu, která dala podnět, a uživatele DPB, na kterém se EVP nachází. V případě, že EVP se nachází na více DPB, je sdělení odesláno všem uživatelům.

(2) V případě, že jsou splněny podmínky pro evidenci ekologicky významného prvku stanovené nařízením vlády, Fond provede aktualizaci evidence ekologicky významných prvků. Aktualizaci evidence ekologicky významného prvku Fond sdělí uživatelům dílu půdního bloku, na kterém se ekologicky významný prvek nachází, a osobě, popřípadě orgánu, který podnět k aktualizaci evidence ekologicky významných prvků podle odstavce 1 podal.

Proti sdělení není přípustný opravný prostředek.

Postup v případě, že Fond na základě podnětu nezahájí aktualizaci je upraven v odst. 3

(3) Jestliže Fond neshledá důvody pro zahájení aktualizace evidence ekologicky významných prvků, sdělí tuto skutečnost osobě, popřípadě orgánu, který tento podnět Fondu podal.

Pro vydání sdělení se subsidiárně použije část IV správního řádu. Na proces vydání sdělení se použijí v souladu s § 154 správního řádu jen vybraná ustanovení části II. správního řádu. Neprovádí se tedy např. ohledání podle § 54 správního řádu.

Vztah DPB a EVP při aktualizaci je popsán v odst. 4 a 5.

(4) Uživatel pozemku, na kterém se část nebo celý ekologicky významný prvek nachází, může požádat Fond o zahrnutí tohoto pozemku do bezprostředně přiléhajícího dílu půdního bloku, jehož je uživatelem, anebo o vytvoření samostatného dílu půdního bloku, jestliže jsou splněny podmínky pro jeho vytvoření podle § 3a odst. 12. Taková žádost se považuje za ohlášení změny podle § 3g odst. 1.

(5) V případě uvedeném v odstavci 4 uživatel pozemku, na kterém se část nebo celý ekologicky významný prvek nachází, prokáže užívání pozemku dokladem prokazujícím právní důvod užívání, jestliže se jedná o zemědělsky neobhospodařovaný pozemek, který

a) není obklopen po celé své hranici zemědělsky obhospodařovanou půdou, nebo

b) je obklopen po celé své hranici zemědělsky obhospodařovanou půdou a jeho výměra je vyšší než 0,05 ha.

5.5 Mimořádná aktualizace evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků

Postup je upraven § 3h zákona o zemědělství.

(1) Fond nejméně jednou za 5 let ověřuje vybrané údaje evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků na základě ortofotomap, zhotovených na základě leteckých měřických snímků.

(2) Je-li nezbytné na základě ověření podle odstavce 1 provést změnu údajů v evidencích, provede se taková změna ve vzájemné součinnosti Fondu a dotčených uživatelů postupem podle § 3g odst. 8, s

tím, že prvním úkonem ve věci je vydání oznámení o provedení aktualizace evidence půdy nebo oznámení o provedení aktualizace evidence ekologicky významných prvků.

Mimořádná aktualizace evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků spadá do agendy Fondu. V souvislosti s aktualizací na základě nových ortofotomap jsou provedeny i aktualizace zákresů PB, DPB a EVP, které měly být ohlášeny uživatelem podle § 3g odst. 1 zákona o zemědělství. Jedná se o specifický typ řízení z podnětu Fondu od 1. 12. 2017. Uživatel není informován o zahájení řízení doručením oznámení o zahájení řízení, ale průběh aktualizace je s ním konzultován neformálně (email, telefonicky apod.). Uživatel má možnost podat proti oznámení o provedení změny opravný prostředek – námitky.

6 Druhy zemědělské kultury

Druhy zemědělské kultury nejsou od 1. 1. 2015 stanoveny přímo zákonem o zemědělství, ale prováděcím nařízením vlády k LPIS. Důvodem je rychlejší reakce na časté změny vyplývající z evropských předpisů a také převážně technický charakter ustanovení.

§ 3i – Druhy zemědělské kultury

Druhy zemědělské kultury v evidenci půdy stanoví vláda nařízením.

Současně od 1. 1. 2015 došlo k novému rozdělení zemědělských kultur. Systém nového rozdělení vychází z definic uvedených v čl. 4 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013, v platném znění (dále jen „nařízení EU 1307/2013“). Podle tohoto nařízení jsou zemědělské plochy rozdělené do 3 základních zemědělských kultur:

e) "zemědělskou plochou" jakákoli plocha orné půdy, trvalých travních porostů a stálých pastvin nebo trvalých kultur;

Základní rozdělení zemědělských kultur pro účely evidence v LPIS je dáno v NV k LPIS v § 3 odst. 1. Kromě tří základních kultur, jejichž definice vychází z Nařízení EU 1307/2013 je za účelem evidence v LPIS i jiných ploch definována ostatní kultura.

(1) Druhem zemědělské kultury evidence půdy je

a) orná půda, která se dále dělí na

- 1. standardní ornou půdu,*
- 2. travní porost a*
- 3. úhor,*

b) trvalý travní porost,

c) trvalá kultura, která se dále dělí na

- 1. vinice,*
- 2. chmelnice,*
- 3. ovocný sad,*
- 4. školku,*
- 5. rychle rostoucí dřeviny pěstované ve výmladkových plantážích a*
- 6. jinou trvalou kulturu a*

d) ostatní kultura, která se dále dělí na

- 1. zalesněnou půdu,*
- 2. rybník*
- 3. mimoprodukční plochu a*
- 4. jinou kulturu.*

Uvedené rozdělení je důležité zejména za účelem administrace plateb na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí podle čl. 43 nařízení EU 1307/2013 (diverzifikace plodin, zachování stávajících trvalých travních porostů a vyhrazení plochy využívané v ekologickém zájmu v rámci zemědělských ploch).

DPB s ostatní kulturou podle písmene d) odst. 1 § 3 nepředstavují zemědělské plochy podle čl. 4 odst. 1 písm. e) nařízení EU 1307/2013.

Přehled druhů zemědělské kultury a jejich zkratk v LPIS

Tabulka 3 - Původní a současné druhy zemědělských kultur

Zemědělské kultury do 31. 12. 2014		Zemědělské kultury od 1. 1. 2015	
Název	Zkratka	Název	Zkratka
Orná půda	R	Standardní orná půda	R
÷	÷	Úhor	U
Travní porost - ostatní	TO	Travní porost	G
Travní porost - stálá pastvina	TSP	Trvalý travní porost	T
Vinice	V	Vinice	V
Chmelnice	C	Chmelnice	C
Sad	S	Sad	S
Školka	K	Školka	K
Porost rychle rostoucích dřevin	D	Rychle rostoucí dřeviny	D
÷	÷	Jiná trvalá kultura	J
Rybník	B	Rybník	B
Zalesněná půda	L	Zalesněná půda	L
Jiná kultura	O	Jiná kultura	O
Zelinářská zahrada	Z		
÷	÷	Mimoprodukční plocha	M

6.1 Orná půda

Označení orná půda je od 1. 1. 2015 souhrnné označení pro skupinu těchto druhů zemědělské kultury:

- standardní orná půda
- travní porost
- úhor

Podle Nařízení EU 1307/2013 v čl. 4 odst. 1 se ornou půdou rozumí:

f) půda obdělávaná za účelem produkce plodin nebo plochy, které jsou k dispozici pro rostlinnou výrobu, ale jsou ponechány ladem, včetně ploch, které byly vyčleněny v souladu s články 22, 23 a 24 nařízení (ES) č. 1257/1999, s článkem 39 nařízení (ES) č. 1698/2005 a článkem 28 nařízení (EU) č. 1305/2013, bez ohledu na to, zda se tato půda nachází ve sklenících nebo pod pevným či mobilním krytem, či nikoli;

6.1.1 Standardní orná půda

Zemědělská kultura **standardní orná půda** (R) je definovaná v § 3 odst. 2 NV LPIS.

(2) Standardní ornou půdou se rozumí zemědělsky obhospodařovaná orná půda, na které se za účelem produkce plodin pěstují v pravidelném sledu zemědělské plodiny nebo pod skleníky, pod pevným anebo přenosným krytem, a která není travním porostem podle odstavce 3.

Za standardní ornou půdu je možné považovat také půdu, na které jsou pěstovány v souladu s obecně zavedenou zemědělskou praxí dvouleté i víceleté zemědělské plodiny (např. dvouleté pěstování rostlin na semeno), a která není travním porostem.

Kukuřičná bludiště – pokud se na standardní orné půdě vyskytuje kukuřice, která slouží ke komerčním účelům jako „bludiště“, tato DPB jsou převáděna do kultury O (ostatní plocha) a nepobírá se na ně dotace.

Skleníky lze evidovat v LPIS jako standardní ornou půdu, nachází-li se na zemědělské půdě a slouží-li k pěstování rostlin na zemědělské půdě pod sklem. Zákes DPB s kulturou standardní orná půda, který zahrnuje plochu pod skleníkem, se provede jako zákes plochy celého jednotlivého skleníku. DPB evidovaný v LPIS tedy může obsahovat i nezpůsobilé plochy (sloužící k obhospodařování – např. cesty mezi záhony), které je potřeba vyjmout žadatelem v žádosti o dotace ze způsobilé plochy DPB.

Aby plocha mohla být evidována jako DPB s kulturou standardní orná půda (R), musí docházet k „přímé interakci“ mezi kořeny pěstovaných plodin a půdou. Uvedená podmínka není splněna zejm. v případě pěstování plodin v kontejnerech, květináčích, anebo pokud je např. ve skleníku substrát jinak oddělen od zemědělské půdy. Stávající plochy kontejneroven, které byly v LPIS doposud evidované jako DPB s kulturou R, je potřeba vyřadit z LPIS.

Součástí DPB s kulturou R jsou i zatravněné ochranné pásy (např. přerušovací a zasakovací pásy jako půdoochranné technologie pro plnění podmínek DZES 5 nebo ochranné pásy podle § 14 NV k přímým platbám) a biopásy (podle § 21 NV k AEKO).

Na základě novely NV 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor, v platném znění, se od 1. 1. 2020 na erozně ohrožených pozemcích musí dodržovat DZES 5 a DZES 7d (velikost 30ti hektarů a stejná skupina plodin).

6.1.2 Travní porost

Zemědělská kultura **travní porost** (G) je definována v § 3 odst. 3 NV LPIS.

(3) Travním porostem se rozumí zemědělsky obhospodařovaná orná půda využívaná k pěstování trav nebo jiných píceň podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky na přírodních plochách nebo uměle vytvořených plochách, která je zahrnuta do střídání plodin uživatele půdy na dobu kratší než 5 let.

Trávami nebo jinými bylinnými pícninami se podle čl. 4 odst. 1 písm. i) Nařízení EU 1307/2013 rozumí:

i) "trávami nebo jinými bylinnými pícninami" všechny zelené rostliny obvykle se vyskytující na přírodních pastvinách nebo běžně obsažené v osevních směsích pro pastviny nebo louky v členském státě, bez ohledu na to, zda jsou využity pro pastvu zvířat či nikoli;

Jedná se o travní porosty, které nesplňují definici pro Trvalý travní porost. Pokud nejsou zahrnuty do střídání plodin po dobu delší než 5 let, tak se stávají v LPIS trvalými travními porosty.

DPB evidované s kulturou T k 1. 1. 2015 kratší dobu než 5 let byly ke 2. 1. 2015 automaticky překlasifikovány na kulturu G. Po dosažení pětileté doby trvání G je v LPIS v rámci procesu aktualizace provedena změna zemědělské kultury na T. V případě, že DPB s kulturou G, předcházela před 1. 1. 2015 existence DPB s kulturou T, započítá se do doby trvání G i doba, kdy DPB byl evidován s kulturou T před 1. 1. 2015 (v LPIS tzv. „proces dozrávání G“).

Zemědělská kultura travní porost je druhem orné půdy. Je možné jej např. rozorát a změnit kulturu na standardní ornou půdu i v LPIS v případě, že nedojde k porušení podmínky zachování stávajících environmentálně citlivých T (podrobněji v kapitole 6.2.1.) Jako travní porost je možné evidovat i plochy, na kterých se pěstují travníkové koberce způsobem, kdy dochází k interakci pěstovaných rostlin s půdou DPB. Z důvodu, že travníkový koberec je pravidelně „odřezán“ z plochy DPB v intervalu kratším 5 let, plocha se nestane trvalým travním porostem.

V případě technologie pěstování na trvalé rohoži se jedná o nezpůsobilou plochu z důvodu, že kořenový systém není spojen s půdou DPB (podrobněji v kapitole 7.4.9).

6.1.3 Úhor

Zemědělská kultura **úhor** (U) je definována v § 3 odst. 4 NV LPIS.

(4) Úhorem se rozumí zemědělsky obhospodařovaná orná půda ležící ladem, včetně ploch vyňatých z produkce v souladu s požadavky stanovenými v předpise Evropské unie, která byla v bezprostředně předcházejícím období nejméně po dobu 1 roku vedena v evidenci půdy s kulturou standardní orná půda, chmelnice, vinice, ovocný sad, rychle rostoucí dřeviny pěstované ve výmladkových plantážích, jiná trvalá kultura nebo školka. Úhor vznikne přírodním osetím, založením porostu plodiny nebo udržováním bez porostu. Úhor je nejméně jedenkrát ročně sečen, mulčován nebo pasen, včetně sečení nedopasků, a to v době od 1. června do 31. srpna příslušného kalendářního roku. Úhor bez porostu je udržován mechanickou kultivací nebo chemickými prostředky. Jako díl půdního bloku se zemědělskou kulturou úhor lze evidovat plochu orné půdy, která není obdělávána za účelem produkce plodiny, ale tato plocha je k dispozici pro rostlinnou výrobu, i když je ponechána ladem.

V SW LPIS je implementována kontrola na dodržení podmínek stanovených nařízením vlády:

- minimálně 1 rok před změnou kultury na U byla v LPIS evidována se zemědělskou kulturou danou výčtem (R, C, V, S, D, J, K)
- maximální doba trvání úhoru evidovaného jako DPB v LPIS není omezena
- pokud je úhor, pak dozraje po 5 letech na trvalý travní porost. Nejedná se však o EFA úhory.
- Pokud uživatel nebude chtít v rámci řízení převést úhor na TTP, musí předložit věcný důkaz o tom, že tam byl úhor bez plodiny, nebo že střídal plodiny, pak ale nedodržel definici úhoru a vystaví se sankci.

I pro změnu zemědělské kultury dílu půdního bloku na kulturu úhor platí pro uživatele zákonná podmínka ohlášení změny do 15 dnů.

Součástí podmínek pro evidenci DPB s kulturou U v LPIS je i dodržení podmínek hospodaření (povinná seč, pastva, mulčování, nebo udržování bez porostu v období od 1. 6. do 31. 8.).

Příklad DPB s kulturou U: Plochy DPB, na kterých byla evidována trvalá kultura, která byla vyklučena. K opětovné výsadbě dojde až za několik měsíců/let, na ploše není pěstována plodina (plochu není možné evidovat s kulturou R).

Nařízení EU 2393/2017 upravuje řešení konverze úhorů na trvalý travní porost. Je upraven čl. 4 odst. 1 Nařízení EU 1307/2013:

„Aniž jsou dotčeny definice uvedené v prvním pododstavci písm. f) a h), členské státy, které před 1. lednem 2018 umožňovaly zahrnutí pozemků půdy ležící ladem mezi ornou půdu, mohou tyto pozemky nadále zahrnovat mezi ornou půdu i po tomto dni. Po 1. lednu 2018 se pozemky půdy ležící ladem, které

byly podle tohoto pododstavce v roce 2018 zahrnuty mezi ornou půdu, stanou v roce 2023 nebo později, jsou-li splněny podmínky uvedené v definici v písmeni h), trvalým travním porostem.“;

Zde tedy platí pravidlo, že po pěti letech vedení zemědělské kultury U na DPB, bude zemědělská kultura DPB změněna na trvalý travní porost.

Do trvání pěti let se nezapočítává období, kdy byla na ploše deklarována plocha EFA úhoru dle § 12 a § 12a nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády.

6.2 Trvalý travní porost

Zemědělská kultura **trvalý travní porost** (T) je definována v § 3 odst. 5 NV LPIS.

(5) Trvalým travním porostem se rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda využívaná v souladu s definicí trvalého travního porostu podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky.

Podle čl. 4 odst. 1 písm. h) nařízení EU 1307/2013 ve znění Nařízení EU 2393/2017 se trvalými travními porosty rozumí:

h) „trvalými travními porosty a stálými pastvinami“ (společně uváděné jako „trvalé travní porosty“) půda využívaná k pěstování trav nebo jiných bylinných píceňin na přírodních (přírozený osev) nebo uměle vytvořených (umělý osev) plochách, která nebyla zahrnuta do střídání plodin v zemědělském podniku po dobu pěti a více let, jakož i, rozhodnou-li tak členské státy, půda, která nebyla po dobu pěti a více let zorána; lze sem zařadit i jiné druhy jako křoviny a stromy, které mohou být spásány, jakož i, rozhodnou-li tak členské státy, jiné druhy jako křoviny a stromy, které mohou produkovat krmivo, pokud trávy a jiné bylinné píceňiny i nadále převažují. Členské státy mohou rovněž rozhodnout, že za trvalé travní porosty považují:

i) půdu, kterou lze spásat a která tvoří součást zavedených místních postupů v případech, kdy na plochách využívaných jako pastviny obvykle nepřevažují trávy a jiné bylinné píceňiny, nebo

ii) půdu, kterou lze spásat a na které trávy a jiné bylinné píceňiny na plochách využívaných jako pastviny nepřevažují nebo se zde nevyskytují;“

Od roku 2018 došlo ke změně definice trvalých travních porostů v Nařízení EU, ale bez reálného dopadu na změnu evidence LPIS. ČR se nerozhodla, že součástí trvalých travních porostů mohou být i další plochy, které jsou předmětem rozšíření (spásané stromy a keře a jiné plochy, které jsou součástí zavedených místních postupů).

Převaha trav a jiných bylinných píceňin je pro účely T definována v čl. 6 nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 639/2014, v platném znění (dále jen „nařízení Komise (EU) 639/2014“).

Pro účely čl. 4 odst. 1 písm. h) nařízení (EU) č. 1307/2013 se má za to, že trávy a jiné bylinné píce nadále převažují, pokud pokrývají více než 50 % plochy, na kterou lze poskytnout podporu, na úrovni zemědělského pozemku ve smyslu čl. 67 odst. 4 písm. a) nařízení (EU) č. 1306/2013.

Za zavedené místní postupy se nepovažuje např. trvale degradovaný travní porost kolem krmišť.

Nařízení 2393/2017 upřesňuje dále definici T obsaženou v odst. 2 čl. 4 Nařízení EU 1307/2013 – dává členským státům explicitně možnost volby upravit související otázky:

„Členské státy mohou rozhodnout, že:

a) půda, která nebyla po dobu pěti a více let zorána, se považuje za trvalý travní porost podle odst. 1 prvního pododstavce písm. h), pokud je využívána k pěstování trav nebo jiných bylinných píce na přírodních (přírozený osev) nebo uměle vytvořených (umělý osev) plochách a pokud nebyla zahrnuta do střídání plodin v zemědělském podniku po dobu pěti a více let;

b) trvalý travní porost může zahrnovat další druhy jako křoviny a stromy, které mohou produkovat krmivo, na plochách, na kterých převažují trávy a jiné bylinné píce; nebo

c) půda, kterou lze spásat a na které trávy a jiné bylinné píce na plochách využívaných jako pastviny nepřevažují nebo se zde nevyskytují, se považuje za trvalý travní porost podle odst. 1 prvního pododstavce písm. h).

Postup popsáný v písm. a) je v ČR implementovaný v podobě evidence DPB s kulturou G a konverzi do T po pěti letech (proces „dozrávání G“ v LPIS. Postupy uvedené v bodech b) a c) se v ČR vzhledem k přírodním podmínkám neaplikují. Proces „dozrávání G“ kontinuálně pokračuje i v případě, že na DPB s kulturou G je vyseta jiná travní směs (nejedná se o střídání plodin).

Součástí způsobilé plochy trvalých travních porostů evidovaných v LPIS nejsou nezpůsobilé prvky vegetace (lesy, křoviny), které nesplňují definice ekologicky významného prvku a nejsou paseny či znemožňují zemědělské obhospodařování plochy). Obecně i z trvalých travních porostů se vykreslují všechny plochy, které nejsou zemědělsky obhospodařovány či nesplňují definici EVP podle postupu popsáného v kapitole 7.

DPB, u kterých byla do 31. 12. 2014 evidována zemědělská kultura travní porost – stálá pastvina, jsou od 1. 1. 2015 evidované v LPIS se zemědělskou kulturou T.

U DPB, které jsou evidované v LPIS s kulturou G, bude po 5 letech (v součtu doby předchozího trvání zemědělské kultury travní porost – ostatní před 1. 1. 2015) změněna evidovaná kultura na T.

Na základě žádosti uživatele lze změnit kulturu na T i dříve než po 5 letech, kdy se na ploše DPB nachází travní porost, (např. z důvodu zařazení DPB do agroenvironmentálně klimatického závazku – podopatření ošetřování travních porostů).

DPB (v podmínkách ČR nejčastěji s kulturou T) může zahrnovat i rozptýlené dřeviny, podmínky jsou stanoveny v čl. 9 odst. 3 nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 640/2014, v platném znění (dále jen „nařízení Komise (EU) 640/2014“).

- Zemědělské činnosti se mohou provádět podobným způsobem jako na pozemcích bez stromů na stejné ploše.

- Počet stromů na hektar nepřesáhne maximální hustotu 100 stromů/ha (do tohoto počtu se nezapočítávají ovocné stromy, které nesou pravidelně úrodu, stromy evidované jako ekologicky významné prvky).

Podrobnosti k rozlišení zemědělských kultur T, J, S jsou stanoveny v kapitole 6.5.

V ČR se pro DPB s kulturou T neuplatňuje systém pro-rata podle čl. 32 odst. 5 nařízení EU 1307/2013.

Plochy, které nelze uznat jako trvalý travní porost

- a) Plocha ležící ladem/nedozrálý úhor.
- b) Plochy, které jsou lesem
- c) Plochy s rákosím, sítinou, jestliže takové plochy nejsou vymezeny v evidenci půdy jako rašelinné a podmáčené louky ve vrstvě Enviro.
- d) Plochy s ovocnými dřevinami o hustotě větší než 100 kusů dřevin/ha. V tomto případě se jedná o druh zemědělské kultury ovocný sad, případně jinou trvalou kulturu.
- e) Plochy s dřevinami o hustotě větší než 100 kusů dřevin/ha nebo plochy se souvislým porostem dřevin, které jsou větší než 100 m² a nejsou krajinnými prvky (např. skupiny dřevin s výměrou větší než 3000 m²).
- f) Plochy, které se využívají pro jiný hospodářský účel – např. výběhy pro chovné stáje, výběhy pro volný výběh prasat. Důležitým znakem při posuzování, zda jde o výběh či pastvinu je skutečnost, že ve výbězích pro stáje je travní porost silně degradovaný – netvoří souvislý porost s převahou travin. Příčinou degradace travního porostu může být i trvalé nastýlání slámou delší než 1 rok na stejné ploše.
- g) Sportovní a rekreační plochy (trvalé stanové tábory, sportovní letiště, travnaté sportovní plochy, golfové hřiště, zahrady, motokrosová dráhy).
- h) Plochy nevyužívané pro zemědělské účely (veřejná prostranství, zatravněné součásti veřejných komunikací (náspy, příkopy podél silnic či železnic apod.).
- i) Plochy fotovoltaických elektráren (i když mezi solárními panely probíhá pastva nebo je jinak udržována, např. sečena).
- j) Plochy s travníkovými koberci.

Při posuzování kultury T na plochách obhospodařovaných pastvou hospodářských zvířat a na plochách využívaných pro jejich dokrmování pící se postupuje podle kapitoly 6.4.5.

6.2.1 Změna T na některý z jiných druhů zemědělské kultury

Na rozdíl od travního porostu (G), který je ornou půdou, u trvalého travního porostu je omezena změna druhu kultury na některou z dalších druhů zemědělských kultur definovaných v NV LPIS.

V souladu s čl. 43 nařízení EU 1307/2013 je jednou z podmínek platby na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí **zachování stávajících trvalých travních porostů**. Za postupy příznivé pro klima a životní prostředí se považuje i dodržování rovnocenných postupů podle odst. 3 čl. 43 nařízení EU 1307/2013 (certifikované ekologické zemědělství).

V souladu s čl. 45 nařízení EU 1307/2013 a čl. 41 až 44 nařízení komise (EU) 639/2014 jsou v LPIS určeny plochy environmentálně citlivých T (celý nebo část DPB s kulturou T), u kterých platí zákaz přeměny na některý z jiných druhů zemědělské kultury a rozorání. Na těchto plochách nelze změnit zemědělskou kulturu z T na R, U, G, V, C, S, K, D, J, O, ani na L (s výjimkou zalesnění, které je slučitelné se životním prostředím – v souladu s čl. 45 odst. 4 Nařízení EU 1307/2013 a tedy s NV 185/2015 Sb., o podmínkách

provádění opatřování zalesňování zemědělské půdy). V případě porušení je aktuálnímu uživateli nařízeno obnovit na ploše kulturu T do podání žádosti následujícího roku.

V případě, že tato plocha je součástí DPB zařazeného v systému certifikovaného ekologického zemědělství kulturu T lze přeměnit. Nebude nařízeno zpětné zatravnění, dokud plocha bude součástí DPB zařazeného v systému EZ. Environmentálně citlivé plochy trvalých travních porostů jsou vymezené v nařízení vlády k přímým platbám v § 10 odst. 1.

(1) Pro účely posouzení povinností stanovených předpisem Evropské unie jsou environmentálně citlivými plochami s trvalými travními porosty plochy dílů půdních bloků evidovaných k 1. lednu příslušného kalendářního roku

- a) v oblasti Natura 2000,*
- b) v 1. zóně chráněných krajinných oblastí a národních parků, které se nenacházejí v oblastech podle písmene a),*
- c) v národních přírodních památkách, národních přírodních rezervacích, přírodních rezervacích a přírodních památkách, které se nenacházejí v oblastech podle písmene a),*
- d) ve vzdálenosti do 12 m od vodního útvaru,*
- e) jako silně erozně ohrožené,*
- f) jako podmáčené a rašelinné louky nebo*
- g) ve 3. aplikačním pásmu nitratově zranitelných oblastí.*

V souladu s čl. 44 nařízením komise (EU) 639/2014 v případě, že dojde k porušení podmínky zachování stávajících environmentálně citlivých T, tak SZIF nařídí žadateli nápravu-opětovné zatravnění, nejpozději do podání jednotné žádosti na následující rok. V LPIS je evidován polygon změněného trvalého travního porostu (ZMT), jeho výměra a případná informace o pardonu. Po nápravě (zpětném zatravnění) je plocha považována za trvalý travní porost, i když nesplňuje podmínku 5 let podle čl. 4 odst. 4 písm. h) nařízení EU 1307/2013.

Na základě NV k přímým platbám § 10 odst. 6 je minimální velikost ZMT polygonu 0,01 ha.

(6) O porušení ochrany trvalých travních porostů podle přímo použitelného předpisu Evropské unie²⁵) se nejedná v případě jednotlivé environmentálně citlivé plochy menší než 0,01 ha; při výpočtu číselných údajů použije Fond matematické zaokrouhlování na 2 desetinná místa.

Od roku 2018 byl doplněn odstavec 7 v souvislosti s připravovanou změnou DZES 5:

(7) Plochy podle odstavce 1 písm. e) se hodnotí podle míry erozní ohroženosti zemědělské půdy evidované v evidenci využití půdy k 1. lednu 2018.

Podle tohoto ustanovení zdrojové vrstvy pro plnění a kontrolu podmínek DZES 5 v průběhu roku 2018 je vrstva environmentálně citlivých ploch v LPIS vytvořena na základě stavu podkladové vektorové vrstvy erozního ohrožení platné k 1. lednu 2018.

Podle § 10 odst. 5 písm. a) NV k přímým platbám o porušení ochrany environmentálně citlivých trvalých travních porostů se nejedná, jestliže u žadatele v souvislosti s ukončením pozemkové úpravy podle zákona o pozemkových úpravách došlo po vydání rozhodnutí o výměně nebo přechodu vlastnických práv k zemědělským pozemkům na DPB ke změně evidence druhu zemědělské kultury trvalý travní porost na jiný druh zemědělské kultury stanovený v NV LPIS v souladu s rozhodnutím.

Plochy DPB se zemědělskou kulturou trvalý travní porost, které neleží ve vymezených zónách environmentálně citlivých ploch, lze rozorát či přeměnit na některý z jiných druhů zemědělských kultur. V tomto případě je omezení definované na celostátní úrovni v nařízení EU 1307/2013 v čl. 45 odst. 2. Poměr T vůči celkové zemědělské půdě nesmí klesnout oproti referenčnímu roku o více než 5 %. V opačném případě, zjistí-li MZe porušení národní povinnosti, předá tuto informaci SZIF. SZIF nařídí žadateli/uživateli na základě pokynu MZe zpětné zatravnění v souladu čl. 45 a § 10 odst. 2 nařízení k přímým platbám.

6.2.2 Obnova trvalého travního porostu

Postup obnovy trvalého travního porostu je upraven § 3j zákona o zemědělství.

§ 3j Obnova trvalého travního porostu

(1) Jestliže se uživatel dílu půdního bloku rozhodne obnovit trvalý travní porost stanovený nařízením vlády podle § 3i,

a) ohlásí tuto skutečnost Fondu nejpozději do 15 dnů ode dne zahájení obnovy trvalého travního porostu na dílu půdního bloku,

b) zajistí souvislý trvalý travní porost na dílu půdního bloku, nejpozději do 31. srpna v příslušném kalendářním roce, jestliže obnova trvalého travního porostu byla ohlášena v období od 1. července předcházejícího kalendářního roku do 30. června příslušného kalendářního roku, a

c) zajistí sklizení plodiny na dílu půdního bloku, určené k ochraně vzcházejícího trvalého travního porostu, byla-li vyseta na dílu půdního bloku, nejpozději do 31. srpna v příslušném kalendářním roce, jestliže obnova trvalého travního porostu byla ohlášena v období od 1. července předcházejícího kalendářního roku do 30. června příslušného kalendářního roku.

Tímto ustanovením není dotčen postup podle zákona o ochraně přírody a krajiny.

(2) Jestliže Fond na základě vlastního zjištění nebo na základě podnětu orgánu veřejné správy zjistí nesplnění podmínek uvedených v odstavci 1 písm. b) nebo c), postupuje podle § 3g odst. 8.

V případě probíhající obnovy trvalého travního porostu na DPB zůstává evidovaná zemědělská kultura T. Na DPB je evidován údaj o probíhající obnově trvalého travního porostu. DPB s kulturou T může být rozorán za účelem obnovy travního porostu nejvýše jednou za 5 let.

Institut obnovy travního porostu podle zákona o zemědělství je za splnění výše uvedených podmínek možné využít i na environmentálně citlivých travních porostech.

V případě zahájení procesu OTP v oblastech CHKO je nutné ze strany uživatele mít písemný souhlas AOPK – viz § 3j odst. 1) písm. c).

NV č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů, §19 odst. 2 písm. f) ve zvláště chráněných územích¹³⁾, ochranných pásmech národních parků¹⁴⁾ a v oblastech soustavy Natura 2000¹⁵⁾ neprovádí mulčování, obnovu trvalého travního porostu nebo přísев trvalého travního porostu bez souhlasného stanoviska místně příslušného orgánu ochrany přírody.

AOPK při porušení uděluje pokuty dle zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění.

Obnova TTP z důvodu vyšší moci pro zničený trvalý travní porost na DPB od hraboše polního a divokými prasaty se může provést za těchto podmínek: uživatel nahlásí na OPŽL vyšší moc (např. fotografie poškozeného porostu na DPB, znalecký posudek, protokol z kontroly v terénu). SZIF rozhodne, zda se jedná o obnovu TTP po méně než 5 letech. Pokud ano, SZIF napíše oficiální žádost (i s přílohami vyšší

moci) na odbor zemědělských registrů MZe, kde bude rozhodnuto o případném povolení zaznamenání obnovy TTP dříve než po 5 letech.

6.3 Trvalé kultury

Trvalé kultury jsou definované v Nařízení EU 1307/2013 v čl. 4 odst. 1v písm. g):

g) "trvalými kulturami" kultury jiné než trvalé travní porosty a stálé pastviny, které nejsou pěstované systémem střídání plodin, jsou na dané půdě pěstovány nejméně pět let a poskytují opakované sklizně, včetně školek a rychle rostoucích dřevin pěstovaných ve výmladkových plantážích;

Důležitým pojmovým znakem kromě trvání nebo potenciálu trvání aspoň 5 let, je poskytování opakované sklizně.

NV LPIS rozšiřuje výčet trvalých kultur ještě o jinou trvalou kulturu (J), zejména z potřeby evidence krajinotvorného sadu a evidence ploch, na kterých se pěstuje chřest.

V meziřadí trvalých kultur se nejčastěji nachází travní porost, který však není vykreslován jako DPB se zemědělskou kulturou G či T, ale je součástí plochy příslušné trvalé kultury.

V meziřadí se mohou také nacházet vedle travního porostu i plodiny jako brambory, obilí, jahody apod. Ani v tomto případě se nejedná o standardní ornou půdu (R), ale plocha je součástí příslušné trvalé kultury.

6.3.1 Vinice

Zemědělská kultura **vinice** (V) je definována v NV LPIS, v § 3 odst. 6.

(6) Vinicí se rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda s trvalou kulturou, která je rovnoměrně a souvisle osázena keři vinné révy, a opatřena opěrným zařízením, které musí být nainstalováno nejpozději do 2 let od výsadby. Do plochy této zemědělsky obhospodařované půdy se započítává související manipulační prostor, který nesmí přesahovat šířku jednoho meziřadí podél řad po obou stranách vinice v nejvyšší započitatelné šířce 3 metrů, 8 metrů na začátku a na konci řad a tvoří součást cesty, přičemž osázená plocha vinice je stanovena podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího prováděcí pravidla společné organizace trhu s vínem.

Manipulační prostor je součástí plochy DPB s kulturou vinice. Jedná se o zemědělsky obhospodařovanou půdu, která slouží primárně k pohybu mechanizační techniky. Jako manipulační prostor, a tedy součást DPB nelze považovat plochy, které nejsou využívány při obhospodařování vinice či slouží k jinému účelu, např.: zpevněné komunikace (asfaltové a panelové komunikace), příkopy, plochy náletové vegetace, plochy EVP teras (zemědělsky neobhospodařovaných terénních stupňů).

U vinic na terasách nejsou umožněny žádné pomocné spojnice (ani úzké). V případě viniční tratě na terasách jsou jednotlivé plochy samostatnými PB a samostatnými DPB.

Pro vinice platí obecná podmínka trvalé kultury na opakovanou sklizeň. Jako DPB s kulturou vinice tedy není možné evidovat plochu, na které se pěstují podnože révy vinné.

Dojde-li k vykloučení vinice nebo její části, a zároveň je v mezidobí na této ploše DPB některý z jiných druhů zemědělské kultury, pak je v evidenci půdy nutné změnit druh zemědělské kultury, nejčastěji na U nebo na R (v případě, že je na ploše pěstována plodina).

6.3.1.1 Osázená plocha vinice

DPB s kulturou vinice mají v LPIS evidovanou i osázenou plochu vinice. DPB může mít 1 nebo více osázených ploch vinic.

Nařízení EK č. 555/2008 v čl. 75 odst. 1 definuje **osázenou plochu vinic** v rámci opatření restrukturalizace a přeměna vinic (dále jen „RPV“) Společné organizace trhu s vínem:

*Pro účely opatření restrukturalizace a přeměny vinic, zelené sklizně a klučení uvedených v článku 11, 12 a 98 nařízení (ES) č. 479/2008 (dnes Nařízení Rady 491/2009) je (osázená plocha) vinice definována **vnějším obvodem plochy osázené révovými keři, k níž je přidána nárazníková zóna o šířce odpovídající polovině vzdálenosti mezi řádky.***

Do vrstvy OPV se zakresluje pouze vlastní osázená plocha keří révy vinné, která je následně systémem zvětšena o definovaný buffer (polovinu průměrné šířky meziřadí). Účinná OPV musí být vždy uvnitř plochy DPB.

1 řada

V případě vinice, která je tvořena pouze jednou řadou, je velikost bufferu kolem řady keřů nastavena na 1,5 m.

Jednotlivé keře (bez vedení)

Každý jednotlivý izolovaný keř vinné révy představuje 5 m².

Díry/plochy, které neplní mimoprodukční funkci v zemědělství

Plochy neoprávněné pro dotace, které neplní mimoprodukční funkci (cesty, stavby, vodní plochy, skupiny dřevin) nejsou součástí plochy OPV. Místa s chybějícími keři (např. 1 z 10) jsou tolerována jako součást OPV, pokud jsou rovnoměrně rozmístěna v rámci plochy.

Součástí OPV rovněž nejsou plochy s jinou zemědělskou kulturou, ovocné stromy apod.

6.3.1.2 Integrace LPIS s registrem vinic

Zákon o zemědělství v § 3g odst. 10 na DPB s trvalou kulturou vinice, ovocný sad nebo chmelnice klade zvláštní požadavek na tzv. „párování“ se speciálním registrem, vedeným ÚKZÚZ.

§ 3g odst. 10:

Jestliže se ohlášení změny podle odstavce 1 dotýká dílu půdního bloku, u kterého před tímto ohlášením byla evidována, popřípadě po provedení změny má být evidována kultura vinice, chmelnice nebo ovocný sad stanovená nařízením vlády podle § 3i, změnu údajů ověří Ústřední kontrolní a zkušební stav zemědělský (dále jen „Ústav“) a výsledek sdělí Fondu do 15 dnů.

Párování s registrem vinic je nově umožněno jak v původní vazbě 1:1 (1 registrační číslo vinice v registru vinic odpovídá 1 DPB v LPIS), tak i vazbě 1:N (1 registračnímu číslu vinice v registru vinic

odpovídá více DPB s kulturou V v LPIS). Toto je využitelné v případě vinic na terasách, kdy v registru vinic je 1 vinice s jedním registračním číslem a v LPIS je více DPB (ve více PB). Podmínkou je stejný uživatel. V případě provádění některého z opatření restrukturalizace a přeměna vinic (RPV) je podmínkou vazba 1:1. DPB, na kterém probíhá RPV, musí být spárováný samotný s jednou vinicí v registru vinic. V případě RPV a souvisejících změn v LPIS je potřeba rozdělit vinici v registru vinic a „přepárovat“ DPB evidované v LPIS.

„Přepárování“ z důvodu změn v registru vinic není vázáno na vytvoření nové verze DPB.

Pro audit ÚKZÚZ již není podmínkou kvalita vazby 1. Kvalita vazby má i nadále význam pro dotační opatření, zejména RPV (kvalita vazby 6).

V případě zamítnutí auditu ze strany ÚKZÚZ nedochází k zamítnutí samotného návrhu DPB. SZIF – OPŽL zváží, zda zamítne i návrh DPB anebo návrh schválí (po posouzení plochy, jestli splňuje definici kultury vinice, a po případném posouzení PDU).

ÚKZÚZ může provést audit (spárování) i účinného DPB (dodatečně) po dokončení správního řízení podle zákona o vinohradnictví a vinařství.

6.3.2 Chmelnice

Zemědělská kultura **chmelnice** (C) je definována v NV LPIS, v § 3 odst. 7.

(7) Chmelnicí se rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda s trvalou kulturou, která je opatřena opěrným zařízením pro pěstování chmele a na které se pěstuje chmel. Plochou této zemědělsky obhospodařované půdy se rozumí plocha ohraničená vnějšími kotvícími dráty nosných sloupů, pokud se na této vnější hranici nacházejí chmelové rostliny, přidá se na každou stranu pozemku dodatečný pruh půdy o šíři rovnající se průměrné šíři meziřadí na tomto pozemku, a netvoří součást cesty. Do plochy chmelnice se započítává související manipulační prostor, který nesmí přesahovat 8 m na začátku a na konci řad a netvoří součást cesty.

Manipulační prostor je součástí plochy DPB s kulturou chmelnice. Jedná se o zemědělsky obhospodařovanou půdu, která slouží primárně k pohybu mechanizační techniky. Jako manipulační prostor, a tedy součástí DPB nelze považovat plochy, které nejsou využívány při obhospodařování chmelnice či slouží k jinému účelu, např.: zpevněné komunikace (asfaltové a panelové komunikace), příkopy, plochy náletové vegetace.

V evidenci půdy nelze evidovat DPB s druhem zemědělské kultury chmelnice, na kterých zároveň dlouhodobě není konstrukce chmelnice a pěstován chmel.

Podmínkou evidence DPB s kulturou chmelnice je i opakovaná sklizeň chmele.

Pokud se ve chmelnici nepěstuje chmel, tak je plocha evidována jako DPB s kulturou U. V případě, že je plocha využívána jako orná půda, např. pro pěstování obilovin, tak se DPB eviduje v LPIS s kulturou R.

6.3.2.1 Integrace LPIS s registrem chmelnic

Chmelnice evidované v registru chmelnic jsou párovány s DPB na principu 1:1. Systém nedovoluje provádět změny bez auditu ÚKZÚZ. Návrhy k auditu na ÚKZÚZ jsou systémem načítány do záložky na pracoviště ÚKZÚZ.

V případě zamítnutí auditu ze strany ÚKZÚZ nedochází k zamítnutí samotného návrhu DPB. SZIF – OPŽL zváží, zda zamítne i návrh DPB anebo návrh schválí (po posouzení plochy, jestli splňuje definici kultury

chmelnice a po případném posouzení PDU). ÚKZÚZ může provést audit (spárování) i účinného DPB (dodatečně) po dokončení správního řízení ÚKZÚZ.

6.3.3 Ovocný sad

Zemědělská kultura **ovocný sad** (S) je definována v NV LPIS, v § 3 odst. 8.

(8) Ovocným sadem se rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda s trvalou kulturou, která je rovnoměrně a souvisle osázena ovocnými stromy o minimální hustotě 100 životaschopných jedinců na 1 hektar dílu půdního bloku, nebo ovocnými keři o minimální hustotě 800 životaschopných jedinců na 1 hektar dílu půdního bloku. Jako ovocné stromy nelze uznat podnože nebo množitelské porosty. Do plochy této zemědělsky obhospodařované půdy se započítává související manipulační prostor, který nesmí přesahovat 12 metrů na začátku a na konci řad a šířku jednoho meziřadí, v nejvyšší započitatelné šířce 8 metrů, podél řad po obou stranách ovocného sadu a tvoří součást cesty. Maximální přípustná šíře meziřadí je u ovocných stromů 12 metrů, u ovocných keřů 5 metrů.

Podmínkou evidence DPB s kulturou ovocný sad je na základě definice trvalé kultury **poskytování opakované sklizně** – potenciál pěstované odrůdy. Jako DPB s kulturou ovocný sad nelze evidovat plochy s ovocnými stromy či keři, které neposkytují opakovanou sklizeň.

Plocha DPB musí být souvisle osázená, nelze tedy při splnění podmínky hustoty dřevin/ha evidovat jako součást plochy DPB s kulturou S i jinak oddělitelnou plochu pokrytou souvisle některou z dalších kultur (např. T nebo G). Plocha DPB musí být rovnoměrně osázená, v přibližně stejném sponu a maximálně přípustné šířce meziřadí (12 m pro ovocné stromy/5 m pro ovocné keře).

Hustota stromů či keřů se přepočítává na celou výměru DPB, včetně manipulační plochy.

Manipulační prostor je součástí plochy DPB s kulturou ovocný sad. Jedná se o zemědělsky obhospodařovanou půdu, která slouží primárně k pohybu mechanizační techniky (sklizeň, postřiky). Jako manipulační prostor, a tedy součást DPB nelze považovat plochy, které nejsou využívány při obhospodařování ovocného sadu či slouží k jinému účelu, např.: zpevněné komunikace (asfaltové a panelové komunikace), příkopy, plochy náletové vegetace.

Dojde-li k vykloučení ovocného sadu nebo jeho části, a zároveň je v mezidobí na této ploše DPB některý z jiných druhů zemědělské kultury, pak je v evidenci půdy nutné změnit druh zemědělské kultury.

Plochy s ovocnými dřevinami, které nesplňují podmínku definice ovocného sadu, nemohou být evidovány jako DPB s kulturou S.

Od 1. 1. 2015 je platná zpřísněná definice ovocného sadu. DPB evidované v LPIS s kulturou ovocný sad, které nesplňují novou definici je potřeba aktualizovat – změnit druh zemědělské kultury např. na jinou trvalou kulturu nebo, pokud plocha nesplňuje žádnou z definic, vyřadit z LPIS.

Podrobnosti k rozlišení zemědělských kultur T, J, S jsou stanoveny v kapitole 6.5.

6.3.3.1 Integrace LPIS s registrem ovocných sadů

V případě zamítnutí auditu ze strany ÚKZÚZ nedochází k zamítnutí samotného návrhu DPB. SZIF – OPŽL zváží, zda zamítne i návrh DPB anebo návrh schválí (po posouzení plochy, jestli splňuje definici kultury ovocný sad a po případném posouzení PDU). ÚKZÚZ může provést audit (spárování) i účinného DPB (dodatečně) po dokončení správního řízení ÚKZÚZ.

DPB s kulturou sad, který nebude spárovaný se sadem evidovaným v registru sadů, bude způsobilý pro SAPS a některé dobíhající závazky (EZ, agroenvironmentální opatření).

6.3.4 Školka

Zemědělská kultura **školka** (K) je definována v NV LPIS, v § 3 odst. 9.

(9) Školkou se rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda s trvalou kulturou využívaná v souladu s definicí školky podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky. Do plochy této zemědělsky obhospodařované půdy se započítává související manipulační prostor, který nesmí přesahovat šířku 12 metrů okolo záhonů, a netvoří součást cesty

V Nařízení EU 1307/2013 je školka definována v čl. 4 odst. 1 písm. j).

j) "školkami" tyto plochy s mladými dřevinami pěstovanými ve volné krajině za účelem pozdějšího přesazení:

- révové a podnožové školky,*
- ovocnářské školky a školky bobulovin,*
- školky okrasných rostlin,*
- komerční lesní školky, s výjimkou lesních školek v lesích pro vlastní potřeby zemědělského podniku,*
- školky stromů a keřů pro přesazení do zahrad, parků, podél silnic a na nábrežích (např. rostliny pro živé ploty, keře růží a jiné okrasné keře, okrasné jehličnany), ve všech případech včetně jejich semen a semenáčků;*

Jako DPB s kulturou školka nelze evidovat plochu školky lesních dřevin založených v lese pro vlastní potřebu k obnově lesa.

Jako DPB s kulturou K lze evidovat plochy s podnožemi révy vinné, které není možné evidovat jako vinice.

U školek je od 1. 1. 2017 definován povolený manipulační prostor okolo záhonů. Jedná se o zemědělsky obhospodařovanou půdu, která slouží primárně k pohybu mechanizační techniky (sklizeň, postřiky). Jako manipulační prostor, a tedy součást DPB nelze považovat plochy, které nejsou využívány při obhospodařování školky či slouží k jinému účelu, např.: zpevněné komunikace (asfaltové a panelové komunikace), příkopy, plochy náletové vegetace.

Jako DPB s kulturou školka může být evidována pouze plocha, na které dochází k interakci kořenového systému pěstovaných rostlin s půdou DPB. Jako DPB s kulturou školka nemohou být evidovány např. plochy s květináči, kontejnery apod.

6.3.5 Rychle rostoucí dřeviny

Zemědělská kultura **rychle rostoucí dřeviny** (D) je definována v NV LPIS, v § 3 odst. 10.

(10) Rychle rostoucími dřevinami pěstovanými ve výmladkových plantážích se rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda s trvalou kulturou, která je rovnoměrně a souvisle osázená rychle rostoucími

dřevinami, a to v minimálním počtu 1 000 životaschopných jedinců na 1 hektar dílu půdního bloku. Do plochy této zemědělsky obhospodařované půdy se započítává související manipulační prostor, který nesmí přesahovat 12 metrů na začátku a na konci řad a šířku jednoho meziřadí, v nejvyšší započitatelné šířce 8 metrů, podél řad po obou stranách rychle rostoucích dřevin pěstovaných ve výmladkových plantážích a tvoří součást cesty.

Pro DPB s kulturou D platí pro manipulační prostory a rovnoměrné a souvislé osázení obdobně pravidla popsaná u ovocného sadu.

Podmínkou výsadby rychle rostoucích dřevin podle § 5 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb., a tedy i jejich následné evidence v LPIS je povolení k pěstování vydané orgánem ochrany přírody a krajiny (obecním úřadem obce s rozšířenou působností).

(4) Záměrné rozšíření geograficky nepůvodního druhu rostliny či živočicha do krajiny je možné jen s povolením orgánu ochrany přírody; to neplatí pro nepůvodní druhy rostlin, pokud se hospodaří podle schváleného lesního hospodářského plánu nebo vlastníkem lesa převzaté lesní hospodářské osnovy. Geograficky nepůvodní druh rostliny nebo živočicha je druh, který není součástí přirozených společenstev určitého regionu.

V souladu s § 7 odst. 3 NV k přímým platbám a v souladu s § 5 odst. 2 nařízení vlády č. 72/2015 Sb., o stanovení podmínek poskytování plateb pro oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními, ve znění pozdějších předpisů, může uživatel pěstovat pouze druhy uvedené v příloze k nařízení vlády a zároveň musí dodržet maximální dobu obmýtí.

Tabulka 4- Druhy rychle rostoucích dřevin a jejich kříženců pěstovaných ve výmladkových plantážích v České republice s uvedením maximální délky jejich sklizňového cyklu, na které může být poskytnuta jednotná platba

Rychle rostoucí dřevina	Maximální délka obmýtí
Topol Maximovičův a jeho kříženci (<i>P. maximowiczii</i> Henry)	8 let
Topol chlupatoplodý a jeho kříženci (<i>P. trichocarpa</i> Torr. et A.Gray)	8 let
Topol vznešený a jeho kříženci (<i>P. × generosa</i> Henry)	8 let
Topol kanadský (<i>P. × canadensis</i> Moench)	5 let
Topol Simonův a jeho kříženci (<i>P. simonii</i> Carrière)	8 let
Topol balzámový a jeho kříženci (<i>P. balsamifera</i> L.)	8 let
Topol černý (<i>P. nigra</i> L.)	10 let
Topol osika (<i>P. tremula</i> L.)	8 let
Vrba bílá a její kříženci (<i>S. alba</i> L., <i>S. × rubens</i> Schrank)	8 let
Vrba košíkářská a její kříženci (<i>S. viminalis</i> L.)	5 let
Vrba jíva a její kříženci (<i>S. caprea</i> L. hybrids, <i>S. × smithiana</i> Willd)	5 let
Vrba lýkovcová (<i>S. daphnoides</i> L.)	5 let
Jasan ztepilý (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	8 let
Olše lepkavá (<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Geartn.)	8 let
Olše šedá (<i>Alnus incana</i> (L.) Moench)	8 let
Líska obecná (<i>Corylus avellana</i> L.)	10 let

6.3.6 Jiná trvalá kultura

Zemědělská kultura **jiná trvalá kultura** (J) je definována v NV LPIS, v § 3 odst. 11.

(11) Jinou trvalou kulturou se rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda s jinou trvalou kulturou, která není uvedena v odstavcích 6 až 10.

I pro jinou trvalou kulturu platí definice uvedená v Nařízení EU 1307/2013 v čl. 4 odst. 1v písm. g):

g) "trvalými kulturami" kultury jiné než trvalé travní porosty a stálé pastviny, které nejsou pěstované systémem střídání plodin, jsou na dané půdě pěstovány nejméně pět let a poskytují opakované sklizně, včetně školek a rychle rostoucích dřevin pěstovaných ve výmladkových plantážích;

Za DPB se zemědělskou kulturou jiná trvalá kultura lze považovat plochu s ovocnými stromy, která je zemědělsky obhospodařována, ale nesplňuje definici ovocného sadu (např. jedna řada stromů). Dále jde např. o plochu osázenou chmelem, na které chybí konstrukce chmelnice. Dalším příkladem může být plocha s ovocnými stromy a révou vinou, přičemž samostatná plocha vinice i sadu by nemohla být evidovaná jako samostatný DPB, protože nesplňuje minimální výměru 100 m².

Plochy krajinných sadů se rovněž evidují jako DPB s kulturou jiná trvalá kultura. Zároveň na těchto plochách je evidován i ekologicky významný prvek krajinných sadů.

Jako DPB s jinou trvalou kulturou není možno evidovat takové plochy, jichž je primárně užíváno k jiným účelům než k zemědělskému obhospodařování.

V souladu s NV k přímým platbám, NV k AEKO a NV k EZ se plochy, na kterých se pěstuje chřest, evidují jako DPB s kulturou J.

Podrobnosti k rozlišení zemědělských kultur T, J, S jsou stanoveny v kapitole 6.5.

6.4 Ostatní kultury

NV LPIS v § 3 odst. 1 písm. d) definuje ostatní kulturu a dále ji rozděluje na zalesněnou půdu, rybník, mimoprodukční plochu a jinou kulturu.

6.4.1 Zalesněná půda

Zemědělská kultura **zalesněná půda** (L) je definována v NV LPIS, v § 3 odst. 12.

(12) Zalesněnou půdou se rozumí lesnický obhospodařovaná půda, na které se pěstují dřeviny určené k plnění funkcí lesa a která byla v evidenci půdy před jejím zalesněním vedena jako zemědělsky obhospodařovaná půda se zemědělskou kulturou podle odstavců 1 až 11 a 15. Do plochy této lesnický obhospodařované půdy se započítávají i neosázené plochy do šířky 4 metrů včetně, sloužící zejména jako rozčleňovací průseky nebo nezpevněné lesní cesty.

Z definice vyplývá, že před zalesněním musela být v evidenci půdy tato plocha vedena jako zemědělsky obhospodařovaná půda se zemědělskou kulturou orná půda (R, U, G), trvalý travní porost (T), trvalá kultura (S, V, C, J, K; D není způsobilé pro opatření na zalesňování zemědělské půdy) nebo jiná kultura (O).

Nezbytnou podmínkou pro změnu druhu zemědělské kultury na zemědělskou kulturu zalesněná půda v LPIS je skutečné osázení plochy určenými dřevinami (dle vyhlášky č. 139/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o přenosu semen a sazenic lesních dřevin, o evidenci o původu reprodukčního materiálu a podrobnosti o obnově lesních porostů a o zalesňování pozemků prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa).

Způsobilost plochy k dotaci na opatření zalesňování zemědělské půdy stanovuje nařízení vlády č. 185/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření zalesňování zemědělské půdy. V LPIS se vyhodnocuje, zda je DPB vhodný k zalesnění na základě průniku s podkladovou vrstvou vhodnosti k zalesnění a na základě historie DPB i k dotaci za ukončení zemědělské výroby (alespoň 50 % plochy bylo evidováno v LPIS jako DPB v předcházejícím roce od 15. 5. do 31. 10.). Ze zalesnění jsou vyloučeny zemědělské kultury L, M, D, B. Součástí zalesnění nejsou krajinné prvky.

Je možné zalesnit v souladu s NV č. 185/2015 Sb. i DPB s kulturou T, které se nachází v environmentálně citlivých oblastech (v LPIS ale musí být přímá změna kultury z T na L, není povolena např. změna T – R – L: v tomto případě se jedná o nedovolenou změnu kultury environmentálně citlivého trvalého travního porostu, která je porušením greeningu).

V souvislosti se změnou kultury DPB na L musí být provedena i změna kategorie PB na kategorii Zalesněná půda.

Sousedící DPB s kulturou L se neslučují z důvodu administrace a kontroly dotačních opatření.

POZOR!

Není možné spojit do jednoho DPB s druhem zemědělské kultury L dva a více DPB, které měly evidovány různé druhy zemědělských kultur bezprostředně před zalesněním. Uživatel totiž v žádosti o dotaci uvádí (počítá se podle toho i sazba), jaký druh zemědělské kultury před zalesněním měl nyní zalesněný DPB.

PŘÍKLAD:

Původní DPB 1000/1 s druhem zemědělské kultury T a DPB 1000/2 s druhem zemědělské kultury R – z nich vznikl nový PB 1000/3 s druhem zemědělské kultury L. V tomto případě neumí SZIF určit sazbu pro DPB 1000/3 a je nutné, aby z dvou původních DPB vznikly opět dva PB s kulturou L. Toto rozdělení je třeba zachovat po celou dobu, po kterou je možno žádat o dotaci v rámci opatření na zalesnění zemědělské půdy na těchto DPB.

6.4.2 Rybník

Zemědělská kultura **rybník** (B) je definována v NV LPIS, v § 3 odst. 13.

(13) Rybníkem se rozumí vodní dílo k chovu ryb, vodního ptactva, vodních živočichů a pěstování vodních rostlin, určené k provozování rybníkářství podle vodního zákona a zákona o rybářství. Pro účely evidence půdy se za hranice rybníka považuje obvod vodní plochy stanovený ve výši jeho provozní hladiny.

Údaj o výši provozní hladiny poskytuje uživatel (musí být uveden v manipulačním řádu podle § 59 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů).

Procesní otázky spojené s evidencí rybníků (ohlášení, kolize, vedení dokumentů) jsou společné s DPB z evidence půdy. V EP LPIS je kultura rybník postavena na úroveň ostatním kulturám, vnitřně je implementována jako samostatná kultura s věcnými specifiky při evidenci.

DPB s kulturou B nejsou způsobilé pro jednotnou platbu.

6.4.3 Mimoprodukční plocha

Zemědělská kultura **mimoprodukční plocha** (M) je definována v NV LPIS, v § 3 odst. 14.

(14) Mimoprodukční plochou se rozumí plocha ekologicky významného prvku, který tvoří celou plochu samostatného půdního bloku a není součástí jiného půdního bloku podle § 3a odst. 9 zákona.

Důvod evidence kultury M je zejména legislativně-technický.

DPB s kulturou mimoprodukční plocha mohou být pouze uvnitř PB s druhem ekologicky významný prvek. Jedná se o samostatný PB, který je celý tvořen pouze plochou ekologicky významného prvku podle § 3a odst. 10 zákona o zemědělství (fikce půdního bloku).

Pro evidenci DPB s kulturou M musí uživatel doložit vždy právní důvod užívání z důvodu, že se jedná o plochu, kterou může využít v ekologickém zájmu (deklarovat tak v žádosti) a v souladu s nařízením EU má mít tuto plochu „k dispozici“.

Příklad:

V terénu existuje skupina dřevin, jejichž hranice není celá (100 %) obklopená plochou PB druhu zemědělsky obhospodařovaná půda (do 31. 12. 2014 by byla označena jako „vnější“ krajinný prvek).

Plocha skupiny dřevin se nejprve zaeviduje jako samostatný PB (s druhem ekologicky významný prvek). Dále se na té samé ploše (nebo části této plochy) vytvoří DPB s kulturou M evidovaný na uživatele, který na plochu DPB předložil právní důvod užívání. Třetí vrstva bude ekologicky významný prvek – skupina dřevin.

Tato plocha, která přiléhá k orné půdě, bude dále označena jako plocha využívaná v ekologickém zájmu v souladu s čl. 46 Nařízení EU 1307/2013. V případě že uživatel DPB s kulturou M je stejný jako uživatel přilehlého DPB s kulturou R, U nebo G, tak tato plocha bude označena i jako plocha využívaná v ekologickém zájmu pro tohoto uživatele.

6.4.4 Jiná kultura

Zemědělská kultura **jiná kultura** (O) je definována v NV LPIS, v § 3 odst. 15.

(15) Jinou kulturou se rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda s kulturou neuvedenou v odstavcích 1 až 14.

Pro DPB s kulturou O platí, že musí být zemědělsky obhospodařovanou půdou a nesplňuje definici žádné z výše uvedených druhů zemědělských kultur.

Kultura O není od roku 2017 způsobilá pro SAPS, ani pro žádné jiné dotační opatření na plochu. Jako DPB s kulturou O se také eviduje plocha, která vykazuje elementární znaky zemědělského obhospodařování (chov zvířat, sklizeň úrody, apod.) , ale nemůže být zaevidována v některé z kultur uvedených v § 3 odst. 1 až 14 dle NV 307/2017 Sb. Tato plocha se eviduje pouze na podnět uživatele a na podnět z kontrol na místě. Sám Fond nebude zaevidování těchto ploch iniciovat.

Tato kultura se využije např. pro:

- naplnění certifikací veškerých užívaných ploch v rámci ekologické hospodářství,
- pro naplnění povinnosti vést evidenci pastvy (pasení zvířat v ohradách, které zasahují i tam, kde již pozemek není T),
- pro naplnění podmínek uvádění do jednotné žádosti veškeré zemědělsky užívané půdy.

Příkladem k zakreslení jiné kultury je např.

- výběhy u staveb určených k chovu zvířat, který nemá betonové podloží
- degradovaná místa na pastvině sloužící zpravidla jako zimoviště, nebo příkrmiště (větší jak 0,01 ha)

- plochy travních porostů, které nevykazují převahu travního porostu (převažuje porost rostlin, které nespadají do trav a bylinných píceň)

- plocha travních porostů s výskytem více jak 100 stromů/ha (přičemž se nejedná o les), minimální takovou plochou je 0,01 ha a nesplňuje podmínky pro evidenci EVP

Obecně platí, že plochy menší, než 100m² Fond vykreslí jako díry (z důvodu minimálního velikostního limitu pro existenci DPB).

Pokud na DPB s kulturou T budou plochy s rostlinami, které nejsou běžně považovány za bylinné píceň (např. kopřivy, vřes, borůvky, ...), kameny, které jsou viditelné z ortofoto či šetřením na místě, je Fond vykreslí jako díry. Vykreslovat se budou i „shluky“ těchto ploch, jestliže budou vzdáleny do dvou metrů od sebe, jako jedna celistvá plocha. Uživatel může ale takto vykreslené plochy zaevidovat s kulturou O, jestliže bude splněna minimální výměra pro evidenci DPB (0,01 ha).

Kontroly na místě budou plochy s kulturou O akceptovat, naopak, pokud přijdou na plochu, která by mohla být kulturou O a není, mohou žadateli doporučit aktualizaci LPIS na tuto kulturu. Dále budou zkoumat hranici mezi T a O, zda je způsobitelná plocha T správně zakreslena a pokud ne, mohou hranici posunout.

6.5 Specifická pravidla pro rozlišování některých druhů zemědělských kultur

Tato kapitola vysvětluje některé otázky spojené s rozlišování zemědělských ploch mezi zemědělské kultury S, J, T.

Pokud plocha splňuje definici kultury S, tak DPB je evidován s kulturou S s výjimkou:

- Plochy krajinotvorného sadu. Plocha je evidována s druhem zemědělské kultury J a EVP krajinotvorný sad
- Malé skupiny ovocných stromů (do 10 ks včetně).

Pokud je na ploše s ovocnými stromy hustota ovocných stromů větší než 100 ks/ha (v případě keřů 800 ks/ha), tak je plocha evidována s kulturou J, s výjimkou případů popsaných v podkapitole 6.5.1 a 6.5.2, nebo s kulturou S, pokud splňuje její podmínky (viz kapitola 6.3.3).

V případě, že je DPB s kulturou T zařazen do podopatření ošetřování travních porostů podle NV k AEKO nebo v opatření ekologické zemědělství podle NV k EZ a ovocné stromy na DPB neznemožňují DPB užívat jako T (např. probíhá pastva, seč trvalého travního porostu v termínech podle vymezení určeném v závazku), tak nedochází po dobu trvání závazku ke změně kultury T na zemědělskou kulturu J (bez souhlasu uživatele).

V případě DPB uživatele, který podal žádost o podporu podle § 31 NV k přímým platbám, je před případnou změnou kultury v LPIS z T nebo G na J (v rozhodném období do 11. 9.) potřeba zjistit, zda ovocné stromy na DPB neznemožňují plochu i nadále využívat jako T nebo G. Pokud není znemožněno užívání plochy jako T/G, tak nedochází po dobu rozhodného období ke změně kultury T/G na zemědělskou kulturu J (bez souhlasu uživatele).

6.5.1 Samostatná řada ovocných stromů

Samostatná řada ovocných stromů, která je součástí většího celku trvalého travního porostu, může zůstat součástí DPB s druhem zemědělské kultury T. Tato plocha, nemusí být oddělena do samostatného DPB s kulturou J. Pokud řada stromů splňuje definice EVP stromořadí, měla by být tímto způsobem vedena v evidenci EVP. Pokud DPB je tvořen pouze jednou řadou stromů, není obklopen větším celkem plochy s travním porostem stejného uživatele, pak tento DPB je evidován s kulturou J.

6.5.2 Skupina ovocných stromů do 10 ks

Plocha se skupinou deseti a méně ovocných stromů, která je součástí většího celku trvalého travního porostu, může zůstat součástí DPB s druhem zemědělské kultury T. Tato plocha, nemusí být oddělena do samostatného DPB s kulturou J nebo S.

6.5.3 Posuzování v případě krajinotvorného sadu

V případě, že plocha s ovocnými stromy splňuje definici EVP krajinotvorný sad a zároveň EVP krajinotvorný sad bude na této ploše vymezen, tak DPB je evidován se zemědělskou kulturou J.

7 Pravidla pro posuzování plochy nevyužívané pro zemědělské účely

7.1 Plochy nezemědělské půdy, které plní mimoprodukční funkci v zemědělství

Z PB a DPB se musí vykreslovat plochy trvale nevyužívané pro zemědělské účely plnící mimoprodukční funkce, jejichž šíře přesahuje 2 m a zároveň, jejichž výměra přesahuje 100 m². Kritérium šíře 2 metrů se uplatňuje u liniových objektů.

Za plochy plnící mimoprodukční funkce, které mohou být součástí PB a DPB se považují zejména:

- vodní plochy a močály do 100 m²
- prameniště do 100 m²
- kamenné zídky, živé ploty do 2m šířky
- vodní toky, meliorační kanály do 2 m šířky
- plochy se shluky dřevin, vegetace (viz definice trvalých travních porostů), pokud hustota je > 100 ks/ha a nesplňuje definici EVP (nemusí být v LPIS doposud evidována jako EVP).

Ekologicky významné prvky jsou rovněž považovány za plochy, které plní mimoprodukční funkce v zemědělství, jsou součástí plochy PB a DPB. Lesní pozemky nejsou EVP ani součástí plochy PB a DPB (výjimka druh zemědělské kultury zalesněná půda).

Pokud jsou na DPB rozptýlené stromy (čl. 9 odst. 3 nařízení 640/2014) – má se za to, že nesplňují-li jednotlivě definici krajinného prvku, tak se nijak z LPIS nevykreslují. Toto platí za předpokladu, že pod stromy probíhá zemědělská činnost jako na zbytku DPB tj. nevzniká stařina. Jednotlivé stromy splňující definici krajinného prvku mohou být označeny jako krajinný prvek typu solitér nebo skupina dřevin. Na keře se toto pravidlo nevztahuje.

7.2 Plochy nezemědělské půdy, které neplní mimoprodukční funkci v zemědělství – trvalé prvky

Půda nevyužívaná pro zemědělské účely tvoří hranici PB a tedy i DPB. Pokud se nachází uvnitř PB a DPB, vymezuje se v LPIS uzavřeným polygonem (pomocí tzv. „díry“). Slovo „trvalé“ znamená, že jde o objekty, které na zemském povrchu existují /nebo je zřejmé že budou existovat/ **déle než 1 rok**. Tyto objekty se v evidenci půdy neevidují jako součást PB a DPB.

Pokud se jedná o umělé objekty vytvořené člověkem (stavby, silnice, triangulační body apod.), tak se vykreslují všechny tyto objekty z plochy PB a tedy i DPB, pokud jsou viditelné/rozpoznatelné na ortofotomapě bez ohledu na svou velikost. Rovněž z plochy DPB a PB vykreslují (tvoří hranici PB) všechny cesty, které mají zpevněný povrch (asfaltový, betonový apod.). Vykreslují se i nezpevněné cesty, které jsou součástí veřejné dopravní sítě (např. cyklostezky), nezpevněné přístupové cesty k jiným objektům (např. k zahrádkářským/chatovým osadám apod.).

7.3 Plochy dočasně nevyužívané pro zemědělské využití

Za plochy zemědělské půdy dočasně nevyužívané pro zemědělské účely (dočasné prvky) se považují plochy, resp. objekty, které mají trvání kratší než 1 rok. Pokud časově zasahují dočasné prvky do období rozhodného pro přiznání dotace a brání plnění podmínek opatření vázaného na daný DPB, musí žadatel

(uživatel) provést odpočet, tj. přiměřeně snížit deklarovanou výměru v žádosti o poskytnutí dotace. Rozhodnutí o provedení odpočtu (snížení deklarované výměry v žádosti o poskytnutí dotace) je vždy v kompetenci žadatele (uživatele). Úprava v LPIS není doporučena, pokud na ní uživatel netrvá.

Mezi dočasné prvky patří např.:

- stohy,
- balíky slámy
- polní hnojiště,
- dočasné skládky dřeva
- dočasné polní cesty (zejm. na orné půdě, prorůstají plodinou)
- vydupané stezky od zvířat
- dočasné/krátkodobé stavební práce (např. výkopy) a plocha bude následně rekultivována
- dočasné skládky stavebního materiálu

V případě dočasných prvků na DPB žadatel sníží o jejich výměru deklarovanou výměru DPB.

7.4 Specifické plochy

Tato kapitola popisuje případy určitých specifických ploch. Nejedná se však o jejich taxativní a konečný výčet.

7.4.1 Poldry

Vzhledem k různým typům poldrů (suché, polosuché) je třeba posuzovat jednotlivé případy individuálně. Je třeba také posoudit, zda je technicky možné danou lokalitu obhospodařovat vzhledem k terénním úpravám, hydrologickým poměrům (podmáčená území), doprovodné vegetaci a stavebním objektům.

Vždy je třeba posuzovat, zda je možno plochu v zátopovém území poldru zemědělsky obhospodařovat v souladu s běžnou zemědělskou praxí odpovídající některému z druhů zemědělské kultury podle § 3 NV LPIS. Pokud ano, pak lze plochu evidovat jako DPB s jedním z druhů zemědělské kultury podle § 3 NV LPIS (nejčastěji T, R, G).

Pokud jde o zemědělskou půdu, která není obhospodařována v souladu s běžnou zemědělskou praxí nebo půdu nevyužívanou pro zemědělské účely, pak ji nelze evidovat v evidenci půdy. Jako součást PB se neeviduje hráz poldru.

7.4.2 Pěstírny žampionů

Plochy, na kterých se pěstují žampiony, nemohou být v evidenci půdy evidovány (a to ani jako druh zemědělské kultury jiná kultura!).

7.4.3 Motokrosově dráhy a sportovní střelnice

Nachází-li se na pozemku motokrosová dráha nebo sportovní střelnice, nelze je v evidenci využití půdy evidovat.

7.4.4 Fotovoltaické elektrárny

Plocha, na které je vybudována fotovoltaická elektrárna, neslouží primárně zemědělské činnosti (i když mezi solárními panely probíhá pastva). Takovéto plochy nesmí být v evidenci půdy evidovány.

7.4.5 Plochy s vánočními stromky

Plochy, které jsou osázeny vánočními stromky, nemohou být v evidenci půdy evidovány (a to ani jako druh zemědělské kultury jiná kultura!).

7.4.6 Letiště

V případě posuzování letišť z hlediska jejich případné evidence v LPIS je nutné je rozdělit na stálá a dočasná.

Dočasná – polní letiště

Polními letišti jsou plochy, které slouží příležitostně ke startování a přistávání letadel provádějících agrotechnické operace (ochrana rostlin, hnojení) na zemědělsky obhospodařovaných pozemcích. Polní letiště mohou být evidována v evidenci půdy, nemají-li zpevněné manipulační plochy nebo není-li na této ploše narušeno řádné zemědělské obhospodařování půdy provozem tohoto letiště (např. provozem pevného technického zařízení).

Stálá letiště

Stálá letiště (včetně zatravněných sportovních letišť), ani travnaté plochy, jež slouží převážně leteckému provozu, nelze evidovat v evidenci využití půdy.

Plochami, které slouží převážně k leteckému provozu, se rozumí zejména:

- Veškeré manipulační plochy, plochy pod stavbami, které se nachází uvnitř obvodu (areálu letiště).
- Veškeré plochy, ve kterých zvláštní právní předpisy (např. zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění pozdějších předpisů, a prováděcí vyhláška č. 108/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů), předepisují speciální úpravu, např. maximální výšku travního porostu. Jde zejména o ochranná pásma v okolí vzletové a přistávací dráhy nebo travnaté pojezdové dráhy. V případě ochranných pásem pro vzletové a přistávací dráhy je omezena výška travního porostu na 35 cm a jde o speciálně upravované plochy. Jsou vymezeny vzdálenostmi, přičemž minimální vzdálenosti jsou od postranního kraje dráhy 20 m po celé délce dráhy a 30 m po celé šířce v čele a na konci dráhy. U každého letiště se tyto vzdálenosti liší v návaznosti na kategorii, únosnost, povrch a další charakteristiky dráhy. Výše uvedené minimální vzdálenosti jsou stanoveny v leteckém předpisu L 14 Letiště, ale jak bylo výše poznamenáno, tyto vzdálenosti se mohou na jednotlivých letištích lišit, takže např. v Karlových Varech činí tato vzdálenost 90 m od osy vzletové a přistávací dráhy na každou stranu a dále pak 60 m od obou konců vzletové a přistávací dráhy. Přesné údaje je proto třeba získat vždy ke každému letišti zvlášť od vlastníka nebo provozovatele letiště.
- Travnaté vzletové a přistávací plochy;
- Travnaté plochy pro pojezd a parkování letadel nebo letištní techniky apod.

7.4.7 Stanové tábory a kempy

Plochy, na nichž jsou v rozhodném období pro přiznání dotace umístěny trvalé tábory nebo kempy, jsou považovány za plochy převážně využívané pro nezemědělskou činnost a jsou tedy posuzovány jako plochy využívané pro rekreační účely, tzn., že nemohou být v evidenci půdy evidovány jako některý druh zemědělské kultury, uvedený v ustanovení § 3i zákona o zemědělství.

POZOR VÝJIMKA!

U dočasných stanových táborů je třeba se řídit stanoviskem uvedeným v dopise Ministra zemědělství č.j.: 3673/07-11100 ze dne 19.7.2007 Asociaci TOM ČR, ve kterém je mimo jiné uvedeno: „ ... Pokud žadatel dodrží všechny podmínky rozhodné pro poskytnutí dotace (např. dvě seče v termínu, apod.), je možné, aby na půdním bloku byl dočasně stanový tábor. ... SZIF jako kontrolní organizace postupuje v případě kontrol v souladu s platnou legislativou a prokáže-li žadatel plnění podmínek rozhodných pro poskytnutí dotace, není dočasný stanový tábor z hlediska poskytnutí dotace problémem ...“

7.4.8 Zahrady

Za plochy nevyužívané pro zemědělské účely se považují pozemky, které jsou využívány částečně nebo úplně pro rekreační účely. Příznakem takového využití je zejména specifické ošetřování daného pozemku, neodpovídající obvyklému charakteru zemědělského využití (například časté sečení, udržování velmi nízkého porostu, existence okrasných rostlinných či jiných prvků, použití mechanizace pro udržování porostů pro okrasné účely), případně trvalé nebo přechodné umístění rekreačních objektů (například altány, bazény, stany, pergoly, krby, ohniště, lavičky). Tyto plochy nejsou součástí PB a tedy ani DPB.

V případě, kdy výše uvedené definici odpovídá jen část zahrady (u mnoha zahrad u domů není plotem oddělena rekreační část zahrady od zbývající části, kde se pěstuje zelenina, ovoce), není třeba z evidence půdy vyloučit celou zahradu, ale pouze tu část (souvislou plochu) zahrady, která odpovídá výše uvedené definici. Vykreslování samotných laviček, houpaček, okrasných rybníků a bazénů je nepřipustné, protože pro rekreační účely je obvykle využívána i okolní plocha.

7.4.9 Plochy, na kterých pěstované rostliny nejsou spojeny s půdou DPB

V souladu s vyjádřením Evropské komise za zemědělsky neobhospodařovanou půdu se považují i plochy, na kterých pěstované rostliny nejsou svým kořenovým systémem spojeny s půdou DPB. V praxi se nejčastěji jedná o kontejnerovny, plochy s květináči, betonové vany ve sklenících, hydroponie, travníkové koberce na trvalých rohožích, rostliny pěstované na foliích, kdy nedochází k interakci kořenů s půdou DPB pod fólií apod.

7.4.10 Skruže a triangulační/nivelační body

Tyto dvě kategorie považujeme za tradiční prvek využívaný pro zemědělství, proto jej nevykresluje a není měřitelný, zůstává součástí PB a DPB. Výjimka je u těchto prvků, pokud u nich bude nálet a stanou se neobhospodařovanou půdou, pak se vykreslí z LPIS.

7.4.11 Sjezdovky

Sjezdovky, které:

- jsou sezonní, tedy využívané pouze v zimním období,
 - je na nich travní porost
 - a jsou od zemědělsky obhospodařované v souladu se zemědělskou kulturou,
- jsou evidovatelné v LPIS a způsobilé pro dotaci. U těchto sjezdovek se vykreslí pouze trvalé prvky jako např. stožáry lanovek či vleky podél lesa.

Trvale využívané sjezdovky, např. pokud i v létě tam jezdí kola, se neevidují.

8 Druhy ekologicky významných prvků

Druhy ekologicky významných prvků nejsou od 1. 1. 2015 stanoveny přímo zákonem o zemědělství, ale prováděcím nařízením vlády k LPIS. Důvodem je rychlejší reakce na časté změny vyplývající z evropských předpisů a také převážně technický charakter ustanovení.

Odkaz v zákoně o zemědělství je v § 3m na prováděcí nařízení vlády.

§ 3m

Druh ekologicky významného prvku

Druhy ekologicky významných prvků evidence ekologicky významných prvků stanoví vláda nařízením.

Základní rozdělení a definice druhů ekologicky významných prvků pro účely evidence v LPIS je dáno v NV LPIS v § 5.

(1) Druhem ekologicky významného prvku evidence ekologicky významných prvků, který nelze vyhradit jako plochu v ekologickém zájmu, je krajinotvorný sad.

(2) Druhem ekologicky významného prvku evidence ekologicky významných prvků, který lze vyhradit jako plochu v ekologickém zájmu, je

a) krajinný prvek, který se dále dělí na

- 1. mez,*
- 2. terasu,*
- 3. travnatou údolnici,*
- 4. skupinu dřevin,*
- 5. stromořadí,*
- 6. solitérní dřevinu,*
- 7. příkop a*
- 8. mokřad*

b) plocha s rychle rostoucími dřevinami pěstovanými ve výmladkových plantážích podle § 3 odst. 10 nebo

c) zalesněná půda podle § 3 odst. 12.

8.1 Krajinotvorný sad

Ekologicky významný prvek **krajinotvorný sad** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 3.

(3) Krajinotvorným sadem se rozumí plocha rovnoměrně osázená ovocnými stromy ve tvaru polokmenu nebo vysokokmenu o minimální hustotě 50 životaschopných jedinců na hektar, jejímž základním účelem není produkce ovoce, ale zachování krajinotvorné odrůdové rozmanitosti, kulturního dědictví, zemědělského rázu krajiny nebo prvků venkovského krajinného urbanizmu, a v meziřadí se nachází bylinný pokryv. Krajinotvorný sad je evidován v evidenci půdy jako díl půdního bloku s druhem zemědělské kultury jiná trvalá kultura.

Definice krajinného sadu je nezbytná z důvodu plánované podpory takových ploch v rámci programu rozvoje venkova, opatření Ekologické zemědělství. Tato definice vychází ze záměru podpořit sady, které mají minimálně 50 jedinců na hektar, kdy tito jedinci jsou ve tvaru polokmenu nebo vysokokmenu a zároveň jejich primární funkcí není (na rozdíl od ovocných sadů, které jsou aktuálně vydefinovány jako jedna ze zemědělských kultur v rámci evidence půdy - § 3 NV LPIS) produkce ovoce, ale zachování kulturního dědictví, zemědělského rázu krajiny a prvků venkovského urbanismu. Produkce v meziřadí není povolena, z tohoto důvodu bylo stanoveno, že meziřadí je pokryto bylinným pokryvem. Za krajinnotvorný sad nelze považovat „polní sady“, ve kterých se v meziřadí pěstují např. obiloviny.

Posuzování výšky kmene:

- Výška kmene se stanovuje od paty stromu po první větvení stromu.
 - polokmen 131 - 180 cm,
 - vysokokmen 181 cm a více

Z definice vyplývá, že nejde evidovat ovocný sad, pokud nemá žádnou krajinnotvornou funkci.

V LPIS plocha krajinnotvorného sadu je součástí PB s druhem zemědělsky obhospodařovaná půda. V rámci plochy PB je vlastní plocha krajinnotvorného sadu evidována jako DPB s kulturou jiná trvalá kultura (ne ovocný sad!) a na této ploše je ještě evidován EVP druhu krajinnotvorný sad.

Obr. 3 Příklad krajinnotvorného sadu

Krajinnotvorný sad není na základě § 5 odst. 1 NV LPIS plochou vyhraditelnou v ekologickém zájmu.

(1) Druhem ekologicky významného prvku evidence ekologicky významných prvků, který nelze vyhradit jako plochu v ekologickém zájmu, je krajinnotvorný sad.

EVP krajinnotvorný sad tedy není možné využít jako plochu využívaný v ekologickém zájmu (EFAs) a deklarovat ji tak v žádosti. Krajinnotvorný sad se tedy liší od ostatních EVP, které patří mezi plochy EVP potenciálně využitelné v ekologickém zájmu.

8.2 Krajinné prvky

Další skupinou EVP jsou krajinné prvky definované v § 5 odst. 2 písm. a) NV LPIS v souladu s čl. 45 odst. 4 nařízení Komise 639/2014 ze dne 11. března 2014 ve znění nařízení Komise 1155/2015, kterým se doplňuje nařízení EU 1307/2013. Krajinné prvky, které lze zároveň vyhradit jako plochu využívanou v ekologickém zájmu, jsou považovány krajinné prvky chráněné v rámci DZES s čl. 45 odst. 4 nařízení Komise č. 639/2014, kdy je bližší úprava znění definic krajinných prvků ponechána na členském státu

a unijní úprava uvedená v bodech a) až h) nařízení EU č. 639/2014 a nařízení Komise 1155/2015 tak není využita.

V rámci EVP - krajinných prvků je potřeba rozlišovat na základě dále citovaných definic § 5 NV LPIS **lineární a nelineární typ KP**:

- lineární: mez, terasa, stromořadí, příkop
- nelineární: travnatá údolnice, skupina dřevin, solitérní dřevina, mokřad

Rozdělení má výrazný vliv na možnost využití v ekologickém zájmu (viz kapitola 9 Plochy využívané v ekologickém zájmu). KP se v LPIS evidují jako polygony, i když jsou lineárního typu.

V rámci EVP - krajinných prvků je dále potřeba rozlišovat EVP, které jsou:

- součástí plochy PB kategorie zemědělsky obhospodařovaná půda. Tyto EVP jsou ze všech stran obklopené zemědělskou půdou. Jsou součástí jednoho nebo více DPB, případně zbytkové plochy. Pokud jsou součástí plochy DPB způsobilé kultury pro SAPS, jsou také způsobilé.
- tvoří celou plochu PB kategorie EVP. Tyto plochy EVP tvoří fikci PB (§ 3a odst. 10 zákona o zemědělství). Jsou přilehlé k PB kategorie zemědělsky obhospodařovaná půda. Nejsou po celém svém obvodu obklopeny PB kategorie zemědělsky obhospodařovaná půda.

Toto rozdělení má základ v původním dělení KP podle typu na vnitřní a vnější. První typ jsou vnitřní z pohledu PB kategorie zemědělsky obhospodařovaná půda. Druhý typ jsou z pohledu PB kategorie zemědělsky obhospodařovaná půda vnější.

8.2.1 Mez

Ekologicky významný prvek **mez** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 4.

(4) Mezí se rozumí souvislý útvar liniového typu, sloužící zejména ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, zpravidla vymezující hranici dílu půdního bloku. Součástí meze může být dřevinná vegetace, kamenná zídka nebo travnatá plocha.

Mez je krajinným prvkem s výrazným protierozním účinkem. Protierozní účinek meze se liší od protierozního účinku travnatých údolnic. Odlišný protierozní účinek souvisí s umístěním krajinných prvků na pozemcích. Protierozní účinek mezí je v zasakovací funkci meze (přirozený zasakovací pás) a v přerušení délky svahu. Přerušení délky svahu má za následek nižší hodnotu ztráty půdy erozním odnosem. Meze mají obdobně jako travnaté údolnice význam i pro zvýšení estetické hodnoty krajiny (zvýšení členitosti krajiny) a pro zvýšení její úživnosti a poskytují úkryt pro drobnou zvěř a ptactvo. Nezanedbatelný význam mají meze i z pohledu tzv. prostupnosti krajiny pro člověka.

Důvodem evidence krajinného prvku mez jsou následující skutečnosti:

- plošná rozšířenost tohoto krajinného prvku na území ČR,
- historický význam tohoto krajinného prvku,
- protierozní význam (přerušením délky svahu se zabraňuje vzniku eroze),
- na svahu chrání níže položená místa včetně vodních toků a vodních nádrží před smyvem půdy s živinami a rezidui,
- meze jsou lehce identifikovatelné v terénu, na ortofotomapě i v topografické mapě,
- význam pro ekosystémovou (pestrost území) i druhovou diverzitu (vyšší počet rostlinných a živočišných druhů, migrační cesty živočichů),

- výskyt mezí zejména v intenzivně obhospodařované zemědělské krajině má význam i z hlediska prostupnosti krajiny pro člověka.

Mez se zakresluje do LPIS formou polygonu.

8.2.2 Terasa

Ekologicky významný prvek **terasa** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 5.

(5) Terasou se rozumí souvislý svažitý útvar liniového typu tvořený terasovým stupněm, sloužící ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, a zmenšující sklon části svahu dílu půdního bloku, zpravidla vymezující hranici dílu půdního bloku. Součástí terasy může být dřevinná vegetace nebo kamenná zídka.

Význam krajinného prvku **terasa** je zejména v jeho protierozní funkci (ochrana půdy na svažitých plochách a stabilizace svahů) a umožnění zemědělské výroby (zejména pěstování vinné révy a ovocných druhů dřevin) na velmi svažitých pozemcích.

Terasy jsou výsledkem terasování, tj. terénních protierozních úprav svažitých pozemků (se sklonem nad 15 %) za účelem zmenšení nebo odstranění jejich velkého sklonu terénními stupni. Terasy eliminují nebezpečí vzniku eroze a umožňují pěstování plodin na svazích s využitím mechanizace. Vzhledem ke skutečnosti, že tvorba teras je značným zásahem do krajiny, je nutno je brát jako krajní řešení po vyčerpání ostatních protierozních opatření. Terasy byly zahrnuty do krajinných prvků v souladu s čl. 45 odst. 4 nařízení EU č. 639/2014, který umožňuje aby, členský stát považoval za plochu využívanou v ekologickém zájmu krajinné prvky, které jsou chráněny dobrým zemědělským a environmentálním stavem.

Důvodem pro evidenci krajinného prvku terasa jsou následující skutečnosti:

- význam pro protierozní ochranu půdy
- udržování (nepoškození/nerušení) teras vede k ochraně vynaložených finančních prostředků
- poškození/rušení teras vede k destrukci krajiny a velké změně erozních a odtokových poměrů
- význam pro členitost krajiny a její estetickou hodnotu v případě ozeleněných a stabilizovaných (udržovaných) teras
- snadná identifikovatelnost v terénu, na ortofotomapě i v topografické mapě

Terasa (terasový svah) se zakresluje do LPIS formou polygonu.

8.2.3 Travnatá údolnice

Ekologicky významný prvek **travnatá údolnice** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 6.

(6) Travnatou údolnicí se rozumí členitý svažitý útvar, sloužící ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, vymezující dráhu soustředěného odtoku vody z dílu půdního bloku, se zemědělskou kulturou orná půda. Součástí travnaté údolnice může být dřevinná vegetace.

Krajinný prvek **travnatá údolnice** je tvořen travnatou plochou, která může být v různé míře porostlá dřevinami (keře, stromy). Jedná se o krajinný prvek s významnou protierozní funkcí, která je dána tím, že dráha soustředěného odtoku vody z pozemku je zatravněná, čímž dochází ke zpomalení odtoku

(zvyšuje se tzv. drsnost povrchu) a zvýšení infiltrace vody. Prvek má význam i z pohledu ochrany vodních zdrojů (zachycení živin, snížení smyvu a odnosu zeminy). Dále má velký význam pro geodiverzitu krajiny (členitost krajiny a s tím spojená zvýšená estetická hodnota krajiny) a na ni navazující diverzitu biologickou (stanoviště rostlin a živočichů, zdroj obživy a úkrytu zvěře, umožnění orientace zvěře v krajině, atd.)

Z hlediska protierozní ochrany půdy a ochrany biodiverzity je vhodné tento krajinný prvek chránit formou standardu DZES před jeho poškozováním. Vzhledem ke způsobu obhospodařování pozemků v minulosti, jsou současné zatravněné části drah soustředěného odtoku vody z pozemku (uzávěry údolí) často minimalizovány na nejmenší možnou míru (na spodní nejhlubší část „trychtýřovitého“ tvaru travnaté údolnice).

Důvodem pro evidenci krajinného prvku travnatá údolnice jsou především následující skutečnosti:

- plošná rozšířenost tohoto krajinného prvku na území ČR,
- protierozní význam (koresponduje s existujícími dráhami soustředěného odtoku vody z pozemku a tím přispívá ke zpomalení odtoku vody z krajiny a snížení odnosu zeminy z pozemku),
- význam z hlediska ochrany vod (snížení odnosu zeminy z pozemku přispívá ke snížení kontaminace vodních toků a nádrží, snižuje zanášení vodních nádrží),
- význam pro zachování ekosystémové diverzity (pestrost krajiny) a druhové diverzity (stanoviště rostlin a živočichů), vazba na lokální ÚSES (lokální biokoridor)
- poměrně jasné vymezení v terénu, na ortofotomapě a topografické mapě,
- velmi úzká vazba na provádění protierozních opatření (zatravněování drah soustředěného odtoku vody z pozemku).

Travnatá údolnice se zakresluje do LPIS formou polygonu.

8.2.4 Skupina dřevin

Ekologicky významný prvek **skupina dřevin** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 7.

(7) Skupinou dřevin se rozumí samostatný útvar neliniového typu, tvořený nejméně 2 kusy dřevinné vegetace s nejvyšší možnou výměrou 3 000 m². Za skupinu dřevin se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, a dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona.

Význam krajinného prvku **skupina dřevin** se více dotýká ekosystémové a druhové diverzity, estetické hodnoty a členitosti zemědělské krajiny. Skupiny dřevin působí esteticky a rozčleňují monotónní charakter intenzívně obhospodařované zemědělské krajiny.

Často jsou stanovištěm vzácnějších druhů rostlin a živočichů nebo jsou tvořeny vzácnějšími druhy dřevin, proto mohou někdy být chráněny jako významný krajinný prvek registrovaný orgánem ochrany přírody podle § 6 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, jako maloplošná zvláště chráněná území (přírodní rezervace, přírodní památka, národní přírodní rezervace, národní přírodní památka), popř. evropsky významná lokalita (§ 45b zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Skupiny dřevin tvoří velmi často součást územních systémů ekologické stability (tzv. biocentra a biokoridory lokálního významu nebo interakční prvky).

Omezení výměry krajinného prvku skupina dřevin maximální výměrou rozlohy krajinného prvku na 3000 m² je dáno vzhledem k charakteru tohoto krajinného prvku.

Důvodem pro evidenci krajinného prvku skupina dřevin jsou následující skutečnosti:

- plošná rozšířenost krajinného prvku,
- význam pro ekosystémovou a druhovou biodiverzitu,
- význam pro členitost krajiny a její estetickou hodnotu,
- skupiny dřevin jsou součástí zejména lokálních ÚSES (tvoří zejména lokální biocentra a interakční prvky lokálních ÚSES) a přispívají k ekologické stabilitě území,
- snadná identifikovatelnost v terénu, na ortofotomapě i v topografické mapě.

Skupina dřevin se zakresluje do LPIS formou polygonu.

8.2.5 Stromořadí

Ekologicky významný prvek **stromořadí** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 8.

(8) Stromořadím se rozumí útvar liniového typu, tvořený nejméně 5 kusy dřevinné vegetace a zpravidla s pravidelně se opakujícími prvky. Za stromořadí se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, a dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona.

Formy krajinného prvku:

Rozlišujeme stromořadí ovocné a okrasné, dále také rozlišujeme stromořadí jednořadé a dvouřadé. Za stromořadí se považuje i větrolam. Za stromořadí ve smyslu EVP se nepovažují aleje stromů podél silniční komunikace (dálnice, silnice a místní komunikace) dle §4 až §6 a §8 zákona o pozemních komunikacích 13/1997 Sb. V takovém případě jsou v souladu s § 13 písm. d) zákona 13/1997 o pozemních komunikacích považovány za příslušenství komunikace.

Ekologické vazby a možná ohrožení:

Stromořadí je specifickou formou skupiny stromů, které jsou daleko více zdůrazněny individuální charakteristikou každého jednotlivého stromu a na rozdíl od skupiny dřevin zde nedochází k vytváření přechodového biotopu mezi volnou krajinou a lesem. Přesto jsou stromořadí nesmírně důležitým krajinným prvkem a ve volné krajině jsou biotopem pro mnoho vzácných druhů živočichů.

Ohrožení stromořadí plyne jednak z hrozby přímé likvidace celého stromořadí nebo jeho částí a jednak z poškozování jednotlivých částí stromořadí způsobem obhospodařování okolních pozemků.

Stromořadí se zakresluje do LPIS formou polygonu.

8.2.6 Solitérní dřevina

Ekologicky významný prvek **solitérní dřevina** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 9.

(9) Solitérní dřevinou se rozumí izolovaně rostoucí dřevina s průmětem koruny od 8 m² vyskytující se v zemědělsky obhospodařované krajině mimo les. Za solitérní dřevinu se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice.

Solitérní dřevina byla definována na základě technických možností zákresu ve spojení s praktickými aspekty vývoje dřevin. Tato definice zároveň není v rozporu se zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Solitérní dřevinou je ovocný i neovocný strom.

Solitérní dřevina se zakresluje do LPIS formou polygonu. Případně formou generalizovaného kruhu o zadaném poloměru. Zakresluje se průmět koruny.

8.2.7 Příkop

Ekologicky významný prvek **příkop** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 10.

(10) Příkopem se rozumí útvar liniového typu široký nejvýše 6 metrů, jehož hlavní funkcí je přerušení délky svahu zachycením vody s jejím odvedením nebo zasáknutím.

Krajinný prvek **příkop** je novým krajinným prvkem chráněným v rámci kontrol podmíněnosti. Možnost zavedení je dána v nařízení EU v přenesené pravomoci č. 639/2014 v čl. 45. Tento prvek řeší především bilanci vody v krajině, vodu zadržuje, vsakuje a odvádí, proto je vhodné jeho zařazení. Je určena maximální možná šířka příkopů 6 m a další podmínky na základě přímo použitelného předpisu EU.

Definice příkopu podle přímo použitelného Nařízení Komise 639/2014, čl. 45 odst. 4 písm. g).

g) příkopy široké maximálně 6 metrů, včetně otevřených vodních toků pro účely zavlažování či odvodňování. Kanály, které mají stěny z betonu, se nepovažují za plochu využívanou v ekologickém zájmu;

V souladu s výše uvedenými definicemi za EVP příkop nejsou považovány:

- úseky příkopů širší než 6 metrů
- úseky příkopů se stěnami z betonu (včetně betonové zatravnovací dlažby)

Příkopy, které jsou součástí silniční komunikace podle § 4 až 6 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, se nepovažují za krajinný prvek příkop.

Druhy příkopů

- Vsakovací (Je vrstevnicově orientovaný, zachycuje povrchový odtok z výše položeného pozemku.)
- Odváděcí
 - Záchytný (Je vybudován nad chráněným pozemkem, který chrání před přítokem z vedlejšího lesního, nezemědělského příp. i zemědělského pozemku. Slouží k odvedení vody mimo zájmovou plochu k nejbližšímu recipientu.)
 - Sběrný (Zkracuje délku volného povrchového odtoku na zájmovém pozemku, v dolní části pozemku by měl být dimenzován kapacitněji.)

Podél příkopu může být vysázena doprovodná liniová dřevinná vegetace.

Příkop se zakresluje do LPIS formou polygonu. Nelze evidovat ani části ploch úseků příkopů, které jsou v terénu širší než 6 m.

8.2.8 Mokřad

Ekologicky významný prvek **mokřad** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 11.

(11) Mokřadem se rozumí samostatný útvar neliniového typu s minimální výměrou 100 m², sloužící k zajištění retence vody v krajině s cílem udržovat přirozené podmínky pro život vodních a mokřadních ekosystémů podle § 2 odst. 2 písm. i) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Krajinný prvek

mokřad může být evidován na ploše půdního bloku podle § 3a odst. 9 písm. a) a odst. 10 zákona o zemědělství.

Mokřad byl zařazen mezi krajinné prvky z důvodu podpory zachování stávajících mokřadů a vytváření nových mokřadů za účelem zlepšení vodního režimu (zadržení vody v krajině, protipovodňová ochrana), udržení biologické rozmanitosti mokřadů (specifický biotop), zlepšení mikroklimatu a mezoklimatu a zvýšení hodnoty kulturní krajiny.

Pro mokřad platí oproti jiným krajinným prvkům další specifické podmínky definované v NV 48/2017 Sb. v příloze 2, v bodě 7., písm. a):

V případě krajinného prvku mokřad podle § 5 odst. 11 nařízení vlády č. 307/2014 Sb. se za jeho poškozování považuje aplikace hnojiv nebo přípravků na ochranu rostlin, odvodňování nebo provádění agrotechnických operací; uvedené podmínky se nevztahují na zásahy provedené se souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody a krajiny.

Krajinný prvek mokřad se v LPIS eviduje na návrh orgánu ochrany přírody (AOPK, Správy NP nebo Ministerstvo obrany – Správy vojenských újezdů). Pracovníci orgánu ochrany přírody provedou v aplikaci LPIS v modulu Enviro návrh („envi polygon mokřad“) budoucího EVP mokřad. Tento návrh je následně schválen auditem 2 Odborem přímých plateb MZE. Schválený a účinný envi polygon mokřad je pro SZIF – OPŽL podnětem k zahájení aktualizace evidence ekologicky významného prvku. EVP mokřad je kopií envi polygonu mokřad (jeho hranice nesmí mít jiný průběh). Aktualizace (příp. i zrušení) již účinného EVP mokřad se rovněž provádí na základě návrhu orgánu ochrany přírody (účinné změny envi polygonu mokřad v modulu Enviro). SZIF – OPŽL může dát podnět orgánu ochrany přírody k aktualizaci envi polygonu mokřad.

Obdobně jako ostatní krajinné prvky i mokřad může být buď vnitřní anebo vnější (samostatným PB kategorie ekologicky významný prvek). Evidence nových krajinných prvků typu mokřad může zapříčinit i nutnost změn v Evidenci půdy (editaci hranic PB a DPB).

V NV LPIS je stanovena minimální výměra 100 m².

8.3 EVP plocha s rychle rostoucími dřevinami

Podle NV LPIS § 5 odst. 2 je možné jako ekologicky významný prvek evidovat i plochu rychle rostoucích dřevin ve výmladkových plantážích podle § 3 odst. 10 NV LPIS. Důvodem evidence EVP ploch s RRD je jeho možné využití v ekologickém zájmu (plocha EFA). EVP plochu s RRD lze vymezit pouze nad DPB s kulturou D. V případě, že uživatel/žadatel bude chtít v žádosti deklarovat jako EFA plochu s RRD, musí mít tuto plochu v LPIS evidovanou jako DPB s kulturou D a současně i jako EVP s RRD. Jako plochu EFA lze využít pouze plochu s dřevinami uvedenou v tabulce 6 - Seznam druhů rychle rostoucích dřevin a jejich kříženců pěstovaných ve výmladkových plantážích v České republice vhodných pro plochy využívané v ekologickém zájmu.

8.4 EVP zalesněná půda

Podle NV LPIS § 5 odst. 2 je možné jako ekologicky významný prvek evidovat i plochu zalesněné půdy podle § 3 odst. 12 NV LPIS. Důvodem evidence EVP zalesněná půda je jeho možné využití v ekologickém zájmu (plocha EFA). EVP plochu zalesněnou půdu lze vymezit pouze nad DPB s kulturou L. Pracovníci

SZIF - OPŽL nemohou vrstvu editovat, vrstvu vymezuje z moci úřední metodické pracoviště SZIF v souladu s čl. 32 Nařízení EU 1307/2013.

Jako EVP zalesněná půda budou vybrány DPB s kulturou L, které splňují následující podmínky:

- v roce 2008 byly způsobilé pro jednotnou platbu na plochu
- jsou zalesněné po roce 2008 (plocha je po dobu trvání příslušného závazku jednotlivého zemědělce zalesněnou plochou podle článku 31 nařízení (ES) č. 1257/1999 nebo článku 43 nařízení (ES) č. 1698/2005 nebo článku 22 nařízení (EU) č. 1305/2013 nebo spadá do vnitrostátního režimu, jehož podmínky jsou v souladu s čl. 43 odst. 1, 2 a 3 nařízení (ES) č. 1698/2005 nebo článkem 22 nařízení (EU) č. 1305/2013 (čl. 32 odst. 2 písm. ii)).

9 Plochy využívané v ekologickém zájmu

Kromě základních údajů, které se u EVP evidují na základě zákona o zemědělství, se podle § 2 NV LPIS eviduje u EVP možnost jeho vyhrazení v ekologickém zájmu.

NV LPIS §2:

Další údaje evidované u ekologicky významného prvku

U ekologicky významného prvku se v evidenci ekologicky významných prvků evidují další údaje o možnosti vyhrazení plochy nebo jeho části v ekologickém zájmu.

Možnost vyhrazení EVP nebo jeho části v ekologickém zájmu (jako EFA – ecological focus areas) je důležitá pro účely greeningu (platby na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí) podle čl. 43 a následujících nařízení EU 1307/2013. Na základě čl. 43 odst. 2 písm. c) citovaného právního předpisu patří mezi tyto postupy i vyhrazení plochy využívané v ekologickém zájmu.

Nařízení (EU) 1307/2013 určuje potenciální typy ploch využívaných v ekologickém zájmu. Z tohoto seznamu si členské státy mohou zvolit ty, které budou implementovat. Česká republika seznam ploch využívaných v ekologickém zájmu určuje v NV k přímým platbám v § 11

Plocha využívaná v ekologickém zájmu

(1) Plochou využívanou v ekologickém zájmu je

a) úhor s porostem využívaný v ekologickém zájmu uvedený v § 3 odst. 4 nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů a o změně některých souvisejících nařízení vlády,

b) krajinný prvek uvedený v § 5 odst. 2 písm. a) nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů a o změně některých souvisejících nařízení vlády,

c) ochranný pás,

d) plocha s rychle rostoucími dřevinami pěstovanými ve výmladkových plantážích uvedená v § 3 odst. 10 nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů a o změně některých souvisejících nařízení vlády,

e) zalesněná plocha uvedená v § 3 odst. 12 nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů a o změně některých souvisejících nařízení vlády,

f) plocha s meziplošinami nebo

g) plocha s plodinami, které vážou dusík.

NV k přímým platbám obsahuje v příloze 3 i přepočítávací koeficienty pro výměru jednotlivých druhů ploch využitelných v ekologickém zájmu, které ČR implementovala. V LPIS jsou u evidovaných ploch tedy uvedeny dvě výměry, skutečná geometrická výměra i přepočtená (vynásobená přepočítávacím koeficientem). Přepočtená výměra je důležitá pro výpočet plnění podmínek greeningu.

Tabulka 5 - Seznam typů plochy využívaných v ekologickém zájmu (typy prvků EFA) a jejich přepočítávací koeficienty

Plocha využívaná v ekologickém zájmu	Přepočítávací koeficient
Krajinný prvek – soliterní dřevina	1,5
Krajinný prvek – stromořadí	2,0
Krajinný prvek – skupina dřevin	1,5
Krajinný prvek – terasa	1,0
Krajinný prvek – mez	1,0
Krajinný prvek – travnatá údolnice	1,0
Krajinný prvek – příkop	2,0
Krajinný prvek - mokřad	1,0
Ochranný pás	1,5
Úhor s porostem - půda ponechaná ladem	1,0
Zalesněná půda	1,0
Plochy s rychle rostoucími dřevinami pěstovanými ve výmladkových plantážích	0,5
Plochy s meziplodinami	0,3
Plochy s plodinami, které vážou dusík	1

9.1 Evidence ploch využívaných v ekologickém zájmu v LPIS

Nařízení Komise 640/2014 v čl. 5 odst. 2 definuje požadavky na základní vrstvy v LPIS. Na základě písm. c) je potřeba lokalizovat a určit výměru ploch využívaných v ekologickém zájmu.

c) lokalizují a určí rozlohu těch ploch využívaných v ekologickém zájmu uvedených v čl. 46 odst. 1 nařízení (EU) č. 1307/2013, u nichž daný členský stát rozhodl, že mají být považovány za plochy využívané v ekologickém zájmu. Pro tento účel členské státy případně použijí přepočítací nebo váhové koeficienty stanovené v příloze X nařízení (EU) č. 1307/2013; (resp. v příloze II. NK č. 639/2014)

Podrobnosti jsou dále rozvedeny ve výkladovém dokumentu (EFA layer guidance). Na základě tohoto dokumentu EFA vrstva v LPIS musí obsahovat všechny potenciální prvky všech typů EFA, které se ČR rozhodla implementovat a které jsou v čase stabilní.

Stabilita prvků EFA v čase z hlediska jejich evidence v LPIS

Stabilní v čase znamená, že mají potenciál existence alespoň 3 roky. Tyto typy EFA se evidují v LPIS. Mezi stabilní typy EFA patří:

- Krajinné prvky
- Plochy s rychle rostoucími dřevinami pěstovanými ve výmladkových plantážích
- Zalesněná půda

Stabilní plochy EFA, které jsou deklarovány, musí být evidovány v LPIS. Pro evidenci ploch prvků EFA platí podmínka, že tato plocha musí být evidována i jako EVP.

V LPIS se neevidují dočasné EFAs:

- ochranný pás,
- plocha s meziplojinami
- úhor s porostem
- plocha s plodinami, které vážou dusík.

Tyto plochy jsou jako EFAs označeny pouze v žádosti. Ani NV LPIS nepočítá s možností jejich evidence v LPIS. Tento metodický pokyn se jim již dále nevěnuje.

9.2 Úhor s porostem využívaný v ekologickém zájmu

NV k přímým platbám definuje úhor využívaný v ekologickém zájmu v § 12.

(1) Úhorem s porostem vyhrazeným jako plocha využívaná v ekologickém zájmu se rozumí plocha se souvislým porostem plodin uvedených v odstavci 2 ležící ladem, která se nachází na dílu půdního bloku nebo jeho části evidovaném od 1. ledna příslušného kalendářního roku v evidenci využití půdy s druhem zemědělské kultury úhor.

(2) Plodinou pro úhor s porostem je

- a) čičorka,*
- b) hořčice,*
- c) hrách,*
- d) jestřabina,*
- e) jetel,*
- f) komonice,*
- g) kozinec,*
- h) pohanka,*
- i) proso,*
- j) ředkev,*
- k) svatojánské žito,*
- l) svazenka,*
- m) štírovník,*
- n) tolíce,*
- o) úročník,*
- p) vičenec,*
- q) víkev,*
- r) kmín,*
- s) kopr,*
- t) koriandr,*
- u) len,*
- v) mrkev,*
- w) pastinák,*
- x) řeřicha,*
- y) trávy čeledi lipnicovité s výjimkou obilnin, nebo*

z) směs výše uvedených plodin.

(3) Úhor s porostem vyhrazený jako plocha využívaná v ekologickém zájmu je plocha dílu půdního bloku nebo jeho části,

a) která je zemědělsky udržována od 1. ledna prvního kalendářního roku úhoru do 15. července posledního kalendářního roku úhoru, a na které je do 31. října posledního kalendářního roku úhoru založen porost ozimé plodiny,

b) na které se pěstují plodiny uvedené v odstavci 2, jež se nevyužijí za účelem produkce, nejsou sklizeny a odstraněny z dílu půdního bloku, ani nejsou paseny,

c) na kterou se v době jeho využívání neaplikují hnojiva a přípravky na ochranu rostlin a

d) která je, pokud se jedná o část dílu půdního bloku, na této části v terénu viditelně označena.

(4) Na úhoru s porostem uvedeném v odstavci 3 je založen porost kulturní plodiny nejpozději do 1. června v roce podání žádosti, a který zůstane ponechán na pozemku alespoň do 15. července posledního kalendářního roku úhoru. Do doby trvání úhoru s porostem se započítává i období před zasetím plodiny tohoto úhoru.

(5) Pokud žadatel neprovedl na příslušném dílu půdního bloku označení plochy v souladu s odstavcem 3 písm. d) ve vztahu k příslušnému dílu půdního bloku, Fond tuto plochu nezapočítá do plochy v ekologickém zájmu.

(6) V případě úhoru s porostem vyhrazeného jako plocha využívaná v ekologickém zájmu žadatel o platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí na Fondem vydaném formuláři uvede

a) seznam dílů půdních bloků a výměru plochy v rámci jednotlivých dílů půdních bloků, na kterých je úhor s porostem využívaný v ekologickém zájmu udržován, a

b) zakres příslušných dílů půdních bloků nebo jejich částí, na kterých je v příslušném kalendářním roce udržován úhor s porostem využívaný v ekologickém zájmu.

Úhor využívaný v ekologickém zájmu může být aplikován pouze na DPB nebo jeho části s kulturou úhor. V souladu se zákonem o zemědělství je nutné do 15 dnů ohlásit změnu v evidenci půdy – změnu využití půdy na zemědělskou kulturu úhor. Není tedy možné, aby plocha EFA úhoru byla vymezená na DPB s kulturou R či G nebo jeho části.

V případě zájmu uživatele aplikovat úhor využívaný v ekologickém zájmu na části DPB s kulturou R, je nejprve nutné provést změnu na DPB. Rozdělit dosavadní DPB na dva nové DPB. Na části, kde chce uživatel mít úhor využívaný v ekologickém zájmu, je nutné změnit u DPB i druh zemědělské kultury na U. Na druhém DPB zůstane dosavadní kultura R. Uživatel/žadatel deklaruje úhor jako plochu využívanou v ekologickém zájmu pouze v žádosti.

Platí podmínka, že DPB musí mít evidovanou kulturu U na DPB evidovaném v LPIS od 1. 1. daného roku, ve kterém chce uživatel na DPB deklarovat úhor jako EFA.

9.3 Krajinné prvky využívané v ekologickém zájmu

NV k přímým platbám definuje možnost využití KP v ekologickém zájmu v § 13 odst. 1.

Krajinný prvek v ekologickém zájmu

(1) *Krajinným prvkem, který lze vyhradit jako plochu využívanou v ekologickém zájmu, se rozumí krajinný prvek uvedený v § 5 odst. 2 písm. a) nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle užitelských vztahů a o změně některých souvisejících nařízení vlády, který je součástí dílu půdního bloku s kulturou orná půda a je evidován v evidenci využití půdy na žadatele od data podání žádosti do 31. srpna příslušného kalendářního roku.*

(2) *Krajinný prvek, který není součástí dílu půdního bloku s kulturou orná půda, na kterou lze poskytnout jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy, lze využít jako plochu využívanou v ekologickém zájmu v případě, že jeho plocha přiléhá k tomuto dílu půdního bloku s kulturou orná půda.*

(3) *Travnatou údolnicí, skupinu dřevin, solitérní dřevinu nebo mokřad, lze považovat za krajinný prvek uvedený v odstavci 2 v případě, že se dotýká hranice přilehlého dílu půdního bloku.*

(4) *Příkop, mez, stromořadí nebo terasu lze využít jako plochu využívanou v ekologickém zájmu podle odstavce 2 v případě, kdy přiléhá svou delší stranou k dílu půdního bloku s kulturou orná půda, a to v šíři nepřekračující 15 metrů od hranice tohoto dílu půdního bloku.*

(5) *Příkop, mez, stromořadí nebo terasu lze využít jako plochu využívanou v ekologickém zájmu také v případě, kdy přiléhá svou delší stranou ke krajinnému prvku uvedenému v odstavci 4, a to v šíři nepřekračující 15 metrů od hranice dílu půdního bloku s kulturou orná půda, ke kterému krajinný prvek uvedený v odstavci 4 přiléhá.*

(6) *V případě krajinného prvku mez, stromořadí nebo terasa lze vyhradit jako plochu využívanou v ekologickém zájmu pouze část, která přiléhá k dílu půdního bloku s kulturou orná půda, a to v maximální započitatelné šíři 15 metrů od hranice dílu půdního bloku, ke kterému přiléhá.*

Obecně všechny KP definované v NV LPIS lze vyhradit jako plochy využívané v ekologickém zájmu. Význam podle čl. 46 odst. 2 Nařízení EU 1307/2013 a zároveň povinnost evidence je u KP, které leží na orné půdě nebo k orné půdě přiléhají (**potenciální stabilní prvky EFA**) a žadatel je hodlá deklarovat jako plochy EFA v jednotné žádosti.

S výjimkou ploch zemědělského podniku uvedených v prvním pododstavci tohoto odstavce písm. g) a h), je plocha využívaná v ekologickém zájmu umístěna na orné půdě zemědělského podniku. V případě ploch uvedených v prvním pododstavci tohoto odstavce písm. c) a d), může plocha využívaná v ekologickém zájmu rovněž přiléhat k orné půdě zemědělského podniku, kterou zemědělec ohlásil v souladu s čl. 72 odst. 1 prvním pododstavcem písm. a) nařízení (EU) č. 1306/2013.

Z hlediska evidence v LPIS má význam rozdělení KP na ty, které jsou součástí DPB s kulturou orná půda, a na KP přilehlé k DPB s kulturou orná půda.

9.3.1 KP, který je součástí DPB s kulturou orná půda

Tato podkapitola pojednává o možnosti využití v ekologickém zájmu KP, které jsou součástí PB druhu zemědělsky obhospodařovaná půda.

DPB s kulturou orná půda se myslí v souladu s rozdělením zemědělských kultur nejen standardní orná půda (R), ale i travní porost (G) a úhor (U).

Plocha EVP - KP, který je součástí DPB (aspoň z části) s kulturou R, U, nebo G, je celá využitelná v ekologickém zájmu (**potenciální prvek EFA**). Tyto prvky jsou současně evidované v LPIS i jako plochy EFA.

Lze deklarovat jako plochu využívanou v ekologickém zájmu jen tu část EVP, která je součástí plochy DPB uživatele (**deklarovatelný prvek EFA**). Vrstva deklarovatelných prvků EFA je rovněž evidována v LPIS, zejm. pro usnadnění generování žádosti a přehledu uživatele, jak plní pravidla greeningu.

Záleží na uživateli, zda si plochu prvku, která leží na jeho DPB, bude chtít v žádosti skutečně deklarovat jako EFA (**skutečně deklarovaný prvek EFA**)

Jako EFA nelze deklarovat plochu EVP (celou plochu EVP nebo část plochy EVP), která je součástí DPB jiného uživatele nebo leží na zbytkové ploše.

Pokud EVP celý leží na DPB s kulturou orná půda uživatele, tak může být celá jeho plocha využita v ekologickém zájmu bez dalších omezení výměry či šířky (zůstává omezení z definice vlastního typu EVP – např. 3000 m² pro KP skupina dřevin).

9.3.2 KP, který je přilehlý k DPB s kulturou orná půda

Tato podkapitola pojednává o možnosti využití v ekologickém zájmu KP, který je součástí PB druhu ekologicky významný prvek a zároveň přiléhá k DPB s kulturou orná půda v rámci sousedního PB druhu zemědělsky obhospodařovaná půda. Obdobná pravidla platí i pro liniové KP, které k těmto liniovým KP přiléhají.

DPB s kulturou orná půda se myslí v souladu s rozdělením zemědělských kultur nejen standardní orná půda (R), ale i travní porost (G) a úhor (U).

I když se do LPIS zakreslují všechny KP jako polygony, tak pro účely posuzování přilehlosti se využije rozdělení krajinných prvků podle NV LPIS na:

- liniové (mez, stromořadí, terasa, příkop)
- neliniové (solitérní dřevina, skupina dřevin, travnatá údolnice, mokřad)

KP neliniového charakteru přilehlé k DPB

U neliniových KP (solitérní dřevina, skupina dřevin, travnatá údolnice, mokřad) je posuzování přilehlosti jednodušší. V souladu s odst. 3 § 13 nařízení k přímým platbám se považují za přilehlé, pokud se dotýkají sousedního DPB s kulturou R, U nebo G alespoň jedním bodem.

(3) Travnatou údolnici, skupinu dřevin, solitérní dřevinu nebo mokřad, lze považovat za krajinný prvek uvedený v bodě 2 v případě, že se dotýká hranice přilehlého dílu půdního bloku.

Takto jsou vydefinovány **potenciální prvky EFA** v rámci přilehlých KP neliniového charakteru.

Deklarovatelnými prvky EFA jsou ty plochy EVP a zároveň samostatného PB druhu ekologicky významný prvek, které jsou zároveň dílem půdního bloku s kulturou mimoprodukční plocha a uživatel tohoto DPB (po ověření PDU podle § 3p odst. 5 písm. a) zákona o zemědělství) je shodný jako uživatel přilehlého DPB s kulturou orná půda (R, U nebo G). Deklarovatelné prvky EFA může uživatel/žadatel

využít v rámci žádosti pro plnění greeningu – plochy využívané v ekologickém zájmu, potom se stávají **skutečně deklarovanými prvky EFA**.

KP liniového charakteru přilehlé k DPB

U liniových KP (mez, terasa, stromořadí a příkop) je posuzování přilehlosti složitější. V souladu s odst. 4 a 6 § 13 nařízení k přímým platbám se považují za přilehlé, pokud jsou splněny následující podmínky.

(4) Příkop, mez, stromořadí nebo terasu lze využít jako plochu využívanou v ekologickém zájmu podle odstavce 2 v případě, kdy přiléhá svou delší stranou k dílu půdního bloku s kulturou orná půda, a to v šíři nepřekračující 15 metrů od hranice tohoto dílu půdního bloku.

(6) V případě krajinného prvku mez, stromořadí nebo terasa lze vyhradit jako plochu využívanou v ekologickém zájmu pouze část, která přiléhá k dílu půdního bloku s kulturou orná půda, a to v maximální započitatelné šíři 15 metrů od hranice dílu půdního bloku, ke kterému přiléhá.

- **Podmínka společné hranice** klade nárok na topologickou čistotu dat, společná hranice musí být „společná“ – totožná i v LPIS. Všechny lomové body hranice DPB i EVP (PB druhu ekologicky významný prvek a případně i DPB s kulturou M) musí být identické. V ekologickém zájmu lze využít jen plochu „za“ společnou hranicí. V případě, že mezi hranicí DPB a částí meze se nachází nezpůsobilá plocha (např. stavba), tak v této části mez nepřiléhá k DPB a v této části ji není možné využít v ekologickém zájmu. Obdobně pokud mezi hranicí DPB a mezí je cesta, která je nezpůsobilá, tak i v LPIS hranice mezi DPB a mezí není společná. Tuto mez nelze využít v ekologickém zájmu.
- **Podmínka přilehlosti delší stranou** znamená, že prvek nesmí přiléhat kratší stranou. V LPIS je implementována funkcionality hlídající poměr délky společné hranice a obvodu prvku, na základě čehož bude vyhodnoceno, zda prvek je přilehlý kratší či delší stranou.
- **Podmínka maximální započitatelné šířky** je stanovena s ohledem na nelimitované rozměry KP mez, stromořadí a terasa. Z tohoto důvodu je stanovena maximální započitatelná šířka 15 m od společné hranice pro prvky, které jsou širší než 15 m. Např. z KP mez, která je široká cca 20 m bude moci být využita v ekologickém zájmu pouze plocha o šířce 15 m od začátku do konce úseku společné hranice. Příkop už ze své definice v NV LPIS může mít maximální přípustnou šířku 6 m.

Pokud jsou splněny kumulativně uvedené podmínky, lze přilehlé EVP nebo jeho část (podle délky přilehlosti společné hranice) využít jako **potenciální prvek EFA**.

Potenciální prvek EFA, pokud leží na DPB s kulturou M a uživatel tohoto DPB (po ověření PDU podle § 3p odst. 5 písm. a) zákona o zemědělství) a přilehlého DPB (s kulturou R, U, G) je stejný, se stává **deklarovatelným prvkem EFA**.

KP liniového charakteru, které jsou přilehlé ke KP přilehlým k DPB

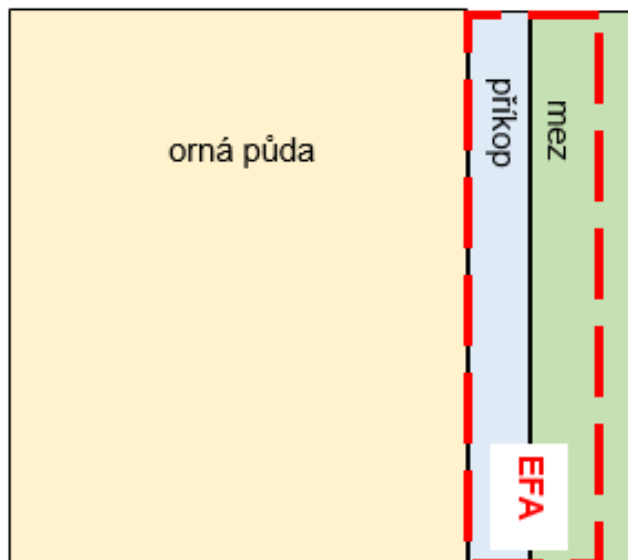
Od roku 2018 se za přilehlé liniové KP, které lze vyhradit jako plochu EFA, považují i liniové KP, které přiléhají k liniovým krajinným prvkům přilehlým k DPB s kulturou orná půda.

(5) Příkop, mez, stromořadí nebo terasu lze využít jako plochu využívanou v ekologickém zájmu také v případě, kdy přiléhá svou delší stranou ke krajinnému prvku uvedenému v odstavci 4, a to v šíři nepřekračující 15 metrů od hranice dílu půdního bloku s kulturou orná půda, ke kterému krajinný prvek uvedený v odstavci 4 přiléhá.

Podmínkou je, že oba sousedící krajinné prvky musí ležet na DPB s kulturou M stejného uživatele, aby byly deklarovatelné jako prvky EFA.

Deklarovatelná jako EFA je plocha o maximální šířce 15 m od hranice DPB s kulturou orná půda.

Schematický příklad:

K orné půdě delší stranou přiléhá KP příkop o šířce 6 m. KP příkop je celý způsobilý jako prvek EFA. Ke KP příkop delší stranou přiléhá i mez o šířce 18 m. Oba KP leží na DPB s kulturou M. Jako EFA je způsobilá plocha ohraničená červeně o šířce 15 m od hranice DPB. Z KP mez je způsobilá jako prvek EFA pouze plocha o šířce 9 m sousedící s příkopem.

Jako EVP příkop a mez se do LPIS zaeviduje v rámci procesu aktualizace evidence EVP celá plocha prvků. Vymezení ploch EFA (potenciálních i deklarovatelných v žádosti) probíhá na základě uvedených pravidel v systému LPIS automaticky.

Deklarovatelné prvky EFA může uživatel/žadatel využít v rámci žádosti pro plnění greeningu – plochy využívané v ekologickém zájmu, potom se stávají **skutečně deklarovanými prvky EFA**.

9.4 Plocha s rychle rostoucími dřevinami využívaná v ekologickém zájmu

NV k přímým platbám definuje plochu s RRD využívanou v ekologickém zájmu v § 15.

§ 15

Plocha s rychle rostoucími dřevinami pěstovanými ve výmladkových plantážích v ekologickém zájmu

(1) *Plochou s rychle rostoucími dřevinami pěstovanými ve výmladkových plantážích, kterou lze vyhradit jako plochu využívanou v ekologickém zájmu, se rozumí plocha s rychle rostoucími dřevinami pěstovanými ve výmladkových plantážích podle § 3 odst. 10 nařízení vlády č.../2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle užívatelských vztahů a o změně některých souvisejících nařízení vlády, která je založena z druhu nebo křížence dřevin uvedených v seznamu v příloze č. 4 tohoto nařízení.*

(2) Pro účely ploch využívaných v ekologickém zájmu se rychle rostoucí dřeviny ve výmladkových plantážích pěstují bez použití minerálních hnojiv a přípravků na ochranu rostlin.

Z důvodu, že se jedná o stabilní prvek EFA, musí být plochy s RRD, které budou deklarovány jako plochy využívané v ekologickém zájmu (EFA), vedeny v LPIS jako prvky EFA. Nelze je tedy deklarovat pouze v žádosti. Podmínkami se RRD v ekologickém zájmu odlišují od zemědělské kultury D způsobem pro SAPS odlišným seznamem povolených dřevin (který je podmnožinou RRD oprávněných pro SAPS v rámci kultury D) a vyloučením možnosti používat minerální hnojiva a přípravky na ochranu rostlin.

Z pohledu evidence v LPIS, aby mohla být plocha s RRD plochou EFA, tak musí být nejprve evidována ve vrstvě DPB s kulturou D a i ve vrstvě EVP jako EVP rychle rostoucí dřeviny.

Tabulka 6 - Seznam druhů rychle rostoucích dřevin a jejich kříženců pěstovaných ve výmladkových plantážích v České republice vhodných pro plochy využívané v ekologickém zájmu

Rychle rostoucí dřevina	Maximální doba obmýetí
Topol černý (P. nigra L.)	10 let
Topol osika (P. tremula L.)	8 let
Topol Maximovičův (P. maximowiczii Henry) - pouze kříženci s topolem černým (P. nigra L.)	8 let
Topol kanadský (P. × canadensis Moench)	5 let
Topol Simonův (P. simonii Carrière) - pouze kříženci s topolem černým (P. nigra L.)	8 let
Topol vznešený (P. × generosa Henry) - pouze kříženci s topolem černým (P. nigra L.)	8 let
Vrba bílá a její kříženci (S. alba L., S. × rubens Schrank)	8 let
Vrba košíkářská a její kříženci (S. viminalis L.)	5 let
Vrba jíva a její kříženci (S. caprea L. hybrids, S. × smithiana Willd.)	5 let
Vrba lýkovcová (S. daphnoides L.)	5 let
Jasan ztepilý (Fraxinus excelsior L.)	8 let
Olše lepkavá (Alnus glutinosa (L.) Gaertn.)	8 let
Olše šedá (Alnus incana (L.) Moench)	8 let
Líska obecná (Corylus avellana L.)	10 let

9.5 Zalesněná plocha využívaná v ekologickém zájmu

NV k přímým platbám definuje zalesněnou půdu využívanou v ekologickém zájmu v § 16.

§ 16

Zalesněná půda v ekologickém zájmu

(1) Zalesněnou plochou, kterou lze vyhradit jako plochu využívanou v ekologickém zájmu, se rozumí zalesněná plocha podle § 3 odst. 12 nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle užitelských vztahů a o změně některých souvisejících nařízení vlády.

(2) V případě vyhrazení zalesněné plochy jako plochy využívané v ekologickém zájmu žadatel o poskytnutí platby pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí na Fondech vydaném formuláři uvede

a) seznam dílů půdních bloků a výměru plochy v rámci jednotlivých dílů půdních bloků, která byla zalesněna, a

b) zakres příslušných dílů půdních bloků, které byly zalesněny. Z důvodu, že se jedná o stabilní prvek EFA, musí být plochy se zalesněnou půdou, které budou deklarovány jako plochy využívané v ekologickém zájmu (EFA) vedeny v LPIS jako prvky EFA. Nelze je tedy deklarovat pouze v žádosti.

Jako plochy EFA lze evidovat DPB s kulturou L pouze plochy, kterou jsou zároveň vymezené jako EVP zalesněná půda.

V souladu s nařízením EU 1307/2013 čl. 46 odst. 2 písm. h) se jedná o zalesněné plochy podle čl. 32 odst. 2 písm. b) bod ii) citovaného právního předpisu.

ii) je po dobu trvání příslušného závazku jednotlivého zemědělce zalesněnou plochou podle článku 31 nařízení (ES) č. 1257/1999 nebo článku 43 nařízení (ES) č. 1698/2005 nebo článku 22 nařízení (EU) č. 1305/2013 nebo spadá do vnitrostátního režimu, jehož podmínky jsou v souladu s čl. 43 odst. 1, 2 a 3 nařízení (ES) č. 1698/2005 nebo článkem 22 nařízení (EU) č. 1305/2013;

10 Řešení rozporů

V rámci procesu aktualizace evidence půdy může SZIF zjistit, že ohlášení uživatele je ve vzájemném rozporu s:

- a) údaji vedenými v evidenci půdy,
- b) jiným ohlášením změny.

10.1 Řešení sporu mezi dvěma uživateli

Jestliže dojde při ohlášení změny uživatelem ke sporu dvou uživatelů ohledně užívání DPB nebo ohledně průběhu hranic mezi DPB, je nezbytné posoudit právní důvody užívání sporných pozemků, které by měli uživatelé předložit v rámci výzvy SZIF s ohledem na znění § 3g odst. 2 zákona o zemědělství.

V oznámení o zahájení řízení s výzvou pracovník SZIF - OPŽL stanoví lhůtu k předložení písemné dohody odstraňující vzájemný rozpor nebo dokladu prokazujícího právní důvod užívání. Tato lhůta nesmí být kratší než 15 dnů ode dne doručení výzvy (§ 3g odst. 2 zákona o zemědělství). Tiskopis se zpravidla doručuje všem uživatelům dotčeným kolizním ohlášením, výjimkou mohou být případy, kdy ve složce uživatele je k dispozici aktuální platný PDU.

Upozornění: Výměra a poloha katastrální parcely nebo pozemkové parcely se automaticky nerovná výměře a poloze DPB. Principy KN, PK a DPB jsou odlišné a mezi KN, PK a DPB mohou existovat vazby 1:1, 1:n, n:1.

LPIS eviduje uživatelské vztahy a katastr nemovitostí eviduje vztahy vlastnické.

10.2 Posouzení právních důvodů užívání

Tato kapitola je platná pro PDU vzniklé do 31. 12. 2013, obdobný postup se použije při posuzování právních důvodů užívání vzniklých od 1. 1. 2014, tj. po účinnosti NOZ, s tím rozdílem, že je užito jiné názvosloví, podstata však zůstává nezměněna. (Podnájem = podpacht, obnova nájmu – doba určitá, přechod nájmu)

V okamžiku, kdy obě strany předložily právní důvody užívání a pracovník SZIF – OPŽL je postaven před jejich posouzení, doporučujeme používat níže uvedený postup. Každý případ předložených právních důvodů může být odlišný a je třeba jej posuzovat individuálně.

Prvním krokem posouzení předložených právních důvodů je ověření, zda skutečně existuje sporné území v užívání oběma subjekty. Mnohdy se již při tomto kroku ukáže, že užívané plochy dle právního důvodu oběma uživateli nemají průnik a sporné plochy byly pouze špatně identifikovány uživateli na mapě.

Druhým krokem je posouzení časového konfliktu mezi předloženými právními důvody. Tzn., zda nejde pouze o právní důvody, které na sebe navazují.

Např. nový uživatel předčasně ohlásí užívání pozemku, aniž by řádně vyčkal na skončení výpovědní lhůty nebo na ukončení nájemní smlouvy na dobu určitou. Je nanejvýš nutné sledovat, kdy a podle jakého dokladu původní užívání skončilo a nové užívání započalo.

Třetím krokem je posouzení platnosti a účinnosti předložených právních důvodů užívání.

Účinnost právních důvodů

Např. posouzení, ke kterému dni nabyla účinnosti nájemní či podnájemní smlouva, případně ke kterému dni vznikly právní účinky vkladu vlastnického práva do KN (prostřednictvím dálkového přístupu do KN nebo přes <http://nahlizeniidokn.cuzk.cz/> lze ověřit aktuálního vlastníka a výměru parcely, tyto doklady by měly být vždy součástí spisové dokumentace; z předložené kupní smlouvy lze pak ověřit den, ke kterému vznikly právní účinky vkladu vlastnického práva do KN).

Platnost právních důvodů

Např. posouzení, zda je nájemní smlouva na pozemek (popřípadě jiný právní úkon – plná moc) podepsaná všemi spoluvlastníky, jejichž souhrn spoluvlastnických podílů činí více než 50 %, nebo zda nájemní smlouva obsahuje nutné (podstatné) náležitosti (řádná identifikace stran, přesné a určité určení pozemku, který má být předmětem nájmu, dočasné přenechání jeho užívání za úplatu).

Postup posuzování právních důvodů

V situaci, kdy ani jeden z předložených právních důvodů nemá viditelnou právní vadu a není zjevně neplatný nebo neúčinný:

- Vlastnictví má přednost tehdy, není-li na dotčený pozemek uzavřena platná nájemní smlouva, která nebyla platně vypovězena, resp. od ní nájemce platně neodstoupil, nebo sice platně vypovězena byla, ale neuplynula ještě výpovědní doba.
- V obdobné pozici jako vlastnictví a nájemní vztah (pacht) je nájemní vztah a podnájemní vztah (podpacht). Nelze-li ani na základě předchozího postupu jednoznačně určit platný právní důvod užívání, je nutné se řídit následujícími pravidly (typickou situací je konflikt dvou nájemních smluv na jeden pozemek):
- Dojde-li ke změně vlastnictví k pronajatému/propachtovanému pozemku, vstupuje nabyvatel do právního postavení pronajímatele/propachtovatele (§ 680 odst. 2 občanského zákoníku u smluv do 31. 12. 2013, pro smlouvy od 1. 1. 2014 platí § 2221, § 2222 NOZ u pachtu v návaznosti na § 2341 NOZ). Uvedené platí i v případě dědění. Změnou vlastníka původní nájemní vztah (pachtovní vztah) nezaniká, není-li tak ve smlouvě mezi stranami výslovně dohodnuto. Skutečnost, že původní vlastník neinformoval nabyvatele o existenci nájemního vztahu, nemusí mít za následek zrušení tohoto nájemního vztahu. Dokud nebude novým vlastníkem původní nájemní smlouva vypovězena a nájemní vztah neskončí uplynutím výpovědní lhůty, je oprávněným uživatelem původní nájemce. Výjimku tvoří § 2221 odst. 1 a § 2222 odst. 2 NOZ.

Ukončení nájemní/pachtovní smlouvy

Od nájemní/pachtovní smlouvy může pronajímatel odstoupit, jen jestliže je to v občanském zákoníku nebo v NOZ stanoveno nebo v nájemní/pachtovní smlouvě mezi stranami dohodnuto.

V NOZ se na výpověď vztahují § 2348, § 2334, § 2225 – 2232.

Odstoupit od smlouvy z důvodu neplacení nájemného může pronajímatel, jestliže nájemce/pachtýř, ač upomenut, nezaplatil splatné nájemné ani do splatnosti dalšího nájemného, a je-li tato doba kratší než tři měsíce, do tří měsíců (§ 679 odst. 3 občanského zákoníku).

Nově se při nehrazení pachtovného užíje ustanovení § 2228 odst. 4 NOZ. Pak má propachtovatel právo vypovědět **pacht bez výpovědní doby**. Nezbytnou podmínkou je však písemná výzva dle ustanovení § 2228 odst. 1 NOZ.

Nájemní/pachtovní vztah k pozemkům, kterých se týká pravomocné rozhodnutí Státního pozemkového úřadu o výměně nebo převodu vlastnických práv, popřípadě o zřízení nebo zrušení

věcného břemene, vydané na základě schváleného návrhu pozemkových úprav, zaniká k 1. říjnu běžného roku (§ 11 odst. 8 zákona č. 139/2002 Sb., v platném znění.).

Pokud si smluvní strany nesjednaly ve smlouvě jinak, pak pro ukončení nájemní smlouvy uzavřené do 31. 12. 2013 pozemků patřících do zemědělského půdního fondu nebo lesního půdního fondu na dobu neurčitou platí jednorozční výpovědní lhůta, a to ke dni 1. října běžného roku (u ostatních nemovitostí je výpovědní lhůta tříměsíční - § 677 odst. 2 občanského zákoníku). U pachtovní smlouvy se výpovědní doba řídí ustanoveními § 2347 a § 2339 NOZ, přičemž při posuzování je třeba přihlídnout k ustanovení § 2204 a § 2345 NOZ. Byla-li uzavřena nájemní/pachtovní smlouva písemnou formou, je nutné dát písemně i výpověď.

Pozor na skutečnost, že pokud je smlouva uzavřena na dobu neurčitou, ale s výpovědí delší než 1 rok, pak se tato výpověď počítá od doby, kdy byla podána (např. výpověď byla dána 25. 4. s výpovědní lhůtou 3 roky, skončí tedy 25. 4. za tři roky), nikoli k 1.10.

Užívá-li nájemce/pachtýř pozemky i po uplynutí nájemní/pachtovní doby a pronajímatel ho do jednoho měsíce nevyzve, aby mu věc odevzdal, platí, že nájemní/pachtovní smlouva byla znovu uzavřena za podmínek ujednaných původně. Nájem/pacht sjednaný na dobu delší než rok, se obnovuje vždy na rok, nájem/pacht sjednaný na dobu kratší se obnovuje na tuto dobu.

V komplikovaných sporech, kdy původní uživatel po obdržení výpovědi a upozornění nového nájemce/pachtýř, že hodlá užívat předmětný pozemek, nadále užívá pozemek, se zapíše do evidence nový uživatel disponující právním důvodem užívání (není již potřeba dávat vyklizovací žalobu). Z evidence půdy se odkreslí ten, který nemá PDU. Ten, který se zakreslí, bude následně zkontrolován, zda hospodaří, a pokud nikoli, vykreslí se z LPIS i on.

Nájemní/pachtovní smlouva s novým nájemcem, která byla uzavřena s datem účinnosti předcházejícím datu ukončení účinnosti původní nájemní/pachtovní smlouvy s původním nájemcem, je neplatná, pokud ze smlouvy nevyplývá, že účinky nastávají později.

Je-li pozemek v podílovém spoluvlastnictví více vlastníků, jejich právní úkon je platný, pakliže jej podepsali vlastníci, jejichž souhrn spoluvlastnických podílů činí více než 50 %. V opačném případě je jejich právní úkon neplatný (i celá nájemní/pachtovní smlouva). Podle NOZ se jedná o § 1128, § 1129. Dle § 1132 NOZ pokud „mají být práva spoluvlastníků omezena na dobu delší než deset let, je vhodné zajistit souhlas všech spoluvlastníků“ – to se týká pachtů na dobu určitou.

POZNÁMKA:

Při doručování právních úkonů z hlediska soukromoprávního platí zásada, že doručuje-li se mezi nepřítomnými účastníky, působí projev vůle navrhovatele vůči příjemci od okamžiku, kdy mu „dojde“. Nevyžaduje se však skutečné „dojití“ zakázky do rukou adresáta, ale postačí její dojití do sféry jeho dispozice, tj. do stavu, kdy adresát nabyl objektivní možnost se se zásilkou seznámit. Z judikatury Nejvyššího soudu (např. 28 Cdo 2622/2006, 28 Cdo 72/2004) vyplývá, že slovní spojení „dostane se do sféry jeho dispozice“ nelze vykládat ve smyslu procesně právních předpisů. Je jím třeba rozumět konkrétní možnost nepřítomné osoby seznámit se s jí adresovaným právním úkonem. Takovou možností se chápe nejen samotné převzetí písemného hmotněprávního úkonu adresátem, ale i ty případy, jestliže doručení dopisu či telegramu obsahující projev vůle do bytu adresáta či do jeho poštovní schránky, popř. i vhozením oznámení do poštovní schránky o uložení takové zásilky, měl adresát hmotněprávního úkonu objektivní příležitost seznámit se s obsahem zásilky. Přitom není nezbytné, aby se adresát skutečně seznámil s obsahem hmotněprávního úkonu, dostačuje, že měl objektivně příležitost tak učinit.

Novinkou reagující na soudní judikaturu je tzv. domněnka doby dojití (§ 573 NOZ), podle které „má se za to, že došla zásilka odeslaná s využitím provozovatele poštovních služeb došla třetí pracovní den po odeslání, byla-li však odeslána na adresu v jiném státu, pak patnáctý pracovní den po odeslání.

10.3 Specifické situace při řešení sporů mezi uživateli

Spory vznikající v souvislosti se „směnou užívání“ pozemků

Jestliže se uživatelé dohodli na „směně užívání“ pronajatých pozemků a uživatel jednoho z těchto pozemků se dostane do sporu s dalším (třetím) uživatelem, je třeba postupovat podle následujících pravidel:

- Jestliže byla „směna užívání“ pozemků podložena „křížovými“ podnájemními smlouvami, musí uživatelé prokázat, že uzavřená nájemní smlouva neobsahuje ujednání, z kterého by jednoznačně vyplývalo, že nájemce není oprávněn dát pronajatý pozemek do podnájmu, případně že uzavření podnájemního vztahu není v nájemní smlouvě podmíněno (písemným) souhlasem pronajímatele či jiným způsobem omezeno.
- Jestliže „směna užívání“ pozemků byla podložena písemnou (ústní) dohodou o směně užívání pozemků, jedná se o určitou náhradu „křížových“ podnájemních smluv a uživatelé musí opět prokázat, že uzavřená nájemní smlouva neobsahuje ujednání, z kterého by jednoznačně vyplývalo, že nájemce není oprávněn dát pronajatý pozemek do podnájmu, případně že uzavření podnájemního vztahu není v nájemní smlouvě podmíněno (písemným) souhlasem pronajímatele či jiným způsobem omezeno.

Řešení situace, kdy ani jedna strana nepředloží úplné právní důvody užívání, pokud k jeho předložení byli účastníci řízení vyzváni

Jestliže se v rámci posuzování právních důvodů užívání zjistí, že ani jedna ze sporných stran nepředložila úplné právní důvody užívání na pozemky, které se staly předmětem sporu, zůstanou v evidenci půdy zaevidovány jako DPB toho, kdo předmětnou plochu obhospodařuje. Tato plocha bez prokázaného PDÚ nebude zahrnuta do způsobilé výměry DPB. Pokud nebude možno určit uživatele, pak dojde Fondem (SZIF-OPŽL) k vykreslení DPB z LPIS a stanou se z nich tzv. zbytkové plochy.

Zavedení uživatele do evidence půdy v případě nepřístupného nebo neidentifikovaného pozemku v terénu

Jestliže uživatel požaduje zaevidovat DPB, který je zjevně nepřístupný (tzv. „uprostřed honu“), musí uživatel nejprve prokázat právní důvod užívání pozemku, a na základě § 1021 NOZ není potřeba prokazovat přístupnost k pozemku, pouze SZIF potvrdí, že má přístup vyřešen. Pokud tyto podklady prokáže a zároveň prokáže, že na pozemku hospodaří vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, pak SZIF - OPŽL pozemek zakreslí. Tento pozemek musí být také dle § 3a odst. 12 zákona o zemědělství identifikovaný viditelně v terénu (označení i zpřístupnění pozemku je plně v odpovědnosti uživatele).

Zavedení uživatele do evidence půdy v případě, že je na DPB pěstována plodina předchozího uživatele

Vlastníci předmětných pozemků, jichž se týká pravomocné rozhodnutí pozemkového úřadu o výměně nebo přechodu vlastnických práv, popřípadě o zřízení nebo zrušení věcného břemene, vydaného na základě schváleného návrhu pozemkových úprav, mohou zahájit hospodaření na nově vytyčených pozemcích k 1. říjnu běžného roku. Původní vlastník nově vytyčených pozemků (dosavadní uživatel) je tedy oprávněn pozemek (DPB) užívat až do sklizně již založené budoucí úrody.

Pozemky, jež jsou předmětem soudní žaloby

Řešení sporu mezi uživateli v rámci občanskoprávního řízení není důvodem pro to, aby SZIF neposoudil, který z dotčených uživatelů oprávněně užívá pozemky, které se staly předmětem sporu, a z jakého právního titulu, a následně nevydala oznámení ve smyslu přísl. ustanovení § 3g zákona o zemědělství.

POZOR (výňatek z rozhodnutí ministra zemědělství)!

Pokud se jedná o oprávněnost posouzení platnosti nájemních smluv lze konstatovat, že správní orgán je obecně dle ust. § 57 odst. 1 písm. c) správního řádu oprávněn učinit si o platnosti, byť soukromoprávního úkonu, jakým je i nájemní smlouva, úsudek sám, a to v rámci řešení tzv. předběžné otázky. K této problematice se v obdobném případě vyjádřil již i Nejvyšší správní soud, když v rozsudku ze dne 19. 7. 2006, sp. zn. 7 As 26/2005 k otázce rozsahu posuzování tvrzených právních důvodů užívání správním orgánem konstatoval, že “byly hodnoceny pouze skutečnosti rozhodné pro posouzení, který z podnikatelů splňuje zákonný znak, aby mohl být proveden příslušný zápis do evidence. Nikoliv však proto, aby bylo autoritativně rozhodnuto o právech a povinnostech těchto podnikatelů mezi sebou, příp. aby tyto vztahy do budoucna mezi podnikateli upravily. Takové rozhodnutí o sporu mezi podnikateli přísluší pouze příslušnému nalézacímu soudu v občanskoprávním řízení, jak na to také důvodně poukazuje žalobce v kasační stížnosti. Ve správním řízení se řeší pouze otázky, které jsou relevantní pro potřeby evidence, aniž by se jakkoliv řešil, resp. vyřešil, soukromoprávní spor mezi podnikateli. Aby v daném případě mohl v rámci své kompetence provést zápis do evidence, musel posoudit, který z podnikatelů tyto užívá a z jakého právního titulu. Vyřešení této otázky bylo podstatné pro vydání správního rozhodnutí, který z podnikatelů bude v evidenci zapsán, aby správní orgány mohly o návrzích rozhodnout. Tímto postupem však správní orgán nijak svou pravomoc nepřekročil, neboť kompetenci k takovému správnímu rozhodnutí mu vymezuje.”

10.4 Časový sled při řešení složitých sporů mezi uživateli

S ohledem na nutnost bezodkladně řešit návrhy změn, aby mohly být prováděny efektivně kontroly dotací, je nutné dodržovat následující postup.

Zjistí-li SZIF, že došlo ke sporu mezi uživateli (ohlášení uživatele je v rozporu s údaji vedenými v evidenci půdy, jiným ohlášením uživatele), je nezbytné, aby neprodleně vyzvalo uživatele k předložení dohody odstraňující vzájemný rozpor, popřípadě k předložení právních důvodů užívání, a to ve lhůtě, která nesmí být kratší než 15 dnů ode dne doručení výzvy (podle okolností případu lze poskytnout lhůtu delší).

Spor mezi uživateli musí SZIF vyřešit optimálně do 30 dnů, nejpozději však do 60 dnů ode dne podání ohlášení. Výsledkem řešení sporu je buď provedení, anebo neprovedení aktualizace evidence. SZIF vydá uživateli, který:

- a) ohlásil změnu, jakož i dalším osobám, pokud se jich změna týká, **Oznámení o provedení aktualizace** evidence půdy podle § 3g odst. 2 zákona o zemědělství (údaje v ohlášení uživatele nebyly shledány nepravdivými, popřípadě neúplnými, nebo ohlášení uživatele je doloženo písemnou dohodou odstraňující vzájemný rozpor nebo dokladem prokazující právní důvod užívání zemědělské půdy, která se stala předmětem rozporu nebo došlo ke změně výměry způsobilé plochy na základě změn PDÚ),
- b) ohlásil změnu, jakož i osobě, které se aktualizace evidence půdy týká, **Oznámení o neprovedení aktualizace** evidence půdy podle § 3g odst. 4 zákona o zemědělství (údaje v ohlášení uživatele byly i po předložení písemné dohody odstraňující vzájemný rozpor, dokladu prokazujícího právní důvod užívání zemědělské půdy, popř. jiného dokladu, k jehož předložení byl uživatel vyzván, shledány nepravdivými, nebo uživatel, který učinil ohlášení uživatele, nedoložil písemnou dohodu nebo doklad prokazující právní důvod užívání zemědělské půdy, která se stala předmětem rozporu a nedošlo ke změně výměry způsobilé plochy na základě dokladů o PDÚ),

- c) dotčenému uživateli **Oznámení o provedení aktualizace** evidence půdy podle § 3g odst. 5 zákona o zemědělství (dotčený uživatel, který nepodal ohlášení a na základě výzvy nedoložil písemnou dohodu odstraňující vzájemný rozpor nebo neprokázal právní důvod užívání DPB).

V systému LPIS musí být návrhy změn schváleny a zúčiněny.

Oznámení musí být řádně odůvodněno, včetně poučení o opravném prostředku. Oznámení musí SZIF opatřit vždy úředním („kulatým“) razítkem. Oznámení (stejně jako všechny ostatní písemnosti v rámci řízení o aktualizaci evidence půdy) se doručuje podle správního řádu (§ 19 a násl. správního řádu). Tj. oznámení se doručuje prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky. V případě, že oznámení nebude možné tímto způsobem doručit, bude doručeno prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, a to do vlastních rukou, pokud nebude předáno osobně.

Oznámení o provedení aktualizace evidence půdy podle § 3g odst. 5 zákona o zemědělství musí být odesláno nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy SZIF aktualizaci evidence půdy provedl.

Proti oznámení podle § 3 g odst. 3 až 5 zákona o zemědělství může uživatel podat Fondu nejpozději do 15 dnů ode dne jeho doručení písemnou námitku, která musí být odůvodněna. Podaná námitka nemá odkladný účinek. **O podané námitce rozhoduje ministerstvo.** Dále viz kapitola 12. V případě, že při ohlášení změny podle § 3g odst. 1 zákona o zemědělství není postupováno podle § 3g odst. 2 zákona o zemědělství a právní účinky změny v evidenci půdy by jinak nastaly v rámci rozhodného období pro plnění povinností pro poskytnutí dotace podle jiného právního předpisu, může uživatel ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení oznámení o aktualizaci evidence půdy požádat Fond o **vydání nového oznámení**. Zmeškání lhůty nelze prominout. Tímto způsobem se bude na návrh uživatele postupovat v případě, kdy nedojde k provedení původně ohlášené změny nebo její části nebo k odložení právních účinků mimo rozhodné období pro plnění povinností pro poskytnutí dotace podle jiného právního předpisu. Novým oznámením nemůže být způsobena újma žádnému z uživatelů, ledaže s tím všichni, jichž se to týká, vyslovili souhlas.

11 Aplikace zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, po 1. 1. 2014

11.1 Právní režim smluv od 1. 1. 2014

S účinností od 1. 1. 2014 platí nový občanský zákoník, zákon č. 89/2012 Sb. (dále jen „NOZ“).

*Dle § 3074 odst. 1 NOZ platí, že nájem se řídí tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti (tzn. od 1. 1. 2014), i když ke vzniku nájmu došlo před tímto dnem. **Toto však neplatí pro nájem movité věci ani pro pacht.***

Pokud vymezení předmětu uzavřené nájemní smlouvy před účinností NOZ odpovídá současnému vymezení pachtovní smlouvy (dle **§ 2332/1 NOZ**, a ve smyslu zemědělského pachtu dle **§ 2345 a násl. NOZ**), bude se tento smluvní vztah (i nadále) řídit ustanoveními OZ o nájemní smlouvě (§ 663 až 684). Výše uvedené tedy mj. znamená, že:

- a) Dojde-li ke změně vlastnictví k pozemku pronajatého před 1. 1. 2014, vstupuje nabyvatel do právního postavení pronajímatele (dle § 680 odst. 2 OZ). **Změnou vlastníka původní nájemní vztah nezaniká, není-li tak ve smlouvě mezi stranami výslovně dohodnuto.** Skutečnost, že původní vlastník neinformoval nabyvatele o existenci nájemního vztahu, nemá za následek zrušení tohoto nájemního vztahu. Dokud nebude novým vlastníkem původní nájemní smlouva vypovězena a nájemní vztah neskončí uplynutím výpovědní lhůty, je oprávněným uživatelem původní nájemce. Tento postup je závazný i pro případ prodeje státní půdy. Dokud nový vlastník nevypoví původní nájemní smlouvu, kterou měl uživatel uzavřenou s Pozemkovým fondem (nyní Státním pozemkovým úřadem, dále jen „SPÚ“), nájemní vztah trvá a práva a povinnosti pronajímatele přechází z SPÚ na nového vlastníka.
- b) Od nájemní smlouvy uzavřené před 1. 1. 2014 může pronajímatel odstoupit, jen jestliže to bylo v OZ umožněno nebo v nájemní smlouvě mezi stranami dohodnuto.
- c) Pronajímatel může kdykoli odstoupit od smlouvy uzavřené před 1. 1. 2014, užívá-li nájemce přes písemnou výstrahu pronajatou věc nebo trpí-li užívání věci takovým způsobem, že pronajímateli vzniká škoda, nebo že mu hrozí značná škoda. Nejde-li o byt nebo nebytový prostor, může pronajímatel také odstoupit od smlouvy, jestliže nájemce, ač upomenut, nezaplatil splatné nájemné ani do splatnosti dalšího nájemného, a je-li tato doba kratší než tři měsíce, do tří měsíců, nebo jestliže s ohledem na pravomocné rozhodnutí příslušného orgánu je třeba pronajatou věc vyklidit.
- d) Nájemní smlouva s novým nájemcem, která byla uzavřena s datem účinnosti předcházejícímu datu ukončení původní nájemní smlouvy s původním nájemcem, je neplatná, pokud z této smlouvy nevyplývá, že účinky nastávají později.
- e) Je-li pozemek v podílovém spoluvlastnictví více vlastníků, jejich právní úkon je platný, pakliže jej podepsali vlastníci, jejichž souhrn spoluvlastnických podílů činí více než 50 %. V opačném případě je jejich právní úkon neplatný (i celá nájemní smlouva). Podle NOZ se v tomto výše citovaném případě v bodu e) jedná o § 1128, § 1129. Podle § 1132 NOZ platí, že pokud „*mají být práva spoluvlastníků omezena na dobu delší než deset let, je třeba souhlasu všech spoluvlastníků*“ – to se týká pachtů na dobu určitou.
- f) Pokud si smluvní strany nesjednaly ve smlouvě jinak, pak pro ukončení nájemní smlouvy uzavřené na dobu neurčitou platí jednoroční výpovědní lhůta, a to ke dni 1. října běžného roku (§ 677 odst. 2 OZ). Byla-li uzavřena nájemní smlouva písemnou formou, je nutné dát písemně i výpověď.
- g) U pachtovní smlouvy se výpovědní doba řídí ustanoveními § 2347 a § 2339 NOZ, přičemž při posuzování je třeba přihlídnout k ustanovení § 2204 a § 2345 NOZ. Výpověď u písemně uzavřené pachtovní smlouvy musí mít rovněž písemnou formu.

- h) Užívá-li nájemce pozemky na základě nájemní smlouvy uzavřené na dobu určitou i po skončení nájmu a pronajímatel ho do jednoho měsíce nevyzve, aby mu věc odevzdal, platí, že nájemní/pachtovní smlouva byla znovu uzavřena za podmínek ujednaných původně. Nájem sjednaný na dobu delší než rok, se obnovuje vždy na rok, nájem sjednaný na dobu kratší se obnovuje na tuto dobu (§ 676 OZ). NOZ § 2230 odst. 1 v kombinaci s § 2341.
- i) V komplikovaných sporech, kdy původní uživatel po obdržení výpovědi a upozornění nového nájemce, že hodlá užívat předmětný pozemek, nadále užívá pozemek, se zapíše do evidence nový uživatel disponující právním důvodem užívání.

11.2 Nový občanský zákoník a pacht

Od 1. 1. 2014 platí NOZ, který již zavádí pojem pacht a podpacht. NOZ důsledně **odlišuje pojem nájem a pacht**. Základní rozdíl mezi pachtem a nájmem je pojem **požívání věci**, které je **pojmovým znakem pachtu**. U zemědělské půdy je to její obdělávání a braní užitků z takovéto činnosti. **Nájemní smlouva uzavřená podle NOZ zajišťuje jen užívání věci**.

11.2.1 Základní ustanovení NOZ

§ 3028 odst. 3

Není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy. To nebrání ujednání stran, že se tato jejich práva a povinnosti budou řídit tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti.

§ 3074 odst. 1

*Nájem se řídí tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti, i když ke vzniku nájmu došlo před tímto dnem; vznik nájmu, jakož i práva a povinnosti vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů. To neplatí pro nájem movité věci ani **pro pacht**.*

Dosavadní nájemní vztahy k zemědělské půdě označené v tomto ustanovení jako pacht (ať již vznikly ze zákona nebo smluvně) mají stejný režim jako nájemní vztahy k movitým věcem. Znamená to, že tyto vztahy **se řídí původním občanským zákoníkem (§ 663 - 684) i po 1. 1. 2014**.

11.2.2 Poživací právo

Základní rozdíl mezi pachtem a nájmem je podle NOZ je pojem **požívání věci**, které je **pojmovým znakem pachtu**. U zemědělské půdy je to její obdělávání a braní užitků z takovéto činnosti. **Nájemní smlouva** naproti tomu zajišťuje **jen užívání věci**.

§2332 odst. 1 NOZ

Pachtovní smlouvou se propachtovatel zavazuje přenechat pachtýři věc k dočasnému užívání a požívání a pachtýř se zavazuje platit za to propachtovateli pachtovné nebo poskytnout poměrnou část výnosu z věci.

Pojmovými znaky pachtu jsou:

- 1) Předmět pachtu,
- 2) právo užívat a požívat cizí věc,
- 3) úplatnost,
- 4) dočasnost.

Ad 1) Předmět pachtu

Propachtována může **být pouze cizí věc**. Pachtýřem tudíž nemůže být některý ze spoluvlastníků. Předmětem pachtu mohou být pouze věci nesoucí užitky a plody. Obecně mohou být předmětem pachtu pozemky včetně budov na nich stojících sloužících např. zemědělské usedlosti, stáda chovných zvířat apod. Věc, která může být předmětem pachtu, by měla užitky a plody nést především díky **pachtýřově přičinění a jeho vlastní práci**. Pachtýř by měl věc obhospodařovat právě tak, aby přinášela plody a užitky, a nesmí propachtovanou věc drancovat.

Ad 2) Právo užívat a požívat cizí věc

Pachtýř má právo především propachtovanou věc užívat. Má tedy právo čerpat její užitné vlastnosti, a to ve svůj prospěch. Vedle práva užívat cizí věc, má tak pachtýř právo brát z propachtované věci plody a užitky a má též právo i na mimořádný výnos z věci. **Pojem požívání je pojmem širším, který kromě jiného v sobě zahrnuje i užívání věci.**

Ad 3) Úplatnost

Pacht musí být sjednán jako úplatný. Úplata může být poskytována ve dvou formách, a to buď jako tzv. pachtovné nebo jako poměrná část výnosu z věci. Může být poskytováno ve formě peněžního i naturálního plnění.

Ad 4) Dočasnost pachtu (§ 2204 NOZ)

Užívací a požívací právo k propachtované věci **není pachtýři poskytováno trvale**, nýbrž dočasně.

Pacht může být sjednán **na dobu určitou** nebo **na dobu neurčitou**.

Pokud po 1. 1. 2014 bude uzavřena smlouva označená jako nájemní, ale z jejího obsahu bude vyplývat, že se jedná o obdělávání zemědělské půdy (zemědělského pozemku dle § 3 odst. 2 katastrálního zákona), tedy o tzv. požívání věci, lze dovodit, že byla uzavřena smlouva pachtovní. Celkově však je třeba doporučit při novém uzavírání smluv o užívání zemědělské půdy po 1. 1. 2014 věnovat větší pozornost jejich obsahu i s ohledem na možnost zápisu pachtu do KN (§ 2333 NOZ a § 11 odst. 1 písm. r) katastrálního zákona).

II.2.3 Systematika ustanovení o pachtu dle NOZ

- Ustanovení základní, obecná o pachtu §§ 2332 – 2344 (platí pro všechny druhy pachtu).

§ 2341

Není-li v ustanoveních tohoto oddílu stanoveno něco jiného, použijí se pro pacht přiměřeně ustanovení o nájmu.

- **Zvláštní ustanovení o zemědělském pachtu §§ 2345 - 2348** (týkající se zemědělského nebo lesního pozemku, mající přednost před ustanoveními základními)
- **Ustanovení o pachtu závodu §§ 2349 - 2357** (dnes nájem podniku § 488 a násl. obchodního zákoníku).

11.2.4 Vznik zemědělského pachtu

(aplikují se obecná ustanovení o pachtu)

a) písemnou smlouvou (§ 2332 NOZ)

b) ústně

c) konkludentně

Je-li pacht ujednán na dobu delší než dva roky a není-li smlouva uzavřena v písemné formě, má se za to, že pacht byl ujednán na dobu neurčitou.

11.2.5 Zápis pachtu do katastru nemovitostí

První významnější změnu přináší ustanovení § 2333 NOZ, z kterého vyplývá, že je-li propachtovaná věc zapsána do veřejného seznamu (do KN, což se týká všech pozemků a v katastru evidovaných staveb) **zapiše se do KN pachtovní právo, pokud to navrhne vlastník, nebo s jeho souhlasem pachtýř** (k tomu viz § 11 odst. 1 písm. r) katastrálního zákona).

Hlavním smyslem tohoto ustanovení mimo obecného zvýšení právní jistoty vztahu je ochrana pachtýře při převodu vlastnického práva k pozemku vůči novému nabyvateli pozemku (§ 2222 odst. 2 NOZ).

11.2.6 Podpacht (podnájem)/změna způsobu užívání

*Propachtuje-li pachtýř propachtovanou věc jinému, přenechá-li ji jinému k užívání nebo změní-li hospodářské určení věci, anebo způsob jejího užívání nebo požívání **bez propachtovatelova předchozího souhlasu**, může propachtovatel vypovědět pacht bez výpovědní doby.*

Ustanovení § 2334 NOZ zavedlo zcela opačný princip ve srovnání s bývalou úpravou, tj. univerzální povinnost pachtýře (uživatele) získat předchozí souhlas propachtovatele (vlastníka), pokud chce věc (pozemek) dále propachtovat (dát do podnájem). Za účinnosti starého občanského zákoníku platila zásada prakticky volné možnosti sjednat podnájem, pokud si vlastník ve smlouvě výslovně nevyhradil souhlas s podnájemem, uplatnilo se zákonné ustanovení obsažené v § 666 občanského zákoníku: „nájemce je oprávněn dát pronajatou věc do podnájem, nestanoví-li smlouva jinak“.

Předchozí souhlas propachtovatele (vlastníka) se vyžaduje též při změně „hospodářského určení věci“ nebo „způsobu jejího užívání nebo požívání“.

Sankce - výpověď pachtu ze strany propachtovatele bez výpovědní doby.

§2336 NOZ

Pachtýř pečuje o propachtovanou věc jako řádný hospodář.

11.2.7 Pachtovné

§ 2346 NOZ

Pachtovné se platí ročně pozadu a je splatné k 1. říjnu.

§ 2217 NOZ

(1) Nájemné (pachtovné) se platí v ujednané výši, a není-li ujednána, platí se ve výši obvyklé v době uzavření nájemní (pachtovní) smlouvy s přihlédnutím k nájemnému (pachtovnému) za nájem (pacht) obdobných věcí za obdobných podmínek.

(2) Má-li být nájemné (pachtovné) podle ujednání stran plněno jinak než v penězích, je rozhodná majetková hodnota poskytovaného plnění vyjádřená v penězích.

11.2.8 Skončení pachtu

(aplikují se obecná ustanovení o pachtu, nájmu i zemědělském pachtu)

§2204 odst. 1 NOZ

Neujednají-li strany dobu trvání nebo den skončení nájmu, platí, že se jedná o nájem na dobu neurčitou.

Pro případy, kdy nebude dokládána pachtovní smlouva - je-li pacht ujedнан na dobu delší než dva roky a není-li smlouva uzavřena v písemné formě, má se za to, že pacht byl ujedнан na dobu neurčitou.

§ 2339 odst. 2 NOZ

(2) Má se za to, že u zemědělského pachtu je pachtovní rok období od 1. října do 30. září následujícího roku, u ostatních pachtů jde o kalendářní rok.

Zemědělský pacht

§2347 NOZ

Pacht ujednaný na dobu neurčitou lze vypovědět v dvanáctiměsíční výpovědní době.

Byla-li smlouva uzavřena v písemné formě, vyžaduje i výpověď písemnou formu.

Novinkou reagující na soudní judikaturu je tzv. domněnka doby dojití (§ 573 NOZ), podle které „má se za to, že došla zásilka odeslaná s využitím provozovatele poštovních služeb došla třetí pracovní den po odeslání, byla-li však odeslána na adresu v jiném státu, pak patnáctý pracovní den po odeslání.“

11.2.9 Konkludentní obnovení pachtu

(aplikují se obecná ustanovení o nájmu)

§ 2230 odst. 1 NOZ

Užívá-li nájemce věc i po uplynutí nájemní doby a pronajímatel ho do jednoho měsíce nevyzve, aby mu věc odevzdal, platí, že nájemní smlouva byla znovu uzavřena za podmínek ujednaných původně. Byla-li původně nájemní doba delší než jeden rok, platí, že nyní byla uzavřena na jeden rok; byla-li kratší než jeden rok, platí, že nyní byla uzavřena na tuto dobu.

Ustanovení odstavce 1 se nepoužije přesto, že nájemce věc dál užívá, dala-li strana v přiměřené době předem najevo, že nájem skončí nebo již dříve nájem vypověděla.

Není potřeba podávat vyklizovací žalobu v dnešním pojetí, stačí upozornění od propachtovatele.

II.2.10 Pokračování pachtu sjednaného na dobu delší než 3 let

(aplikují se obecná ustanovení o pachtu)

§ 2338 NOZ

Je-li pacht ujednán alespoň na dobu tří let, může strana vyzvat v době ne kratší než šest měsíců před uplynutím ujednané doby druhou stranu, aby sdělila, zda hodlá v pachtu pokračovat, s tím, že vysloví-li druhá strana do tří měsíců od doručení výzvy svůj souhlas, prodlouží se pacht o dobu, na kterou byl původně ujednán; jinak pacht skončí v původně ujednané době.

Obnovení pachtu (způsobem dle § 2230 NOZ) zde nelze dovodit, dá-li propachtovatel na základě výzvy najevo, že si nepřeje pokračování o dobu, na kterou byl původně ujednán pachtu (viz § 2230 odst. 2 NOZ)

II.2.11 Změna vlastnictví u propachtované věci

(aplikují se obecná ustanovení o nájmu)

§ 2221 NOZ

(1) Změní-li se vlastník věci, přejdou práva a povinnosti z nájmu na nového vlastníka.

(2) Převedl-li pronajímatel vlastnické právo k věci, nejsou pro nového vlastníka závazná ujednání o pronajímatelových povinnostech, které zákon nestanoví. To neplatí, pokud nový vlastník o těchto ujednáních věděl.

V souladu s úpravou dle § 680 OZ je zachováván princip, že změnou vlastnictví u pronajaté (propachtované) věci vstupuje nový vlastník do práv a povinností dosavadního vlastníka (pronajímatele/propachtovatele).

Novinkou je odst. 2, z něhož dovodit, že pokud nový vlastník zemědělského pozemku **nebyl seznámen s obsahem pachtovní smlouvy**, kterou uzavřel předchozí vlastník jako propachtovatel (např. v kupní smlouvě je uvedeno, že pozemek, který je předmětem koupě je bez právních vad, není zatížen nájemním či jiným právem...), nebude nový vlastník vázán nad rámec povinností, které stanoví NOZ. To může znamenat, že pro nového vlastníka nebudou platit veškerá smluvní ujednání dosavadních stran jdoucí nad rámec NOZ, což může být **např. odchýlné ujednání o délce výpovědní doby** apod. Pokud nový vlastník obsah pachtovní smlouvy předem znal, je těmito ujednáními plně vázán.

§ 2222 NOZ

(1) Strana nemá právo vypovědět nájem jen proto, že se změnil vlastník věci. Při opačném ujednání má pronajímatel právo nájem vypovědět do tří měsíců poté, co se dozvěděl nebo musel dozvědět, kdo je nájemcem, a nájemce do tří měsíců poté, co se o změně vlastníka dozvěděl.

Podle § 680 odst. 3 OZ mohl tuto smlouvu z tohoto důvodu vypovědět nájemce.

(2) Neměl-li nový vlastník rozumný důvod pochybovat, že kupuje věc, která není pronajata, má právo vypovědět nájem do tří měsíců poté, co se dozvěděl nebo musel dozvědět, že je věc pronajata a kdo je nájemcem. Nájemcova práva vůči osobě, se kterou nájemní smlouvu uzavřel, nejsou dotčena.

(3) Jedná-li se o nemovitou věc (pozemek), je výpovědní doba tříměsíční. Jedná-li se o movitou věc, je výpovědní doba jednoměsíční.

§ 2223 NOZ

Strana, která nájem vypoví, poskytne druhé straně přiměřené odstupné.

Jedná se o již zmíněnou evidenci uživacích vztahů k půdě podle zákona o zemědělství (LPIS, tj. land parcel identification system). V § 3 ab) odstavec 2 tohoto zákona se uvádí “Ministerstvo zveřejňuje v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový a nepřetržitý přístup následující základní údaje jako veřejný seznam z evidence využití půdy, kterými jsou: a) identifikační údaje o uživateli (jméno příjmení nebo název a adresa, nebo obchodní firma a sídlo), ...”. Mimo to vyplývá z § 3 tohoto zákona, že při poskytování dotací vázaných na zemědělskou půdu se vychází z této evidence.

Z uvedeného vyplývá, že lze rozumně očekávat, že každý **zájemce o koupi zemědělského pozemku nahlédne do této veřejně přístupné evidence** již z toho důvodu, aby zjistil, zda je tento pozemek v této evidenci zapsán a zda je způsobilý pro poskytnutí dotací vázaných na půdu (přímé platby, doplňkové platby, platby z programu rozvoje venkova) a při té příležitosti si zjistí, kdo je zapsán jako uživatel pozemku v rámci půdního bloku, resp. dílu půdního bloku, jakožto jednotek této evidence. Přitom zápis uživatele v této evidenci je založen na tzv. **platném právním důvodu užívání zemědělské půdy**. (Neuplatní se tedy 3 měsíční výpovědní lhůta, ale roční, popřípadě stanovená ve smlouvě).

II.2.12 Spoluvlastnictví

§ 1142 odst. 2 NOZ

Zemědělský pozemek může být rozdělen jen tak, aby dělením vznikly pozemky účelně obdělávatelné jak vzhledem k rozloze, tak i k možnosti stálého přístupu. To neplatí, pokud má být pozemek rozdělen za účelem zřízení stavby nebo za takovým účelem, pro který lze pozemek vyvlastnit.

§ 1128 odst. 1 NOZ

O běžné správě společné věci rozhodují spoluvlastníci většinou hlasů.

U pachtovních smluv nad 10 let - nutný souhlas všech podílových spoluvlastníků (§ 1133 NOZ).

II.2.13 Ochrana pachtýře (dědiců) - jen pro zemědělský pacht

§ 2348 NOZ

(1) Stane-li se pachtýř ze zdravotních důvodů nezpůsobilý na pozemku hospodařit, má právo vypovědět pacht v tříměsíční výpovědní době, i když byl pacht ujednán na dobu určitou.

(2) Zemře-li pachtýř, má pachtýřův dědic právo vypovědět pacht v tříměsíční výpovědní době, i když byl pacht ujednán na dobu určitou; výpověď musí být podána do šesti měsíců ode dne, kdy pachtýř zemřel.

11.2.14 Ukončení pachtu bez výpovědní doby

(aplikují se obecná ustanovení o pachtu a nájmu)

Vedle ustanovení § 2334 NOZ umožňující propachtovateli vypovědět pacht bez výpovědní doby v případech, kdy nedal předem souhlas s podpachtem nebo se změnou způsobu užívání a požívání zemědělského pozemku, lze uvést další významné důvody pro ukončení pachtu bez výpovědní doby. Porušuje-li strana zvláště závažným způsobem své povinnosti, a tím působí značnou újmu druhé straně, má dotčená strana právo vypovědět nájem bez výpovědní doby (*novinka* - § 2232 NOZ v kombinaci s § 2341 NOZ).

Výpověď nemusí být odůvodněna; to neplatí, má-li strana právo vypovědět nájem bez výpovědní doby.

11.2.15 Posouzení pokračování nájemního vztahu po rozhodnutí

Varianta 1:

Pokud v případě pozemkových úprav dojde u vlastníka ke směně vlastnických práv k pozemkům, tak smluvní strany dohodly, že technickou úpravou nájemní smlouvy (resp. její přílohy) se nájemní vztahy uvedou do souladu s provedenými pozemkovými úpravami.

Varianta 2:

V případě, že pozemky, které tvoří předmět nájmu (případně pouze některé z nich) budou dotčeny komplexní pozemkovou úpravou, tak předmětem nájmu dle této smlouvy se stávají pozemky nové, jejichž vlastníkem se stane pronajímatel v souladu s § 11 odst. 8 zákona 139/2002 Sb. v platném znění. Nastane-li tato skutečnost, bude změna řešena písemným dodatkem k této smlouvě, kterou se obě strany zavazují uzavřít za shodných podmínek dle této smlouvy ve lhůtě do 30 dnů ode dne právní moci rozhodnutí příslušného SPÚ „o výměně nebo přechodu vlastnického práva.....“, za podmínek shodných dle této smlouvy.

Varianta 3:

V případě, že při pozemkových úpravách pronajímatel za některý z pozemků tvořících předmět nájmu podle této smlouvy získá do svého vlastnictví (spoluvlastnictví) jiný pozemek, takový pozemek tvoří součást předmětu nájmu podle této smlouvy ode dne, kdy pronajímatel takový pozemek získá do svého vlastnictví.

Pouze varianta 3 umožňuje pokračování nájemního vztahu mezi stejnými smluvními stranami i po provedení komplexní pozemkové úpravy, aniž by k tomu byl nutný souhlas vlastníka “nových” pozemků (tj. pozemků, které získal do vlastnictví na základě pravomocného rozhodnutí SPÚ o výměně nebo přechodu vlastnických práv).

12 Námitkové řízení

Proti oznámení o provedení či neprovedení aktualizace evidence půdy (§ 3g odst. 3 - 5 zákona o zemědělství) může uživatel podat nejpozději do 15 dnů ode dne jeho doručení písemnou a zdůvodněnou námitku (§ 3g odst. 6 zákona o zemědělství).

Podaná námitka nemá odkladný účinek, tzn., je-li námitka podána, pak dotčený DPB zůstává nadále ve stavu účinný a SW jsou blokovány jakékoliv změny (mimo změn klasifikačních údajů).

Námitka není překážkou v generování žádosti o dotace. Překážkou se stává až při SW kontrole SZIF, pokud již není vyřešena.

O podané námitce rozhoduje Ministerstvo zemědělství – Odbor zemědělských registrů na základě návrhu ustanovené námitkové komise.

Vzhledem k tomu, že výsledek námitkového řízení může mít dopad na zápis údajů vedených v evidenci půdy, je v evidenci půdy podporováno námitkové řízení samostatnou aplikací. Podrobný postup v rámci námitkového řízení je uveden v příručce Evidence půdy – námitkové řízení.

Po obdržení námitky oprávněný pracovník SZIF tuto námitku zaznamená do systému.

V případech, kdy dojde ke sporu dvou uživatelů ohledně užívání DPB, je nezbytné pozemky, na kterých se dotčené DPB nachází, jednoznačně identifikovat dle evidence KN.

Po ukončení lhůty pro podání námitky přesune oprávněný pracovník SZIF řízení do stavu „řešení námitek“ a vyčká na doručení usnesení či rozhodnutí Ministerstva zemědělství.

Výsledek usnesení či rozhodnutí promítne pracovník SZIF do evidence půdy prostřednictvím nástrojů pro podporu námitkového řízení.

Pokud bude námitce vyhověno, pak se účinné DPB, které byly předmětem sporu, vrátí z tohoto účinného stavu do stavu návrhu po auditu A0 a zrušené DPB, které byly předmětem sporu, se nastaví do účinného stavu s návrhem na zrušení. Jedná se tedy o rekonstrukci v čase, kdy se stav v LPIS vrací do okamžiku ohlášeného návrhu (audit A0). O tuto změnu je potřeba oficiálním dopisem požádat oddělení metodiky LPIS SZIF.

Pokud bude námitka zamítnuta, pak se zavedené změny v evidenci půdy nezmění a řízení je posunuto do stavu Dokončeno.

Písemné vyhotovení usnesení či rozhodnutí o námitkách se doručuje uživateli a na vědomí SZIF a je konečné.

13 Opravné prostředky

13.1 Odvolací řízení

V řízení o námitce se použijí podpůrně ustanovení správního řádu o odvolání.

Odvolací řízení je specifikováno § 81 až § 93 správního řádu, jako řádný opravný prostředek.

§ 91 odst. 1.

Proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu se nelze dále odvolat. Rozhodnutí odvolacího správního orgánu je v právní moci, jestliže bylo oznámeno všem odvolatelům a účastníkům uvedeným v § 27 odst. 1 správního řádu.

Primárním účelem odvolání, je přezkoumání příslušného rozhodnutí vydaného správním orgánem na prvním stupni, skýtající účastníku řízení především možnost ochrany před nezákonností, nicméně může vést i ke změnám napadeného rozhodnutí z důvodu jeho nesprávnosti.

Právo užití tohoto opravného prostředku je zákonem přiznáno pouze účastníkům řízení.

Odvolání lze podat ve lhůtě do 15 dnů ode dne oznámení, a to správnímu orgánu, který napadené rozhodnutí vydal. Počátek běhu odvolací lhůty je vázán na den, kdy bylo příslušné rozhodnutí zákonem stanoveným způsobem oznámeno. Každé podání, které má být posouzeno jako odvolání musí obsahovat specifikaci rozhodnutí, proti kterému směřuje, dále rozsah, v němž jej napadá, tj. uvedení výroků, které jsou napadány, a dále konkrétní skutečnosti, z nichž se dovozuje nesprávnost právního posouzení ve věci či nesprávnost vyhodnocení skutkového stavu či nedostatky v dokazování. Lhůta k podání odvolání je zachována, jestliže je odvolání podáno v zákonem stanovené lhůtě a z takového podání je patrné, že účastník řízení vyjadřuje nesouhlas s konkrétním rozhodnutím správního orgánu.

Řízení, však nemusí být obligatorně ukončeno postoupením spisového materiálu příslušnému odvolacímu orgánu. Zcela logicky se tak nestane v případě, kdy odvolatel vezme své odvolání zpět. Řízení o odvolání je tak zastaveno, za současného vyrozumění jak odvolatele, tak i účastníků, kteří byli o odvolání vyrozuměni.

AUTOREMEDURA

Možností, kdy u odvolání automaticky nenastane tzv. devolutivní účinek (případ, kdy o opravném prostředku rozhoduje orgán nadřízený orgánu, které rozhodnutí vydal), je případ tzv. autoremedury (dle § 87 správního řádu), což je specificky zákonem upravený postup prvoinstančních správních orgánů, jehož podstatou je úplné vyhovění námitkám, kterými odvolatel rozporuje odvoláním napadené rozhodnutí. Výsledkem aplikace autoremedury je změna či zrušení rozhodnutí ze strany toho orgánu, který je vydal. Určitým limitem v jeho postupu je však skutečnost, že nesmí být způsobena újma žádnému z účastníků, leda že s tím všichni, kterých se to týká, vyslovili souhlas.

Rozhodnutí v rámci tohoto procesu vykazuje opět znaky rozhodnutí orgánu prvního stupně a je tedy možnost ho opět napadnout odvoláním.

Příklad: Příkladem autoremedury by mohla být chyba úředníka, který si spletl oznámení o provedení aktualizace evidence půdy s neprovedením aktualizace evidence půdy nebo opačně - za souhlasu všech účastníků původní novým oznámením „opraví“ a toto nové oznámení „nahradí“ původním. Rozhodnutí o odvolání formou autoremedury je možné znovu napadnout námitkou.

13.2 Přezkumné řízení

Přezkumné řízení je specifikováno **§ 94 až § 99** správního řádu, jako **mimořádný opravný prostředek**.

V přezkumném řízení správní orgán přezkoumává pravomocná rozhodnutí v případech, kdy lze důvodně pochybovat o tom, že rozhodnutí jsou v souladu s právními předpisy.

Na přezkumné řízení není, na rozdíl od obnovy řízení, **právní nárok**. Jeho primárním účelem je náprava těch rozhodnutí, které vykazují prvky nezákonnosti.

Podnět upozorňující na možnou nezákonnost příslušného rozhodnutí, může podat prakticky kdokoli, může být i výsledkem vlastní vnitřní kontrolní činnosti orgánu veřejné správy. Rozhodnutí o zahájení vlastního přezkumného řízení, je však vždy v dispozici správního orgánu.

Přezkumné řízení není přípustné, jestliže byl rozhodnutím udělen souhlas k právnímu jednání nebo povolen vklad práva k nemovitosti evidované v katastru nemovitostí nebo jestliže bylo rozhodnuto ve věci osobního stavu a žadatel nabyt práva v dobré víře. V přezkumném řízení nelze přezkoumávat ani rozhodnutí vydaná podle § 97 správního řádu.

Usnesení o zahájení přezkumného řízení lze vydat nejdéle do 2 měsíců ode dne, kdy se příslušný správní orgán o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl, nejpozději však do 1 roku od právní moci rozhodnutí ve věci.

Účastníky přezkumného řízení jsou účastníci původního řízení, v němž bylo vydáno přezkoumávané rozhodnutí, jichž se přezkumné řízení týká, nebo jejich právní nástupci, nikoliv tedy např. třetí osoba, přestože podala úspěšně k přezkumnému řízení podnět.

13.3 Obnova řízení a nové rozhodnutí

Obnova řízení a nové rozhodnutí je popsána **§ 100 a násl.** správního řádu, jako **mimořádný opravný prostředek**.

Řízení před správním orgánem ukončené pravomocným rozhodnutím ve věci se na žádost účastníka obnoví, jestliže:

- vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které v době původního řízení existovaly a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se provedené důkazy ukázaly nepravdivými, nebo
- bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno, a pokud tyto skutečnosti, důkazy nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování.

Obnova řízení představuje případ, že nově uplatňované skutečnosti a důkazy nemohly být z objektivních důvodů uplatněny ze strany odvolavatele dříve. Jako **příklad** lze uvést zjištění nového svědka, či existenci nového důkazu (kupní či pachtovní/nájemní smlouvy atp.).

Na rozdíl od přezkumného řízení, na které není právní nárok a rozhodnutí o zahájení přezkumného řízení záleží na rozhodnutí správního orgánu, je obnova řízení právní úpravou koncipována tak, že ji lze zahájit jak z moci úřední, tak i na návrh účastníka řízení. Institut obnovy řízení představuje mimořádný opravný prostředek, který umožňuje překonat překážku věci rozhodnuté a jehož cílem je napravit závadný stav a umožnit přijetí nového rozhodnutí tam, kde při původním rozhodování nebyly z určitých důvodů dostatečně objasněny všechny skutkové okolnosti případu.

Subjektivní lhůta pro podání žádosti o obnovu řízení činí tři měsíce od okamžiku, kdy se účastník o obnově řízení dozvěděl. Lhůta objektivní, ve které může účastník svoje právo uplatnit, pak činí tři roky od právní moci příslušného rozhodnutí.

Nové skutečnosti, nebo důkazy, na základě kterých, je třeba považovat taková skutková zjištění, která v době původního řízení sice existovala, avšak z nejrůznějších důvodů nemohla být uplatněna, aniž by na tom účastník podávající návrh mohl nést vinu, mohou být, např.: svědek, který v době původního řízení nebyl znám, či listinný důkaz, který sice existoval, ale nebylo možné ho nalézt a v předchozím řízení uplatnit.

Za důvod obnovy řízení lze považovat i případ, kdy správní orgán podmiňoval (opíral) své rozhodnutí v předcházejícím řízení rozhodnutím jiným, které však bylo později zrušeno, či změněno. Příkladem může být změna závazného stanoviska, jakož i případ, kdy si správní orgán učinil o předběžné otázce vlastní úsudek, přičemž později bylo o této otázce ze strany kompetentního orgánu rozhodnuto odlišně.

Nové rozhodnutí

Do řady mimořádných opravných prostředků patří také nové rozhodnutí. Provést správní řízení v rámci tohoto mimořádného opravného prostředku a vydat nové rozhodnutí ve věci lze jen v zákonem stanovených případech (§ 101 a násl. správního řádu). Správní orgán vydá nové rozhodnutí, jestliže **je to nezbytné při postupu, kdy správní orgán prominul účastníkovi správního řízení zmeškaný úkon**. Vydáním nového rozhodnutím bude vyhověno žádosti, která byla správním orgánem zamítnuta a toto rozhodnutí je v právní moci.

Vydáním nového rozhodnutí se **původní rozhodnutí ruší a o tomto výsledku budou účastníci poučeni** v písemném vyhotovení rozhodnutí.

13.4 Rozklad

Proti rozhodnutí, které vydal ústřední správní orgán v prvním stupni lze za podmínek stanovených § 152 a násl. správního řádu podat **Rozklad**. Rozklad je specifický **opravný prostředek v přezkumném řízení**.

O rozkladu rozhoduje ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu.

Návrh na rozhodnutí předkládá ministrovi nebo vedoucímu jiného ústředního správního úřadu rozkladová komise.

Nevylučuje-li to povaha věci, platí pro řízení o rozkladu ustanovení o odvolání dle § 81 a násl. správního řádu.

Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, lze v řízení o rozkladu

a) rozhodnutí **zrušit** nebo **změnit**, pokud se tím plně vyhová rozkladu a jestliže tím nemůže být způsobena újma žádnému z účastníků, ledaže s tím všichni, jichž se to týká, vyslovili souhlas, nebo

b) rozklad **zamítnout**.

Každé podání, které má být posouzeno jako rozklad, musí obsahovat specifikaci rozhodnutí, proti kterému směřuje, např. Rozklad proti rozhodnutí Ministerstva zemědělství, odboru xxx, čj. xxx, ze dne xx. xx. 2014.

Stejně jako v případě odvolání, tak i v případě rozkladu, je od oznámení příslušného rozhodnutí stanovena obecná 15denní lhůta pro podání opravného prostředku a proti rozhodnutí o rozkladu se nelze dále odvolat, resp. podat rozklad.

Příklad: Námitková komise vydá rozhodnutí/usnesení v prvním stupni odvolacího řízení. Proti tomuto rozhodnutí je ovšem možné podat rozklad, o kterém bude rozhodovat ministr ve druhoinstančním řízení. Dále by byla možná žaloba u správního soudu.

13.5 Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu

Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu je popsáno § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SŘS“). Žalobní legitimace k podání žaloby je upravena § 65 SŘS, Nepřípustnost žaloby je uvedena § 68 SŘS, účastníci řízení jsou vymezeni § 69 SŘS a lhůta pro podání žaloby je upravena v § 72 SŘS.

Právní řád České republiky, umožňuje účastníkům správních řízení, jejichž práva byla v souvislosti s rozhodovací činností a postupem orgánů veřejné správy dotčena, možnost bránit se proti těmto rozhodnutím i prostřednictvím nezávislých soudů.

Na straně žalobce stojí fyzická či právnická osoba (mimo případ zvláštní žalobní legitimace na ochranu veřejného zájmu), žalovaným je pak v posledním stupni rozhodující správní orgán. Lhůta k podání žaloby je obecně koncipována jako dvouměsíční, přičemž počátek jejího běhu je dán dnem oznámení žalobou napadeného rozhodnutí, místní příslušnost soudu je odvozena od sídla žalovaného správního orgánu.